

గాంధీ - ప్రపంచ నాయకుడు

ఖద్దరువ్యాపకము

బొంబాయిలో గాంధీ పుణ్యదినోత్సవము

గిర్గాండుల కాంగ్రెసు కమిటీ యజమాన్యముక్రింద గాంధీ పుణ్యదినోత్సవమును జరుపుటకు గత ఆదివారము సాయంత్రము మార్వాడీ విద్యాలయమునందొక బహిష్కరణ జరిగెను. "సోషలిస్టులకు" పత్రికా సంపాదకులగు కె. నటరాజుగారు సభాధ్యక్షతవహించిరి. సభముగియుటకు పూర్వము నటరాజుగారి రిట్లు పంపింపిరి:—

కాంగ్రెసు ఉద్యమాభిప్రాయము స్వరాజ్యసిద్ధికి బడయుట అయినయెడల తమ కా ఉద్యమమునందు సానుభూతి యుండెడిది అని వంగరాష్ట్రపు ప్రాంత గవర్నరు లొనాల్డాషే ప్రభుత్వ గారికివల ఆంగ్ల దేశములో పలికిరి. దేశ సేవ అంత ప్రధానమైనదికాదు. కాంగ్రెసు ఉద్యమాభివృద్ధికి మూలకారణ మాంగ్లేయుని న్యేషణములయే అని అతిదు చెప్పియుండెను. ఇది సర్వాధికారి నేను గుఱువుచేసెదను. గతపర్యాయ మిచ్చట సంతాపకరమగు అల్లరులు జరిగిన కృతు నేను ముగ్ధుడనగు రాంగ్లేయులను గాంధీ మహాత్మునిగద్దకు పిలుచుకొని పోతిని. వారిలో నొకరు మహాత్ముని అనేక ప్రశ్నలడిగి కట్టకడపట ఈ దేశములో నాంగ్లేయులపానమెద్దియని అడిగెను. ఈ ప్రశ్న నడిగినప్పుడు మహాత్ము డీ ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరము నొసంగినప్పు డచ్చట ముగ్ధుడనగు రాంగ్లేయులు యండిరి. మహాత్ము డిట్లు చెప్పెను.

"ఆంగ్ల సామ్రాజ్యముగా నుండుట నాకు ఇష్టము. ఒక్క ఆంగ్లేయుడైన భారతదేశమును విడిచిపో నలెనని నేను కోరను. వారు మాతోచేరి మా మిత్రులవలె నుండవలెను గాని మాకంటె గొప్పవామని తలచు చుండరాదు."

గాంధీ మహాత్ము డీ ప్రత్యుత్తరము నిచ్చినప్పు డచ్చట కొంద రాంగ్లేయులు యండిరి. గాంధీ మహాత్ముడు పరమాత్ములను దేవీపం వలసినదని కాంగ్రెసు సిద్ధాంతముగ చెప్పలేదు. లొనాల్డాషే ప్రభుత్వ గారి నిందాకోపము సత్యరూర మైనది. అని నేను తీవ్రముగ బలవంతమని యున్నది.

ఈ యుద్యమమును గురించి ఇంకొక ఆశ్చర్యము పలుకబడుచున్నది. అఖిలభారత కాంగ్రెసు కమిటీవారు దీనిని గమనింపక బోవుట కోచనీయము. బోర్నివిక్టర్లు అనేక కోట్లరూప్యములను సహాయనిరాకరణోద్యమమున కిచ్చినట్లు పత్రికలలో ప్రకటింపబడినది. ఈ వార్తయందు నాకేమాత్రము విశ్వాసము లేదు. ఉద్యమమున కపకీర్తి దెచ్చిపెట్టగల యీ వదంతియందేలాటిసత్యము లేదని అఖిలభారత కాంగ్రెసు కమిటీవారు తత్పరామే ప్రకటించుట ఉత్తమము. ఎన్నియో నిర్ధకములగు పనులను చేయుచున్న అఖిల భారత కాంగ్రెసు కమిటీ ఈ విషయమున దురాసనభావమును వహించి యూరకుండుట సంతాపకరము.

మహాత్ముని తేజస్సు సాయుక్త

రాజ్యములకు వ్యాపించుట

మహాత్ముని సహాయనిరాకరణోద్యమ ఫలితముగ ఆమెరికాదేశమందలి ఆరాజ్యోద్యమము నాశన మయ్యెననియు, మహాత్ముని దివ్యతేజస్సును నారాధించు వారవృత్తు పలువురు గలరనియు దివాన్ బహదూరు కేశవ క్షగారు కొంత కాలముక్రిందట తమమిత్రుల కొకరికి వ్రాసియుండిరి. కేశవక్షగారు కొలది దినముల క్రిందట నాతో మాట్లాడుచుండిరి. కేశవక్షగారు సహాయనిరాకరణవాదులు గారు. అతడు కాంగ్రెసు పక్షావలంబుకుగాడు. అతడు బ్రాహ్మణేతరు డైనను బ్రాహ్మణేతరోద్యమముతో దేశభేదు, మహాత్ముడెట్టి మహోపకారమును చేసెనో నాకు తెలియజాలదని పిల్లగారు పలికిరి. పురుషులు, స్త్రీలు యుఖ్యముగ స్త్రీలనేకమంది ఆతనిచుట్టు కుంపులుచేరి గాంధీ చరిత్రను సంపూర్ణముగ దెలుపవలసినదని నేడుకొనిరి. పిల్లగారికి అసహయోద్యమమునం దేలాటి సానుభూతి లేకుండినను మానవజాతికి మహాత్ముడత్యంతోపకారము చేసిన మహానీయుడని అతడు వారికి స్పష్టముగ చెప్పెను. "లిబరలు" పక్షమువారు, ప్రభుత్వమువారు మన అభిప్రాయముల నంగీకరించి నను, లేకున్నను, మహాత్ముని నిరుపమానమగు స్వాధీనత్వము, సద్గుణసంపత్తి, ఆత్మగౌరవానుభవతముగ ప్రపంచ మందంతటను భారతదేశమును గురించి కొనియాడుచుండుట ఆంధ్రుని వారు చెప్పజాలరు. ప్రపంచాభిప్రాయము కారణభూయిష్టమైనది వివిధదేశభావలలో నందరికి బోధించుట యుక్తము

భారత బాలభటోద్యమము

ప్రధాననాయకుడు సర్ రాబర్టు బేడెక్

పవల్ గారి లేఖ.

హైదరాబాద్, జూన్ 20:— విశేషములందలి బాలభటోద్యమమునకు కమిషనరుగ నున్న సర్ ఆల్ఫ్రెడు పిక్ఫర్డ్ గారికి ఆంగ్ల దేశమందలి ప్రధాననాయకుడు సర్ రాబర్టు బేడెక్ పవల్ గారు వ్రాసినలేఖ నిచ్చట ప్రకటించుచున్నాము:—

ప్రియమైన సర్ ఆల్ఫ్రెడు గారికి: భారతదేశమునందు బాలభటోద్యమము దినదినాభివృద్ధి చెందుచున్నదని మీరు భవిన సంపూర్ణనివేదిక నాకందినది. ఆత్మత్పాహముతో మీరు సంపూర్ణ వివరములను దెలిపినందుకు నేను కృతజ్ఞుడను. బాలభటోద్యమముల ఉపసంఘముల నన్నిటిని పెద్దసంఘములో చేర్చుట కుద్ధిమూచకము. రాజకీయములు, జాతిమతములతో నీ ఉద్యమమున కేలాటిసంబంధము లేదని భారత నాయకులు గ్రహించినట్లున్నది. మనుజులను సత్వీకర్తకులగ నుండునట్లు చేయుటయే ఈ ఉద్యమముయొక్క ప్రధానోద్దేశము. దేశమునందు ఇట్టి సవ్యార్థ లున్నయెడల జాతి కలలు నని ఇతరజాతుల దృఢాభిప్రాయము. ఇట్టి సద్గుణము లేనివత్తుమున, ఎట్టి బలమైన రాజకీయ ప్రయత్నములు చేసినను అవి విఫలమగును. భావికాలములో పౌరులు గానున్న యవకులకు నైతిక శారీరకతక్షణము నొసంగుట కీ ఉద్యమ బోధ విశేషముగ తోడ్పడగలదని వివిధజాతులవారు గ్రహించుచున్నారు. ఈ ఉద్యమాధికారులు ఉద్యమవిధాతములను విశేషములను నేర్పుకొనుటకు పూర్వము బాలర కట్టి తక్షణమిచ్చుట కంగీకరించరాదు. లాహోరు జన్మస్థలము పొగు ఖూరు మదరాసు కలకత్తా బొంబాయి నగరములందును వీహారు ఉత్కళరాష్ట్రము నందును యీ బాలభటోద్యమ ఉపాధ్యాయులకు తగినట్టి విద్యను నేర్పుటకు పాఠశాలలు నిర్మించబడి; వని వినుటకు నేను సంతసింపించుచున్నాను. ఇంతవరకు ఈ ఉద్యమమును గురించి భారతదేశములో భేదాభిప్రాయము యండెను. వివిధరాష్ట్రములందలి ఉపాధ్యాయులు లోక పాఠశాలలోచేరి ఈ ఉద్యమముయొక్క ప్రధానోద్దేశములను గ్రహించి, అమర్గములనుండి విచారించిపెట్టినట్టి ఆభిప్రాయభేదములు మాయమగును. దేశమందంతటకీ ఉద్యమపుభివృద్ధి చెందగలదు. ప్రభుత్వాధికారులు గాకుండు, అధికారేతరులగు భారతీయులు విహాపినులు చేరి ఈ ఉద్యమమును నడపుచుండుట ప్రశంసనీయము. ఇట్టిపరిస్థితులలో ఉద్యమమునం దేలాటి లోపములుండకరవు. భారతదేశమందునలె నిచ్చటివాడుకూడ మీ ఉద్యమమెట్టిభివృద్ధి గాంచునో యని ఎదురుజూచుచున్నాను. నూతన ఉద్యమప్రచారమునందు భారతీయులకు కైకొనవచ్చుములు గలవని మీ విజయము విశేషపరిచగలదు. బాలభటోద్యమము భారతదేశమునం దత్యంతాభివృద్ధి చెందగలదను చిహ్నములు నాకగపడుచున్నవి. కష్టముల నెదుర్కొని ఈ ఉత్సాహము ప్రారంభించిన మహానీయు లీ ఉద్యమవాస్తవికి మార్గదర్శకులు"

దేశభావలలో నేను పనిని సేంపనలెనని కొందరు కోరుచున్నారు. ఆంగ్లభాషయందు పాండిత్యజ్ఞానమును సంపాదించిన మహాత్ముడుకూడ పెద్దసభలలో నాంగ్లేయు భాషలో నుపన్యసించుచుండెను. తననుగురించి ఒకగ్రంథమును వ్రాసిన ఆమెరికాదేశపుగ్రంథకర్త లినసిద్ధాంతముల నన్నిటిని అర్థము చేసికొనెనని మహాత్ముడు పలుకుచుండెడివాడు.

నేనొక ముఖ్యమైన విషయముతో నాకపవ్యార్థమును ముగించెదను. ఈదేశములో నందరు-సహాయ నిరాకరణవాదులు, మితవాదులు, ప్రభుత్వము-దీనిని శ్రద్ధతో గమనించవలెను. మహాత్ముగాంధీ తనప్రియమైన సిద్ధాంతముల నన్నిటిని లైబర్రుగ్రంథమునండి స్వీకరించెను. క్రైస్తవసూత్రములందు సంపూర్ణ పానుభూతిగలిగి, జాతిద్వేషమును పరిపూర్ణముగ బోగొట్టుకొన్న లోకోత్తమపురుషు డింకొక డుండజాలడు. ఆంగ్లేయుల కిట్టి ఆప్తుత్వం దింకొకడు చిక్కడు. సామ్రాజ్యపుకష్ట నిష్కర్మములన్ని అతనికి దెలియును. భారత జాతీయసమస్యలను అతని కరణ పూరితమగు, సిద్ధాంతములతోను దయాత్మకమగు భావములతోను పరిష్కరించుటకు పిలు గాకుండు మహాత్ముని చెరసాలలో నుండుటకు, భారతప్రభుత్వము వారు మనదేశమునకేమి, ఆంగ్లసామ్రాజ్యమున కేమి మహోపకారమును చేయుచున్నారు అని నిజమును పలుకుటయందేలాటి అతికయోక్తిగాని, సాహసముగాని లేదు. భారతదేశము ఆంగ్లసామ్రాజ్యము ప్రపంచముల క్షేమాభివృద్ధికోసము తిగి మనమిట్టి సభ చేయులోపల మహాత్ముడు చెసాలనుండి వదలిపెట్టబడు నని నా భావము. అట్లు చేసినపక్షమున అతడు బహోలీ కార్యక్రమమును ముగించగలడు. ఆ కార్యక్రమము భారతదేశమును తప్పక ఉద్ధరించును"—(బొంబాయి కానికల్)

వృత్తాంతలేఖలు

నెల్లూరు

(స్వకీయ విశేషముండి)

జూన్, 19:— శ్రీయుతులు టంగుటూరు ప్రకాశం పంతులుగారు, 16 తేది శుక్రవారమునాడు, నెల్లూరుకు వచ్చిరి. మధ్యాహ్నము కాంగ్రెస్ ఆఫీసునందు ఆధ్యక్ష కార్యదర్శుల న ఇతరులు ఉద్యమాభిమానులగు రెడ్లను స్వగ్రహించి, భావి కార్యక్రమమునుగూర్చి చాలాదూరము ముచ్చటించి, ఆ త్రెసుక, ఆధ్యక్షుజను, శ్రీ బెజవాడ సుందరరామరెడ్డిగారును, మేనమామ బలరామ రెడ్డిగారును తోడరా, ఒకటి రెండు గ్రామములకు పోయి ఖద్దరు నిర్మాణమునకై ప్రయత్నించిరి. సఫలమైనది. త్వరలో ఈ నెలఖరునకైనను మగ్గముల నెలకొల్పి కార్యము సాగించుట ప్రారంభమగును.

18 తేదిని గాంధీభావన కాంగ్రెస్ ఆఫీసునుండి బయలు వెడలి బహుగుండా, ఆచారివీధిగుండా ఆఫీసుచేరెను. సాయంత్రము శ్రీచుతి పాణకా కనకమ్మ, యం. రాజమృగాల్ యజమాన్యమున, స్త్రీలసంఘపు భజన బయలు వెడలి వీధుల వెంట పోయెను. స్త్రీల కార్యస్థానమునందు, రాట్నపు ప్రభాజ జరిగెను. ఆచారివీధి నందు స్త్రీల బహిరంగసభ యొంటి జరిగెను. కాంగ్రెస్ ఆఫీసును, స్త్రీలసంఘ కార్యస్థానమును, ఇతర కొనిముఖ్య ప్రదేశములయందును ఆంగ్ల ప్రియమిడి ఆతముగా నుండెను.

చెన్నపురి ఎమ్మెల్యే కమిటీ నివేదిక

పునర్విర్యాణ సూచనలు

ప్రభుత్వమువారు క్రిందటి అక్టోబరులో నివాళిగా పంపిన టి. కె. వెంకటేశ్వరయ్య నాయకుని యధ్యక్షత క్రింద వొక విద్యా విషయ క విచారణ సంఘమును ఏర్పాటు చేసి కమిటీ నివేదిక ఫలముగను ప్రధాన విశ్వ విద్యాలయపు సెనేటు సభ్యులును, యితర అధికారులును వెల్లిన అభిప్రాయముల బట్టి యీ నివేదికను విద్యావిధాన పునర్విర్యాణముగూర్చి సలహానిచ్చుటకు నియోగించిరి. ఇప్పుడు ఆ కమిటీ విచారణ పూర్తియైంది. విశ్వవిద్యాలయ సంస్కరణమునకు సంబంధించిన సలహాలు మంత్రిగారయ్యలకై తయారుచేయుచున్న చట్టసంక్షేపమున చర్చింపబడును. సెనేటరీ విద్యకు సంబంధించిన సమస్యలు మూలము కమిటీవారి నివేదికను సంపూర్ణముగ ప్రభుత్వమువారికి చేర్చగ నేర్పించబడును. సభ్యులలో చాలమందియొక్క నివేదికమును, కమిటీలో సభి ప్రాయశ్చేదములను అప్పడే ప్రభుత్వమువారికి జేరవేసి, ఇంకను గొన్ని భేదాభిప్రాయములు రావచ్చును.

అధిక సంఖ్యాకుల నివేదికయందు ప్రైవేటివీద్యముగూర్చిన మాటయేలేదు. అయితే స్వల్పసంఖ్యాకుల సేవలు ప్రస్తుతము యెలిపెంటరీ ప్రైవేటివీద్యమునకు భేదమునదీసి వేయవలెననియు, పల్లెటూళ్ల బళ్ళలోని విద్యావిధానము పట్టణములలోని బళ్ళలో మాదిరిగూర్చి, అక్కడనుండియైన యిక్కడనుండియైన విద్యార్థులను సేకరించునట్లు భేదములేకుండ సమానము చేయవలెననియు సలహానిచ్చుటలు వెల్లయుచున్నవి. మొత్తంకమిటీవారు సెనేటరీ విద్యావిధానమునందు మాన్యాలు ఇవ్వణమును, నిశ్చితవసములో సచ్చార్పిత్రయందు ఇతరమును సేర్పవలయునని అభిప్రాయపడుచున్నారు. ఇంటర్మీడియేటు విద్య, విద్యార్థులను విశ్వ విద్యాలయ విద్యయందు ప్రవేశించుటకును, వృత్తివిద్యల నభ్యసించుటకు తగినశిక్షణము నిచ్చుటకును, జీవితములో వివిధములగు వృత్తులలో ప్రవేశించుటకు తగినశిక్షణము నిచ్చుటకును దగినటులు సేర్పబడువలయునని వెల్లపబడింది.

సెనేటరీ విద్య

అధిక సంఖ్యాకులు సెనేటరీవిద్యను, మూడు సంవత్సరములు మిడిల్ స్కూలుల కొరకు, మూడు సంవత్సరముల హై స్కూలుల కొరకు యిప్పటివలె రెండు సంవత్సరముల యెంటర్మీడియేటుకొరకు యిటుల విభజింపవలెనని యభిప్రాయ మొసంగిరి. కమిటీలో స్వల్పసంఖ్యాకులు, విద్యావిధానము నంతను సంస్కరించి యిప్పుడున్నటుల రియేండ్లుగాక ప్రైవేటివీద్య నాలుగేండ్లును, మిడిల్ స్కూలు విద్య నాలుగేండ్లును, హైస్కూలు సెనేటరీవిద్య యెంటర్మీడియేటుతో గూడ నాలుగేండ్లు నుండవలెనని యుద్దేశమును వెల్లపిరి. ప్రైవేటివీద్యలో తగ్గించిన ఒక సంవత్సరమును యూనివర్సిటీ కొరకు జేర్చి దీనిని యిప్పటివలె రెండేండ్లుగాక మూడేండ్లు జేయవలెనని వారొకరిక. అయితే కమిటీ మొత్తముమీద, యూనివర్సిటీ విద్యలో ప్రవేశించుటకు యెంటర్మీడియేటు అంతరగని అందమును అంగీకరించిరి.

విద్యావిషయములు

వివిధములగు గ్రేడులకు తగినటుల విద్యావిషయములు నూచించ బడెను. అందు విద్యార్థుల యభిరుచికి తగినటుల విషయముల సేర్పరచు కొనుటకును మాన్యాలు ప్రయోనింతును, టెక్నికలు సబ్జెక్టులను సేర్పవలయునని వీలగునటుల వెల్లపబడినది. మిడిల్ స్కూలులలో భాషా విషయములు తపసిగ నవి దేశభాషలో సేర్పవలయును, హైస్కూలుల కొరకు అంతర్జాతీయ యిట్లు సారము దేశభాషలను గాని ఇంగ్లీషును గాని విద్య నేర్పు సాధకముగ నుంచుకొన కచ్చు కమిటీలో సభిక సంఖ్యాకుల అభిప్రాయ మొసంగిరి. కొజు విద్య నేర్పు కాలములో సగము కాలము దేశ భాషలోనే విద్య నేర్పవలయునని యిట్లు జేయవలెనని స్వల్ప సంఖ్యాకులు కొరకు చూపారు. భారతీయులలో నుండు సాంఘికాచారములను బట్టి భారత బాలి తగిన సెనేటరీ విద్యను గూర్చి విచారించి మరియొక విధ సేర్పరచుటకు స్వేచ్ఛలు కమిటీ నియోగింపవలెనని కమిటీ సలహా నిచ్చిరి. నిమ్న జాతులకు గూడ ప్రత్యేక సౌఖ్యము జేయవలెనని గూడ కమిటీ వారు సలహా నొసంగిరి.

స్వదేశీ నిర్మాణము

[ప్రాంత - బేరరు]

వెనుకటి స్వదేశీ యుద్దయము రెండు కారణములవలన యపజయము గాంచెను. మన స్వయంకృషివలన నుత్పత్తి చేసి కొని మన యవసరములకు దగినన్ని పదార్థములను సేకరించుకొన బలమంటిమి. అందువలన, విదేశములనుండి దిగుమతియును పదార్థములను త్రోసిపుచ్చి, మనదేశపదార్థములు చాలినన్ని లేవండెను. ఇది మొదటి కారణము.

బ్రిటిషురాజ్యాంగ విధ్యున మన రాజకీయోద్దేశ్యము మన కప్పుడు ముఖ్యముగ నుండియుండుట రెండవ కారణము. మనమా ప్రతిపాదనముతోనే ఆ యుద్దయమును ప్రారంభించితిమి. సాగించితిమి. అంత మొందించితిమి. స్వయంసహాయమువలన మన యాధిక దారిద్ర్యమును తొలగించుకొనవలె ననెడి యుద్దేశ్యము కన్న మానెప్పుడు, లాంక మైగ సరకులను బహిష్కరించి దేశమునకు రాకుండ జేయవలెననెడి యుద్దేశ్యము మనయందు దృఢముగ నాటుకొని యుండెను. మన చేతులను వారి 'హాక్' జేబులలోనిది యే బ్రిటిషురాజుని బ్రిటిషు పార్లమెంటును నిరంకుశాధికార చెయ్యుటకు కనుగొనునట్లు మన నుడి మేల్కొలుపదలచితిమి. మన కర్తవ్యము మనకప్పుడు బాగుగ బోధపడినది గాదు. స్వయంసహాయమని యుపన్యాసములందు ప్రేరితిమేగాని వాస్తవముగ మనము స్వయంసహాయమునకు బూనుకొన నైతిమి. ఆర్థిక వ్యవహారములం దైనను కార్యతత్పరత మనోనిశ్చయము కన్పింప కుండెను. విధ్యునకాకాశ్విద్యకంటే స్వదేశీవిద్యయ మపజయము గాంచుటకు కారణమయ్యెను.

నేడు మాత్రోవిద్యయము దేశమంతటను వ్యాపించినది. స్వదేశీ నిర్మాణము మరల ప్రతిష్ఠింపబడింది. ఉత్సాహము, నిర్మాణ తత్పరత, సంఘభావము, నెలకొను లక్షణములు కన్పించుచున్నవి. కనుక యీ మార్గమున ఉద్యమమును ఫలప్రథముగ జేయుటకు సాధనముల నన్నింటిని సేర్పించి సాధనముగ నాలోచించి మరల పాఠశాలలుబడకుండ తప్పించు కొనవలయును. వెనుక చేసిన తప్పులను మరల చేయరాదు. తరువాత చింతింపరాదు.

ఒకమారు అపజయము గాంచియెను గుణపాఠమును గ్రహింప కుంటేమిని, ఈ మారు అపజయము మునుపటి కన్న విషమముగ నుండును. స్వదేశీ లాభించవలెనన్న దానితో రాజకీయ కార్యములను, విధ్యున కాంక్షనమును ముడిపెట్టరాదు. మనరాజకీయవాదావరణము ప్రస్తుతము విధిలేక విధ్యునకాంక్ష ములతో గూడియున్నది. పరిస్థితులను అందుకు తోడ్పడినవి. రాజకీయపరిణామము నందే మార్పులుగు వరకు, స్వదేశీని నిర్మాణ యుద్దయముగ ప్రత్యేకించి పోషింపవలయును. దేశీయులు తమస్థితిని, గుర్తింపుని, స్వదేశీ విశ్వభేదముని నిశ్చయించుకొని, కార్యమునకు గడుగడచేసి, వారి యుద్దేశ్యములు నెఱవేరు ననుట నిర్మలము.

పనికిమాలిన చేతలయందును అనవసర చర్యలయందును కాలము వృధానీయక, స్వదేశీసాధనను ఫలానుభవమునకు దెచ్చుట కిది ప్రథమముగను, లాభప్రథమముగ నుండును. ఆర్థికదాస్యమును తొలగించుటయేగాక, ఇది దేశీయమును, దేశసాధనమును, దేశయోగ్యతను వెల్లడిజేయక మానదు.

స్వదేశీ ముఖ్యాంగములు వ్యవసాయము, బట్టల సేత బట్టల సేతను గూర్చియే ప్రస్తుత మాలోచించెను. రాటుమునై మన నేటి స్వదేశీయంతయు వాధారపడియున్నది. వస్త్ర-స్వదేశీ నిలిచిన, జుత్తును సగభాగము గలిగినట్లే. గత ఆరు, ఏడు సంవత్సరములు ముఖ్యముగా స్వదేశీయమును, బట్టల సేత

ప్రైవేట్

ప్రైవేట్ గూర్చి గూడ నివేదికయందు కొన్ని సలహా లీయబడినవి. అందు కొన్ని ముఖ్యములైనవి గలవు. విద్యావిషయక సంఘములన్నింటిలో ప్రైవేట్ నిధ్యము బాగుగ నుండవలయును. ప్రైవేట్ వైద్యకాశ్రమములోను, ఉపాధ్యాయ పదవిని దగిన శిక్షణ మొసగుటకును ప్రత్యేక విద్యాలయములందవలయును. టెక్నికలువిద్యను, సాధారణ విద్యను నొసంగు పాఠశాలలు ఒకటికాగానే అక్కడనే మరియొకటి జనువులకు వీలగు పాఠశాల లుండవలెనని కమిటీవారు సలహానిచ్చిరి. మహమ్మదీయులకు సెనేటరీ విద్యగల మన ప్రత్యేక విద్యాలయము లుండవచ్చు గాని ఉన్నత విద్యకు ప్రత్యేక విద్యాలయము లుండుట ఆ సంఘ జేయమునకే మంచిగాదని కమిటీవారి యభిప్రాయము. (మద్రాసు మెయిలు)

త్వరములనుండి సంపాదించిన యుపధనమును బట్టి, దేశమునందంతటను రాటుములను వ్యాపింపజేసితిమేని, నేతివర్షము సమస్యను పరిష్కరించుట దుష్కరము గాదు. మనము చేయుట యవసరము. మనమే స్వయముగ నందులకు బూనుకొనవలెను. భారతదేశమంతయు రాటుము త్రిపునలెను. నూలు వడకవలెను, వడకవలెను, వడకవలెను. గాంధీ మనయెదుట నొక సిద్ధాంతము నిడెను. అతని సిద్ధాంతమిది. ఇంతకన్న చేయించుటలేదు. రాటుము, రాటుము, రాటుముపడేమే ప్రస్తుతము మనశోభమును నానమున్నది. మన కిప్పుడుండునది రెండేరండు మాగ్గులు. మనదేశములోని యర్థములను స్వాధీనముచేసికొని, వారి నుపయోగించి లాభమునైనను పొందవలెను; లేదా, వారి బడులు పనిచేయుటకు ప్రయించుటను రాటుమునైనను ప్రవేశపెట్టవలెను.

యర్థములు ధనవంతుల పేరానకు నిలయుములుగ నొప్పుచుండును. కనుక వానికి ప్రత్యామ్నాయముగనో, వానితో పాటు అధికజీవము నొసంగుటకో, ఎటులనైనను, రాటుము అత్యవసరమైయున్నది. మనదేశముగూర్చి పలువురు పరివిధములగు కథలను జెప్పకొనుచుండినను, దారిద్ర్యదేశమగు నిలయును యున్నదకట నిస్సంశయము. లక్షలకొలదిమంది అర్థకడుపుకుతిన జీవయాత్ర గడపుచున్నారు. వారిపేద సంపాద్యమునకుతోడు రాటుమును తిప్పి నూలువడికినవో, మరకొన్ని అనాలు రాటుడి ఏర్పడును. ఇంతకన్న వారికి 'భాగ్య'మేమున్నది! మధ్యమ జాతివారిలో, కుటుంబ మంతయు కలసి విరామ కాలముగందు స్వచ్ఛములందు నూలువడికి పొగుగు ప్రదేశములలోని సారె వాడ్రనుండి బట్టలు సేయించి తెప్పించుకొనుచుండిన, ఎంతో ద్రవ్యము కూడును. ఆట్లు ఒక సంవత్సరమునకు పదిపండ్లెండు ధోవతులను సిద్ధము చేసికొనిన, 'తపస్వి'గూర్చునీక సరిపోవు నత్తయ్యలుండును. ఈపాటి కృషి చేయుటవలన, కుటుంబమునకు కొన్ని రూప్యముల క్యయము తగ్గుటలేదా? ఈ యుద్ధకాలమునందు, జౌహు కాలమునందు, అట్టి తపస్వి-గ్రామముల మనకు వేలకొలదిమంది కావలసి యున్నారు.

రాటుమును వ్యాప్తిచేయుటకు నిర్మాణకర్త మత్తకనము. ఈ చిన్నికత్తును ప్రయించికి నొసగ వలెను. రాటుమును తిప్పియువడక జాలనివారి కా శిక్షణము నొసంగవలెను. నూలును అప్పుడప్పుడు వనూలు చేయుచుండవలెను. ఇంటింటికి కావలసినప్పుడెల్ల ప్రత్తిని చేర్చుచుండవలెను. మధ్యమ తరగతి ప్రజల దింకకే యీపనులను జూచుకొనుచున్నారు. గ్రామములందును గుర్రుగుర్రు కలసి సహకారభావముతో ప్రత్తి నూలును వడికించి, బట్టలను సేయించవచ్చును. వీని కనకములగు సాధనముల నన్నిటిని జూచుకొనుచుండవచ్చును. కొన్ని కొన్ని గ్రామములలో నిట్లు ఒకేమారు నిర్మాణము పూర్తికా పాధ్యముగాక పోవచ్చును. కాని ప్రయత్నము చేసిన, తప్పులేదు. ఎప్పటికైనను, సాధ్యమగును. ఈ లోపుగ గ్రామములు కొన్ని మాడి సహకార భావమున నీ యుద్దయమును నిర్వహింపవచ్చును.

ఈసహకార సంఘనిర్మాణము భారతజీవమున కవాది నుండియుచుండినదే. క్రొత్తగాదు. అయితే ప్రస్తుత స్వదేశీ వ్యాప్తి కి నిర్మాణము సమకూరలేని, మనయూహ ప్రపంచమున నుయ్యలలాగడి భారతస్వరాజ్యము వాస్తవము సాధితమేయగును. ప్రపంచమునకును ఇదియే గొప్పతాత్పర్యముగ విలసిల్లును. అంతర్జాతీయ పునర్విర్యాణమునకు గూడ మనసహకారమే యవకాశము నీయవచ్చును.

అధిక నిర్మాణముతోపాటు, విజ్ఞానము, విద్య, వ్యాప్తి చందవలెను. వీలనన, కల బాతీయోద్దయములకును ఆధ్యాత్మిక శక్తియే జీవము నొసగును. బాతీయ జీవము తన్మూలమున శోభిల్లును. ఉత్కృష్టసితికి వచ్చును.

ప్రభుత్వ ప్రకటనము

లాహోరు, జూన్ 20— పాటియాలా సంస్థానములో నున్న సిక్కులను పాటియాలా ప్రభుత్వమువారు బాధించుచున్నారని పుట్టించిన వదంతులన్నియు అసత్యము, నిరాధారములు, దురుద్దేశ్యముతో గల్పించబడినవి. వ్యక్తి పగలను సాధించుకొనుటకు ఎవరో ఇట్లు పాటియాలా ప్రభుత్వమువారిపై కిట్టక బుట్టించిన సంఘటిగాక వేరొండుగాదని పాటియాలా ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి.

కార్మికులు ముజరానుగూర్చి కాననము జేయుటకు ఇండియా దొరతనమువారు కొంత సంగతిని జాగ్రత్తపెట్టి దీనిని పరిశీలించుటకు ఒక సంఘము నియమింపబడినది. ఈ సంఘమువారు ప్రభు సమావేశము నూ. ఇన్ని నూగారి యధ్యక్షత క్రింద జరిగిరి.

క్రొత్తమాదిరి రాటములు

(మిగనలాల్ కే. గాంధీ)

ప్రస్తుత కాలము భారతచారిత్రియలో రాటపుయ్యగముగ పరిగణింపబడును. ఇప్పుడు ధనవంతులను బీదలను యువకులను వృద్ధులను, సహకారవారులను అసహాయవారులను, ప్రభుత్వ సేవకులను తదితరసామాన్యులను, వీరు వారసలే ప్రస్తుత కాలపు భౌతికకాంతను మనసునకుగలవా రందఱును రాటమును స్వీకరించిరి. ఈయంత్రయములోగూడ, దానిముక్క నిజమగు ఘనతచేతనే భారత ప్రజాస్వాదయములందు స్థానము ను వహింపగల్గెను. రాటముగూడ యాయుధధర్మమును దోపిడిని తప్పించుకొనలేదు. దూరమునందున్న వివిధరాష్ట్రములనుండి నాకు లేఖలు వచ్చుచుండెను. అవి యీవిషయమును దేదో విధముగ సమర్థించును. మద్రాసు రాజధాని నుండి ఒకరివైకొరు వచ్చెను. అందు తాను కలకత్తాలో రాటములు జేయు కంపెనీకి రోజుకు రి. 4, రూపాయలను సంపాదించి పిలుగునని ప్రకటించబడిన రాటమును పంపవలసినదిగ 25 రూపాయలను పంపితినిని వ్రాయుచున్నాడు. ఆసల ఖరీదులో మందునాలభ భాగము పంపిన మూడు మాసములనుండియు ప్రత్యుత్తరము లేదని ఆలేఖకుడు తెల్పుచున్నాడు.

నేను లేత కర బహుమానాంకముల పరిశీలక సంఘము లో సభ్యుడనగు నుండి యెన్నియో క్రొత్తమాదిరి రాటములను జూచియుంటిని. అట్టి తరి నేను వైద్యుని సరకపురాటమును చూడకుండు యుండెను. నాదగ్గర తీసికొని వచ్చిన రాటముల నన్నిటిని పరిశీలించితిని. అన్ని విషయము లాలోచించినను, పురాతనపు మాదిరిరాటమును మించిన జేదియును లేదు.

పంజాబులో నొకరాటములు జేయువాడనన్ను పురాతనపురాటమువై మోహమును పట్టుదలను వీడి తానుజేసిన రాటమును దాని యంతట నది తిరుగుదానిని అంగీకరింపవలసినదని కోరుచున్నాడు. ఈక్రొత్తరాటమును జేయువారలు అందఱును పురాతనపు రాటమునుగూర్చి తెలుసుకొనకుండనే అభివృద్ధి మార్గముల నారములు చింతగ నున్నది. రాటమునకు దానియంతటనది తిరుగు నేర్పాటు జేయుటవలన, దారము తీయు వడి తగ్గి పోయి మామూలు రాటమువై దీయుదారము కన్న నెక్కుడు తయారగుటలేదని కనుగొనరు. కదుళ్లను యెక్కువజేసినను, వెనుకటిరాటము ఒంటికదురు దానితో సమానముగా లేదు.

నేను జి. చి. కేలుగారి ఆటోమాటిక్ చరకము యొక్క ప్రకటనము జూచితిని. ఆయన తొందాపడి 4, 6 కదుళ్లచరకమును ప్రవేశపెట్టి రాటపు ఉద్యమమునకు కీడుజేయునేమో యని భయపడుచున్నది. కేలుగారు గతవత్సరము ఆశ్రమము లో 4 కదుళ్లయంత్రమును జేయగా జూచితిని. పిదప ధార్యులలో మరియొకరకం రాటమును ప్రదర్శించెను. అప్పుడు దానిని అమృతమునకు పెట్టుటకు ముందు యింకను ఆభివృద్ధిజేయవలెనని యభిప్రాయపడితిని. కేలుగారు చరకము ను తయారు జేయుటకు ఒక ఉదారపురుషుడు ధనసహాయము జేసెనని నాకు తెలియుచున్నది. ఈ ఆర్యుడు కేలుగారు క్రొత్తరాటమును సంపూర్ణజేయువరకును తోడ్పడియుండినచో ధనమును సద్వినియోగము జేసియుండినారు.

కేలుగారు తన రాటమునుగూర్చి ప్రకటించుటకు ముందు కొందఱు స్వతంత్రాభిప్రాయముల నిచ్చు మధ్యతర్జుల పరిశుభ సంపవలసినది. తనచరకమును పేటెంటుజేయుటకు దరఖాస్తుపంపినటులుగూడ తెలియుచున్నది. దీనినిబట్టిమాడ పాశ్చాత్యభౌతికకాంత యెటుల వనల నావరించుచున్నదో తెలియగలదు. ఇందువలన చరకము పెంపొంది జేయునన్న స్వసమాననాకుల యుద్దేశము అపజయపడును.

ప్రకటనలచే మోగిపోవలదని తుదకు నేను అందరకును హెచ్చరిక జేయుచున్నాను. ఇంతవరకును పురాతనపురాటము నకు సాటియగు ఆటోమాటిక్ రాటము యేదియు నున్నటుల నాకు తెలియదు. క్రొత్తమాదిరి రాటములను జేయుటకు ముందు పూర్వపు సామాన్యపు రాటమునుగూర్చి బాగుగ తెలిసికొనగోరుచున్నాను. (యంగుయిండియా.)

హిందూపత్రికాసంపాదకుని నిర్బంధము

హైదరాబాదు (సింధు) జూన్ 20— దేశభావలో ప్రకటించబడు హిందూదినపత్రికా సంపాదకుని మానవత్వమునకై బంధించిరి.

* * * *

పురపాలక సంఘమువారు నగరమునందు నిర్బంధించి విద్యను ప్రవేశపెట్టుటకు తీర్మానించిరి.

యోగము

భారతీయులు- యూరోపీయనులు

(బాబు మోతీలాలు ఘోషు)

హిందువుల ప్రకృతికిని ఆంగ్లేయుల ప్రకృతికిని గొప్ప భేదము గలదు. ఇందులకు వారివారి సహజస్వభావములు కారణమో విద్యావిధానము కారణమో చెప్పజాలము. యోగాభ్యాసమువై యూరోపీయనులకు అధికమగు గౌరవభావము లేదు. అయినను హిందువులకు యూరోపీయనులుగూడ యోగాభ్యాసపరాయణులు. ఏదోఒక లక్ష్యము నుంచుకొని దానివై మనసు నిలిపి విశ్వముకాంచుట యోగము. ప్రపంచమున కంతయు ప్రాణాధారమగు మహాశక్తివై మనసు నిలుపుట హిందూయోగలక్షణము. కళలు శాస్త్రములు, సాంఘికోద్ధరణము మున్నగు ప్రాపంచిక విషయముల అభివృద్ధికోసమే పాటుబడుట యూరోపీయను యోగలక్షణము.

యూరోపీయనులలో గ్లాడుస్టును గారొక గొప్పమేధావి. వీరెప్పుడు బిర్లాండు సమస్యగురించి చింతించుచుండిరి. ఇదిపాశ్చాత్యుల లక్షణము. హిందువు లట్లుకాదు. గౌరీశంకరు గారొక సంసారాధీశుని మర్రి. కొంతకాలము గడచిన పిమ్మట వీరు బాహ్యప్రపంచబంధము లన్నియు త్యజించుకొని అనసాన కాలమువరకు అత్యవినాశ జేయుచుండిరి.

ప్రపంచమునకు సంబంధించిన విషయములయందు యూరోపీయనుల ఎదుట హిందువులు శకువులు చంటివారు. హిందువులు నిర్లక్ష్యము చేయువిషయములవై యూరోపీయనులు అత్యధికమగు శ్రద్ధ కనుపరచుట కొన్ని సమయములందు ఆశ్చర్యము కలుగ జేయును. ఇట్టి సమయములందు హిందువులు తిట్లులే ఫలితమును గురించి అధికమగు శ్రద్ధ వహింపరు. యూరోపీయనులు ఇట్టి ప్రాపంచిక సమస్యలను చక్కగ గ్రహించి, ప్రపంచ భావిశీతి ఆసమస్య పరిష్కారమువై ఆధారపడి యుండినట్లు దీర్ఘాలోచన చేయుదురు.

ఒక పర్యాయ మొకప్రదేశమునందు ఔషము సంభవించెను. అచ్చటి భారతీయోద్యోగి గావిందిశ ప్రశంసనీయుమగు కృషి గారనించుచు, ప్రభుత్వమువారికి ప్రత్యేకముగ కొంతమొత్తము గ్రాంటుగ నియ్యవలయునని, ఉన్నతాధికారి ప్రభుత్వమువారికి సలహా ఇచ్చెను. జిల్లా అధికారులుగూడ ఈసలహాను ఆమోదించిరి. గవర్నరు కార్యనిర్వాహకసభయందు దీవిషయమై చర్చ జరిగెను. ఇట్లు యీషమునకు గ్రాంటు కాంక్షను చేసిన దీనిని ఆధారముగైకొని ఔషము జరిగినపు డెల్ల అధికారులట్టి గ్రాంటులకోరుచుండెనని ప్రభుత్వసభ్యులు అభిప్రాయపడి గ్రాంటు ఇచ్చుట యుక్తము కాదని తీర్మానించిరి. ఇట్టి పరిస్థితులలో ఇదియొక స్వల్పవిషయ మనియు దీనివై అధికమగు శ్రద్ధ వహించి ఆలోచించుట అనవసరమని హిందువులు భావించెదరు.

ఇంగ్లీషు అధికారులు భారతదేశమునందు కొలదికాలము మాత్రమే యుండినారు. అందు ఒక ప్రేరణమునందు ఆతిస్య లుకాలము మాత్రమే యుండురు. అయినను ఆజిల్లాలోనే పుట్టి పెరిగి తిరుగ చచ్చెడి వారివలె ఆంగ్లేయాధికారులు అతిశ్రద్ధతో పని చేయుచుండురు. సర్ స్టూయర్టు హగ్గి అనువారు కొంతకాలము కలకత్తా కార్యలేషను అధ్యక్షులుగ పనిచేయుచుండిరి. కలకత్తాలో ఒక ప్రదేశమునవీరుకొన్ని పిలకలను నాటించుచుండిరి. అసహాయమున మిగుల సంతోషముతో "50 సంవత్సరములు అనంతరము యీవృక్షము లెంత అందముగ నుండగలవో" అనివారు చెప్పిరి. ప్రక్కనున్న వారిలో నొకరు చిరునవ్వుతో మీరపు డెంటునుండురో అనెను. రాబోవు తరము వారి యుపయోగాగ్ధ మిచ్చెట్లు నాటబడుచున్నవనియు తానాచెట్ల అందమును జూచిసంతోషించుటకు పిలువదనియు సర్ స్టూయర్టుగారికి చక్కగ తెలియును. అయిన నేమి. ఇందువలన అతని ఉత్సాహము పట్టుదల ఎంతమాత్రము తగ్గలేదు.

ఈన్న తరతరకులలో నుండు ఆంగ్లేయులు, ప్రతిగంట ప్రతినిమిషము ప్రపంచవార్తలను తెలిసికొనుచుండురు—చైనాయందు రాజకీయ పరిస్థితులు తెల్లున్నవి, యాచక్రమునందలి మూడవ పెక్కును ఆమోదింపబడిన ఎట్టి పరిస్థితు లేన్నదను, ఆఫ్ఘనిస్తానునందు బోలీలిఖులు తమ ఉద్యమమును వ్యాపింపజేయుట యందేమిఉద్దేశము—ఎల్లప్పుడుకృత్రువులనణచుట తనవిశ్వస్యము పలుకుబడిఅభివృద్ధి పరమకొనుటయే. కావున యూరోపీయనులెల్లప్పుడు చురుకుగనూత్ముబుద్ధిగలవారై కత్తిసామగ్ధ్యములతో పనిచేయుచుండురు. అందుచే హిందువులు నూత్నుమెరుగని మొద్దులనియు, తమకంటె తక్కువయనియు యూరోపీయనులు తల

చెదరు. నిజమగ, ప్రపంచవిషయములందు యూరోపీయనుల ఎదుట హిందువులు కొద్దివారను విషయము యదార్థము.

అయినను యూరోపీయనులు నిర్లక్ష్యము చేయుకొన్ని విషయములందు భారతీయులు అధికమగు శ్రద్ధ కనుపరచెదరు. ఈవిషయములందు యూరోపీయనులు హిందువులకు హితమునగుటకు ప్రయత్నించుట హాస్యాస్పదము. గొప్ప నేలతో మందు సామగ్రితో మనభిరంగులతో యూరోపీయనులు యాదేశమునకువచ్చి, అహింసయే ఉత్తమమగు ధర్మమని నమ్మి మాంసాహారము చేయమని తలచు, హిందువులకు భూతదయబోధింప నెంచుట ఎంత వెట్టితనము.

వారు హిందువుల ననుకరించుట యుక్తమని మాత్రాప్రాయము. యూరోపీయనులు ఎన్ని సమయమునను మరణానంతర విషయముల గురించి వారిజేమియు తెలియదు. మూడుగుల ఎత్తున ఇనుపకట్టమున కొట్టుకొని పైనిటులు కాపలాకాయుచుండ, అందు యూరోపీయనులు బుడవచ్చును. అయినను మృత్యుదేవత తవారినుండి తప్పించుకొనుట అసాధ్యము. కావున మరణానంతర జీవితము గురించి తగు శ్రద్ధవహించువాడే తెలివి గలవాడు బుద్ధిహింసలగు యూరోపీయనులు చైనాదేశపు పరిస్థితులను ఆతురతతో గమనించుచు పిచ్చివారిచందమున ప్రవర్తించెదరు. మృత్యువు అసన్నమైతరి తా మేవిషయముల గురించి అధికమగు శ్రద్ధ వహించుచుండిరో అవి కేవలమునిష్ప్రయోజనములని తెలిసి కొందురు.

పరలోకమున్నదాదేదా అనునది చర్చనీయాంశముకాదు, జన్మాంతరజీవితము గురించి హిందువులకు యూరోపీయనుల కన్న అధికమగు శ్రద్ధ జాగ్రత్తగలదు. మానవకేవలము నశించినను ఆత్మకు నాశము లేదనియు, పూర్వజన్మ వాసనలను గురించి జీవుని భావిశీతి నిర్ణయమగునని హిందువులు నమ్మెదరు. మోక్షకాములకు పునర్జన్మములేదు. ప్రాచ్యసమస్య, సరిహద్దులకట్టుదిట్టములు మున్నగు హేయమగు ప్రాపంచికవిషయములే ప్రాముఖ్యములనినమ్మి జీవుల తమపూర్వ జన్మవాసనా బలిమిచే తిరుగ నీ ప్రపంచముననే పుట్టుకలసిన వారగుచున్నారు. ఒక పర్యాయము శ్రీకృష్ణుడొక నేతగానిని కైకుంతమునకు పంపుచున్నాడనియు, ఆచక్రములు ధర ఎట్లున్నదని ఆమోధుడు శ్రీకృష్ణుని ప్రశ్నించెను. ప్రాచ్యసమస్యలతో సంబంధము యూరోపీయను రాజకీయజ్ఞులు పరలోకముగ దిక్కు దరి గానక సంభ్రమచిత్తులయ్యెదరు.

ఏషియాటిక్ కార్పొరేషన్ లాటరీ నేరము

కలకత్తా, జూన్ 20:— శిక్షాస్ఫూర్తి వనసరించి లాటరీ నెక్ మేక్ క్రింద తేబడిన నేరమునకు లెముటుగారిని విచారించుటకు ప్రధాన రాజధాని దండనాధికారి మరల ప్రారంభించెను. ఏషియాటిక్ కార్పొరేషన్ వారు చేసినపని లాటరీ అగునా కాదా యని బెంగాల్ అడ్వోకేటుజనరలు గారి యభిప్రాయమును ల్యాంగుఫర్డుజేమ్సు గారి యభిప్రాయమును తెల్పించిరి. కంపెనీ స్వరహారమును ట్టి పెట్టుటకు సిద్ధమగునన్నది అట్టిసమయమున వీరు జేయుచున్న పని లాటరీ అగునా కాదా యని చెప్పించుట వలన ప్రయోజనము లేదని జేమ్సుగారు ముద్దయిరవున జెప్పిరి. ఇదియుంగాక కలకత్తాలో పనిసాగించుటకే కంపెనీవారికి ఇష్టములేదనియు, ముద్దయిరవున వాదము జరుగుచున్నది.

పోలీసు సబ్ ఇన్స్ పెక్టరును శిక్షించుట

లూథియానాజిల్లాలో పోలీసు సబ్ ఇన్స్ పెక్టరుగ నున్న సయ్యద్ ఖాయిరు అలీసాగారికి 2 సంవత్సరముల కఠినశిక్షయు 400 రూపముల జరిమానాయు విధింపబడిన దీనినిహిందూశిక్షాస్ఫూర్తి 484 నెక్ మేక్ క్రింద ఫిరోజ్ పురపు ఫేజిస్రీటు విచారిం చెను. ముద్దయి, మక్కువీరా జిల్లాలోజేరిన లూథియానాపోలీసు సబ్ ఇన్స్ పెక్టరు హోదాలో ఆగ్రామముండున్న లాలామీహారు చందును బాధించి 215 రూపములను గ్రహించెనని నేరము మోపబడిన. 1920 సంవత్సరము ఆక్టోబరు రెండవతేదీన చందు గారి కోడలు ఆకస్మికముగ నూతిలోబడి చనిపోయిన సందర్భమున ఈసంగతి జరిగెను. జరిమానా వసూలైనచో 250 రూపములను నష్టపరిహారముగ మీహారుచందుగారి కీయవలెను.

కలకత్తా కూలీల సమ్మె.

కలకత్తా జూన్ 20:— కలకత్తాలో కూలీల ఆలజడి ఇంకను సాగుచునే యున్నది. 'ఇండియన్ సీమెంట్' ఇంకను పనిలో జేరలేదు. ఇత్తడిపనివారిడు 10000 మంది ఎక్కువ జీతము నీయవలెనని గోరుచు పనికి రాకుండగ నిలిచిపోయిరి. ఇండియా జనపనారయంత్రాలయపు కూలీలుగూడ 8000 మంది పెరాంపురంలో నేటి యుదయమున సమ్మెగట్టిరి. నూటికి 25 చొ. న ఎక్కువ జీతమును గోరిరి.

పోర్టు సెంటుజారి గెజెటు

జూన్ 20 మంగళవారము.

పట్టుకాఖ.

రావుబహదూరు సి. రామానుజాచార్యగారు లా డిపార్టుమెంటు ప్రభుత్వసహాయకార్యదర్శి నియమింపబడిరి.

జే. సి. హెచ్. పోలరుగారు కర్నూలునుండి బందరుకు జిల్లాజడ్జి మార్పబడిరి.

ఎక్స్ జియూస్టికలుకాఖ.

నెల్లూరుజిల్లా పొదిలితాలూకా గార్లడీజ్లో నున్న రెవెండు గంగవరపు యేలీమగారికిని, పొదిలిలోనన్న జయ్యల కొండయ్యగారికిని, బందరుతాలూకా కాబ్రామములోనున్న దేశరప్పరూబెనుగారికిని, కాకినాడ తాలూకా రామరావుపేటలో నున్న రెవరెండు ఆబెబోగ్గెనుగారికిని, వారిపారి ప్రదేశములలో మ్యారేజి సర్టిఫికేట్లు లిచ్చు సభికార మీయబడినది.

జ్యూడిషియలుకాఖ.

ఖానుబహదూరు మహమ్మదు కలీముల్లాసాహెబు చిదా సాహెబు బహదూరుగారు నార్తర్న్ రేంజి పోలీసు డెప్యూటీ కమిషనరుగ నియమింపబడిరి.

రావుసాహెబు ఏ. నుబ్బారెడ్డిగారు, గోదావరి జిల్లా రాజమండ్రి సబ్ డివిజను పోలీసు సూపరింటెండెంటుకు పెర్సనలు అసిస్టెంటుగ మార్పబడిరి.

రావుసాహెబు ఏ. కూచ్ చందు సర్కారుగారు కడప జిల్లా పోలీసు సూపరింటెండెంటుకు పెర్సనలు అసిస్టెంటుగ నియమింపబడిరి.

ఎరికరాలిన్నను వుడ్డుగారు మద్రాసులో (వెసిడెన్సీ) టవునుకు తప్ప మిగిలినభాగములకు పీసు జస్టిసుగ నియమింపబడిరి. వెర్సెయిన్స్ ను వెయింటరుగారుగూడ నీపనికే నియమింపబడిరి.

ఆర్థికకాఖ.

ఏ. ఆర్. ఎల్. టాన్డాము, హెచ్. యస్. పీల్ గారలు మద్రాసు యిగోకంటామ్స్ కమిషనరుగ నియమింపబడిరి.

న్యాయకాఖ.

పోలూరు నుబ్బారావుపంతులుగారును, షేకుజబాల్ డి. నుసాహెబు బహదూరుగారును కాకినాడ బెంచిమేజిస్ట్రేట్లులుగ నియమింపబడిరి.

తిరుమూరు నుబ్బారెడ్డిగారును, మహమ్మదు మేరీపుసాహెబు బహదూరుగారును, పేగునరెడ్డి వెంకటసుబ్బారెడ్డిగారును నెల్లూరుజిల్లా గూడూరు బెంచిమేజిస్ట్రేట్లులుగ నియమింపబడిరి.

జయంతి నుబ్బారాయప్పచెట్టిగారు బళ్ళారిజిల్లా రాజు దుర్గం బెంచిమేజిస్ట్రేట్లుగ నియమింపబడిరి.

కిల్లడిరావుబాచారిగారు గూడూరు బెంచిమేజిస్ట్రేట్లుగ నియమింపబడిరి.

వాలెంతున టోల్టాం స్టాగుగారు కర్నూలు జిల్లాలో అసిస్టెంటు చెంచుకళీసరుగ నియమింపబడిరి.

హార్విగులాం మహమ్మదు మాదీసాహెబు గారు మద్రాసుజిల్లా పియాబాతికాజీగా నియమింపబడిరి.

ఇదివరలో కృష్ణాజిల్లా పాలకొల్లులో సబ్ రిజిస్ట్రార్ గా నుండిన యస్. వెంకట నారాయణగారు పనిలోనుండి తొలగింపబడిరి.

రెవిన్యూకాఖ.

తామనూరు రామచంద్ర అయ్యగారు బెల్లారిజెనరలు డ్యూటీకి నియమింపబడిరి. వాటినుంగాడి శంకరరావు గారు బెల్లారి జెనరలు డ్యూటీనుండి బెల్లారి స్పెషలు డ్యూటీకి మార్పబడిరి.

గుంటూరు జిల్లా తెనాలి స్పెషలు డెప్యూటీ తహసీలుదారు ఆఫీసులో గురుస్తాగా నున్న పులిపాక హనుమంతరావుగారు డిస్మిస్ చేయబడిరి.

ఆభివృద్ధికాఖ.

సాలస హనుమానులుగారు నెంట్లలు సర్కిలు ఫ్యాక్టరీల ఇన్ స్పెక్టరుగ నియమింపబడిరి. కోడేటి రామమూర్తిగారు మద్రాసు రాజధానిలో ఫ్యాక్టరీల అసిస్టెంటు యిన్ స్పెక్టరుగ నియమింపబడిరి. వీరు నార్తర్న్ సర్కిలు ఫ్యాక్టరీల యిన్ స్పెక్టరు పని యిపుడు మాచెదరు. సాలస హనుమానులుగారు మద్రాసు హెడ్ క్వార్టర్సుకు నుండి, ఉత్తరాగ్రాటు,

దక్షిణాగ్రాటు, కడప, కర్నూరు, అనంతపురం, బెల్లారి, చిత్తూరు, తంజావూరు, నేలం, జిల్లాలు చేరిన నెంట్లలు సర్కిలు యిన్ స్పెక్టరుగ నుందురు.

స్థానిక స్వపరిపాలనకాఖ.

కాపెను కృష్ణమ్, గోపినాథపాండలే వి. యం. యస్. మద్రాసు జెనరలు ఆసుప్రతిలో టెంపొరరీగా నియమింపబడిరి.

పరచూరు రంగవంతుచెట్టిగారు మద్రాసు కార్పొరేషను 22 డివిజను కాన్సిలరుగ నెన్నుకొనబడిరి.

మంగళగిరి వాస్తవ్యులు కోనూరి కోటయ్యగారు గుంటూరు జిల్లాబోర్డుసభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

ఆర్ వెంకటసుబ్బయ్యగారు భగ్యవరం తాలూకాబోర్డు సభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

సామ్యూల్ పాలుగారు గుత్తితాలూకాబోర్డు సభ్యులుగ నియమింపబడిరి. కర్లకుంట వెంకట రాయుడుగారు కర్నూలు జిల్లా మార్కాపురం తాలూకాబోర్డు సభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

కర్నూలుజిల్లా మార్కాపురం తాలూకాబోర్డుకింద నున్న యెజ్జిగొండపాలెం, బేస్తవార్పేట యూనియనుబోర్డులై తిన్నేయబడినవి.

పటేలు కొండాచెడ్డి, రుమాళ్ళ కొట్టారప్పచెడ్డిగారలు అనంతపురం తాలూకాబోర్డు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

అత్తూరూరు తాలూకాబోర్డుకింద నున్న కలువాయి యూనియనుబోర్డు 4 వార్డులుగ విభజింపబడును.

జి. చెన్నారెడ్డి బో. నుబ్బారాయుడు, బి. నుబ్బరాజు ఆర్. సాంబశివ రావు, నుబ్బిరెడ్డి, యం. చిన్న వెంకటపతి, సి. రామచంద్రయ్య చెట్టి, చినవేమారెడ్డి, పెద్దిరెడ్డి, ఓబులరెడ్డి, యెర్రంరెడ్డి, డి. వెంకటరెడ్డి, జి. నుబ్బరాజు, యం. వెంకటరెడ్డిగారలు భగ్యవరం తాలూకాబోర్డు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

బెల్లారి క్రీనివాసరావు, గొడ వె కోట రావు, తామ్ర వాల్లి వెంకోటరావు, గంగవటి తిరుకప్పగారలు బెల్లారిజిల్లాబోర్డు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

క. కొండాచెడ్డిగారు జయ్యలమడుగు తాలూకాబోర్డు వైసు(వెసిడెంటు)గ నెన్నుకొనబడిరి.

పి.బి. ఆర్. కేవలపుగారు వెమకొండ యూనియను బోర్డుసభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

మాంకి కృష్ణస్వామి అయ్యగారు బద్వేలు యూనియను బోర్డు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

గవునిపురం రామరాజు, మోడెం నారాయణస్వామి గారలు బద్వేలు యూనియను బోర్డు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

యం. బాలకృష్ణమ్మ నాయుడుగారు గోపాలపురం యూనియను బోర్డు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

బల్లెల ఓబులరెడ్డి, బిట్టిచేని నాగిరెడ్డి, కట్టమాలి నరసింహయ్యచెట్టి, మద్ది రామస్వామి, నయబ్ రెణులు సాహెబు, ఎనమలచిన్న చెంచయ్య, రావిమాతల నుబ్బారావు (అది కేవలయ్య కుమారుడు) రావిమాతల నుబ్బారావు (వెదప్పయ్య కుమారుడు) గారలు చిత్తూరు జిల్లా పోలూమామిళ్ళ యూనియను బోర్డు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

పి.కోట లక్ష్మీనరసింహంపంతులుగారు, వై.వి. రంగయ్యనాయుడుగారు బెజవాడ మ్యునిసిపలు కాన్సిలరులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

విద్యాకాఖ.

అన్నావోరై రంగరాజరాజుగారు యెడ్యుకేషనుల సర్కిసులోనే పనిచేయుచుందురు.

పరంగిమలై పొగ్గసారధి నాయకర్ గారు మద్రాసు యెడ్యుకేషనుల సర్కిసులో పనిచేయుచుందురు.

కే. జి. మర్రిను సతీమణి మద్రాసు గరల్సురేంజిఅసిస్టెంటు యిన్ స్పెక్ట్రెసుగ నియమింపబడిరి. యం. బ్రహ్మాండు సతీమణి నెల్లూరు జిల్లా, యెడ్యుకేషనుల కాన్సిలు సభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

మల్లడంగి శ్రేయంబక రావు పంతులుగారు మద్దిరాల ను బృహద్రావుగారు కృష్ణాజిల్లా యెడ్యుకేషనుల కాన్సిలు సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

కే. శ్రీనివాసయ్యగారు మద్రాసు యూనివర్సిటీ వైసుచాన్సలరుగ మరల నియమింపబడిరి.

మిసలేనియను ప్రకటనలు.

మాదిరెడ్డి రామచంద్రరావు నాయుడుగారు బందరుజిల్లా అవనిగడ్డ జిల్లామునసలుగ నియమింపబడిరి.

శాస్త్రీగారి గంతులు

తెల్ల ఆస్ట్రేలియాకు సలాములిడుట

‘కాపిటల్’ పత్రికలో డిచ్చరిట్లు వ్రాసెను.

“శ్వేతరాజ్యములకు” భారతదేశ రాయబారిగ వెనలిన రైటు అనబుల్ శ్రీనివాసరాజుగారి అన్నిటియందును అనుభవజ్ఞునివలె నటించుటయందు నిపునత్వము జెందెనను సభిప్రాయము విధిలేక నాకును గలుగుచున్నది. అతనివాగ్ధోరణి ఆస్ట్రేలియనులనుమోహపరచుటకేసెను. సామాన్య స్వత్వమునెడల భారతదేశమున కతిడు మహాపకారము గావించెను. “శ్వేత” విధానమును కత్తిముగ నవలంబించవలసినదేయని అతడు పెర్త్రు, ఆడిలేయిడు, మెల్బోర్ను, నగరములందలి యువవ్యాసములలో నంగీకరించెను. ఎన్నికలలో పాల్గొను సందర్భమున ఆస్ట్రేలియాలో నిదివరకే చేరియున్న హైందవులకు మాత్రము ఓటుచేయు సభికారము నొసగుదని అతడు పిరికిపందనలై ఆస్ట్రేలియనులను, వేడుకొనెను. అతని నీ కార్యములను సాధించుటకు పంపలేదు. సామాన్య సమావేశమునందు నిలుచుకొనిన స్థానమునుండి, యీ యభిప్రాయ ప్రకటనలయందు, అతడు ఒకమారు తటాలున వెనుకకు గంతులు వేయుటయొంది. ఆస్ట్రేలియనుల దుభిమానమునకు దోసిలియొగ్గినాడు. అతడు పుచ్చుకొను రెడువందల పానులును, బత్తెల్లు ఖర్చును న్యాయ సమన్వయముగ నున్న దాకే తెలివగల భారతీయు లివియమై న్యాయసమన్వయము కాదనియే తప్పక నిర్ణయింతురని నానమ్మిక.

మదరాసీ బడిపండితుని మధురపు పలుకులకు ఆస్ట్రేలియనులు మోసపోవువారు గారని మొట్టమొదట నుండియు అందరకును తెలిసిన విషయమే. బ్రిటిషు సామాన్యమునందు అందరకులె వలసరాజ్యములలోని భారతీయులకు సమానస్వత్వములు గలవని ఆస్ట్రేలియనుల తప్పటికిని యంగీకరింపరు. భారతీయులనట్లు ప్రోత్సహింపుట యక్రమ మనియు, ఘోరమనియు, వాదించుట నులభము; కాని న్యాయం రక్షణోపాయముల బన్నుటయం దారితేరిన ఆస్ట్రేలియను శ్వేతజాతుల నీవాదము లించుకేనియు దగడవు. పరిస్థితులను శాస్త్రీగారును మొదటనే కనిపెట్టికాని తనకబ్బం దులు గలుగునని సంబోధించికాబోలు మొండిగొడవై తనశరమును మూర్ఖముగ రాయుకొన సాహసింపలేదు. అతడు వెన్నెముకగలవాడుగాదు అక్రమమును వెంటనే అక్రమముచే సాధించుట రాజనీతికాదను సిద్ధాంతము శాస్త్రీగారి హృదయమున రహస్యముగ డాగియున్నదని నేను నిస్సంశయముగ తలంతును. కాని అతడు సింహాసన గుహలోనున్నంతకాలము, సిద్ధాంతములను మూలద్రోక్కి, సమయమును దప్పింప జూచుచుండును. అమెరికా పర్యటనము వరకును, అచ్చట యువవ్యాసముల నిచ్చువరకును, వేచియుండును. భారతదేశపు ప్రాచీన, గొప్ప, నాకరకతను ఎవరైనను తూలనాడిన, అతడూరక సహించినచోయాడు. అప్పుడు వారివై నతడు కత్తులు ఎట్లు దూయునో, నీవే గమనింపగలవు.

విరించిపురం నుబ్బరాయ అయ్యగారు మార్కాపురం జిల్లా మునసబుగ నియమింపబడిరి.

ఏ. వెంకటస్వామి నాయుడుగారు ఆమలాపురంసర్కిలు సాల్లు అసిస్టెంటుయిన్ స్పెక్టరుగ నియమింపబడిరి.

యం. రాబర్టుసనగారు కడప సర్కిలు సాల్లు అసిస్టెంటు యిన్ స్పెక్టరుగ మార్పబడిరి.

యం. గోవిందప్పగారు విశాఖపట్నంజిల్లా హెల్తుఆఫీసరుగ నియమింపబడిరి.

ఆర్. కనకసభాశతగారు కర్నూలుజిల్లా హెల్తుఆఫీసరుగ నియమింపబడిరి.

టి. లక్ష్మీనారాయణగారు కృష్ణాజిల్లా హెల్తుఆఫీసరుగ నియమింపబడిరి.

ఆర్. గోపాలకృష్ణప్రభువుగారు ఏ. కలరాపాట్రికిని, ఆర్. నుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు బి. కలరాపాట్రికిని నియమింపబడిరి.

జి. శివరాంగారు మద్రాసు జెనరలు ఆసుప్రతిలో రిజిస్ట్రు డ్యూటీమీద నియమింపబడిరి.

టి. సి. జోసెపుగారు జెనరలు ఆసుప్రతిలో రిజిస్ట్రు డ్యూటీమీద నియమింపబడిరి.

ఎం. నుబ్రహ్మణ్యగారు జెనరలు ఆసుప్రతిలో రిజిస్ట్రు డ్యూటీమీద నియమింపబడిరి.

కాపెను డి. కనకసభాశతగారు గవర్నమెంటు జెనరలు ఆసుప్రతిలో రిజిస్ట్రు డ్యూటీమీద నియమింపబడిరి.

ఏ. జే. బాకగారు మద్రాసు గవర్నమెంటు రాయశేట ఆసుప్రతిలో రెసిడెంటు మెడికలు ఆఫీసరుగ నియమింపబడిరి.

దేశీయ వార్తలు

నూలుపడకుటయే తపశ్చర్య - త్యాగ మొనరింపుడు

చెరసాలల కేగుడు - స్వరాజ్యమును గడింపుడు

శ్రీమతి మాతా కస్తూరీబాయి (గాంధీదేవి) గారు భారతాంగనలకు సంపిన హెచ్చరిక

పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు - ఉద్యమ ప్రచారము

మోటారు ప్రమాదము - గండముదప్పుట - కొద్దిగా రాపిడితగులుట

బొంబాయి హైకోర్టులో మాలానా హజరతు మోహనిగారి కేసు విచారణ

మహాజనులను ఆప్తును దొరతనమువారు పాఠశాలమునకు తరముట

నౌకపాలిలో పోలీసుల ఒహిష్కరించుట - ముగ్గురిపై కేసు

బలవదాపహారు మండలసభ - పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారి అధ్యక్షత

తప మొనరింపుడు.

తప మొనర్చినగాని స్వరాజ్యము లభింపదు.

శ్రీమతి మాతా కస్తూరీబాయి గాంధీగారు.

నవరీతము

ఈసారి గాంధీ మహాత్ముని శిష్యులైన మనశీకను ప్రతికూట ప్రశ్నకముగ నొక శ్రీల గంధిక (శ్రీ అంకము) ప్రకటింపబడవలసి నేను నిశ్చయించితిని. గాంధీ మహాత్ముని శ్రీలయందే దర్శనము గౌరవము కలదు. మహాత్ముని శ్రీల నర్థముగ ప్రకటించు చుండును. వారి నర్థముగ కొని యాడును.

మూడు నెలలక్రితము జరిగిన మహాత్ముని విచారణను చూచుటకు నేను వ్యాయస్థానమున కేగితిని. ఆచట నెల్ల కడల ప్రకాంత గంధికత నెలకొనెను. నేడు నలుగురు యువకుల విచారణను మరల చూడబోతిని. విచారణ జరుగుచుండ నాయవకులు వివోదముగ నవుచుండిరి. విచారణదోషములు వారి వదనములయందొకరియొక్కొకరిని చూపుచు మండలములు మందహాసభాసురములుగా నుండెను.

ఈ సందర్భమున నలుగురికినిగూడ కొంచెమైన విచారము కలుగనేలేదు. శిక్ష విధింపబడగా వారధికోర్కెనామతో నగు మొగములలో నాలకించిరి. వాకుమాత్ర ముద్యమము కడు దుర్మగముగ కనబడెను. నా కధికసంతాపము కలిగెను. నా ప్రయత్నార్థముగూడ నేను కార్యాచరణమున కేగినపుడైన నా కింత చింతకలుగలేదు.

ధీరులగు నీసందర్భమున మనమందర మనుకరింపదగును. మనదేశము కొరకు మనము కష్టములకు పాలగుట నేర్చుకొనవలెను. దేశమాత దేశమున తత్పర పీఠాతికమున మనము సర్వ సమర్పణ మొనరింపవలెను. దేశమాతకు మన ఆత్మల నర్పించి జేయవలెను.

దక్షిణాఫ్రికాలో భారత శ్రీలుగూడ చెరసాలలకేరి భారతాంగన లండను అన్ని మతముల వామను భర్తలతో గూడ కార్యాచరణముల వహించిరి. ఇట్లు భరతఖండమున గూడ మనము (భారతాంగనలు) మన సందర్భముతోపాటు కార్యాచరణములకేగ సంకల్పము కావలెను.

మీరా నలుగురు సందలను చూచితిరిగదా! వారత ఘనమగు త్యాగమును చేసిరి! ఎట్టి నిశ్చిన్ధీత్యముతో వారు చెరసాల కేగిరి! వారికిమాత్రమైక సాఖ్యాభిలాషలేదా? ఇహ లోక సాఖ్యముల ననుభవించవలెనని వారుమాత్రము కొరకా! చెరసాలకు పోకంత వారు తప్పించుకొనకాలరా? అట్లునె నెట్టి నిండు జన్మమున తపభోగముల సాఖ్యములనన్నిటిని పరిత్యజించి చెరసాలకు పోవుట వారిని ప్రేరేపించిన దేదీ? స్వరాజ్యము - మన భరతదేశ స్వాతంత్ర్యము.

కాన దో ప్రేమసోదరీమణులారా! స్వరాజ్యముకొరకు పాలుపడకుడు. దీక్షతోపట్టుట వలకుండ ఏకాగ్రతతో పనిచేయుడు. క్రమశిక్షిత జంకకుండునట్టి కద్దరి నభ్యసించుడు. మీచేతులు సోమరిగా నుండవలెను. రాట్టమును తీసుకొని మూలపడకుడు. మీకు గృహకృత్యము లన్నియున్నను తెంపి

పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు

మోటారు కారు ప్రమాదము

గండము తప్పుట

పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు 18 వ తేదీ మధ్యాహ్నము మోటారుకారులలో డెవోరియానుండి బయలుదేరి రాంపూరు కార్పావా, కాసియా, పనరానా గ్రామములందు పర్యవసించిరి. తిరిగి రాత్రి 9 గంటలకు పదరానానుండి బయలుదేరి వెళ్ళుచుండ 15 మైళ్ళు దూరమైన పిక్కుట కారు సంపూర్ణ వేగముతో పోవుచున్న సమయమున ఆకస్మికముగ రెండు ఎడ్ల బుడ్లెదురుపడెను. వానిని తప్పించుటకు తటాలున మోటారుకారును ప్రక్కకు మార్చుటలో కారు శోడ్డుమీద నుండి క్రిందకు జారిపోయెను. కష్టమరము క్రింద అభారముండెను. కారు అభారమునబడిన కారులోని వారందరను తునుకుతునకలు కావలసినదే గాని దైవానుగ్రహమున నొకగట్టు కారును మధ్యలో నాపెను. అందులన మాలవ్యాగారికి స్వల్పమైన రాపిడితగిలివేదేగాని అపాయకరమైన గాయము లేనియందు తగులెను. మాలవ్యాగారు ఏనుగు నెక్కి 20 వ తేదీ వుదయమునకు చారీచారా రైలుస్టేషనుకువచ్చిరి. మధ్యాహ్నముకు ఘోషపూరు చేరిరి. సాయంకాలమునకు ఖారీ అలాబాదుకు కల్గిరి గాని ఆచట సభజనుగూడదని అజ్ఞాపించిరిని విని 20 వ తేదీ రాత్రి వరల ఘోరకుతూరుకువచ్చి 21 వ తేదీ వుదయమున బాలియాకు వెళ్ళిరి ఘోషపూరునుండి తంతివార్త వచ్చినదని 21 వ తేదీని అలసాబాదునుండి తెలుపబడెను.

మాలానా హజరతు మోహనిగారి కేసు

బొంబాయి హైకోర్టులో విచారణ

మాలానాగారు స్వయముగా కోర్టుకువచ్చుటకు న్యాయమూర్తు లనుమతించుట

మాలానా హజరతు మోహనిగారు రాజుపై యధమున ప్రకటించెనను నేరము బొంబాయి హైకోర్టులో విచారణ జరుగవలెనని అనామదాబాదు సెషన్సు జడ్జి తీర్పు చెప్పినందున ఈనెల 28 వ తేదీని ఆకేసు విచారణ జరుగును. ఆ విచారణ సమయమున స్వయముగ హైకోర్టులో హజరుట కనుమతింప వలెనని మాలానాగారు విజ్ఞప్తి పంపగా హైకోర్టు న్యాయమూర్తు లందుల కంగీకరించిరి.

చేసికొని నూలుపడకుడు. ఇదియే తపశ్చర్య. నూలుపడకుడు - వడకుడు - వడకుడు.

నా ప్రేమ సోదరీమణులారా! మీ ప్రేమసోదరులు యువకులను వృద్ధులునుగూడ చెరసాలలందున్నారు. మీరు గూడ చెరసాలల కేగుటకు నర్హులను గడింపుడు. అందులకు మీరు తపశ్చర్య నొనరింపవలెను. తపశ్చర్య లేకుండ స్వరాజ్యము లభింపదని శ్రీమతి మాతా కస్తూరీబాయి (గాంధీదేవి) గారు వ్రాసిరి.

ఆప్తును ప్రభుత్వము

మహాజనులను పాఠశాలమునకు తరముట

భారతపహమత్తుదీక్షుల కార్యకర్తల కారణము

భిలాఫతువిషయమున లాయరుజార్జిగారు వాదనమును భంగపరిచిన దులకు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమును ఒహిష్కరించి హిందూదేశమునుండి ఆప్తును దేశమున కేగిన మహాజనుల (మహాత్ముదీక్షుల) నపుడు ఆప్తును దొరతనము వారు పాఠశాలమునకు తరముచున్నారని తెలిసినది. ఈవార్త నిజమైనచో భరతఖండమునందలి క్రైస్తవుల యువములు చింతాకులములగును. ఇదివరకు ఆప్తును దొరతనమువై భారత పహమత్తుదీక్షులు లకు కలిగిన లేక కలిగినట్లు ఆప్తులు చెప్పుకొనుచున్న గౌరవ ప్రతిష్ఠ లంతరించునని లాహోరులోని యొక మహాత్ముదీక్షు పత్రిక ప్రకటించినది.

* * *

పోలీసులను చోకిదారులను

ఉద్యోగములను మానుడనుట

అంగీకరించనివాని ఒహిష్కరించుట

నౌక పాలిలో కేసు

ఒక తాలూకా దాడును ఒక పంచాయితీ కల్యణమును మరి కొందరును నౌక పాలిలో పనులు మానివేయు డని పోలీసులకు చాకిరాలకు బోధించి కత్తిడి చేయుచున్నారు. అందులకంగీకరింపని వారిని ఒహిష్కరించుచున్నారు అని వారి మీద కేసుచేయబడెను. తాలూకాదాడును పంచాయితీ కల్యణమును మరియొకడును రెండు నెలలవరకు సక్రమ రక్షకు జామి నియ్యవలెనని మేంస్ట్రీలు అజ్ఞాపించిరి కిక్కిరవారిని వదలి వేసెను.

* * *

బులవదాపహారు మండలసభ

ఖూర్దాలో 28 వ తేదీని జరుగుట

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారి అధ్యక్షత

బులవదాపహారు (సంయుక్త రాష్ట్రములు) మండల రాజకీయ సభ యీ నెల 28 వ తేదీని పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారి అధ్యక్షతక్రింద ఖూర్దాలో జరుగును.

* * *

సహాయ నిరాకరణము.

వంగకళాశాలలు, పాఠశాలలకు దెబ్బ తగులుట

ప్రభుత్వ నివేదిక.

కలకత్తా, జూలై 21:— వంగరాష్ట్రపు విద్యాధికారి 1920-21 వ సం॥ తర్ఫుపు నివేదికను ప్రకటించెను. పాఠశాలలు తత్సూక్యము కంటె 1089 హెచ్చుగా నుండెను. మొత్తము 53968 విద్యాలయము లుండెను గాని విద్యార్థుల సంఖ్య 8764 మంది కిక్కిరి సంకల్పరాంత్వమున 1945145 మంది విద్యార్థులు మాత్రమే పాఠశాలలందుండిరి. ఫరీదుగు వార్షికదుస్థితినిలన ఆకేసులు భరించలేక చదువు చాలించుకొనిరి అనియు, సహాయ నిరాకరణము ఫలితమున కళాశాలలందును, పాఠశాలలందును విద్యార్థుల సంఖ్య ఇంక తగ్గెననియు నివేదికయందు గలదు. 1921 వ సం॥ తర్ఫురాంత్వమున వంగరాష్ట్రమున దు సహాయనిరాకరణోద్యమ ఫలితముగ నశాంతి ప్రబలెను. తాత్కాలికముగ కళాశాలలన్నియు మూయబడెను. పాఠశాలలలోగూడ నశాంతి బయలుదేరుగాని విద్యార్థులు తల్లిదండ్రులు, పోషకకర్తలు తమపిల్లల కేలాటిప్రోత్సాహ మివ్వవలెనను ఈ ఉత్సాహము సహజముగ క్షీణించెను ఇట్లు చాలించుకొన్న విద్యార్థులకేటు తిరిగి పాఠశాలల కరదె చిరిగిని కొందరు మాత్రము కార్యముగ విద్యను మానివేసిరి. వ్రైటేలు పాఠశాలల రాబడి విశేషముగ తగ్గిపోయెను. తిరిగి సామాన్యపరిశితు లేకుండునకు ప్రభుత్వమువారిట్టి పాఠశాలల కెక్కున గ్రాంటుల నివ్వచుండిరి. ఈ ఉద్యమము విద్యాలయముల రాబడిని తగ్గించి, మరికొన్ని ధనుల హానికరముగ నుండినను, కృత్రిమదగ్ధులు నేర్పుట కార్యముగ నుండెనని స్పష్టపడెను. దీనిని గురించి ఇప్పుడు ప్రభుత్వము వారును, విశ్వవిద్యాలయమువారును యోచించుచున్నారు. మెట్రిక్యులేషన్ కంటె తక్కువ విద్యను ఎక్కువ చేతివలను నేర్పు తగగుటలలో విద్యార్థులు కొలది మాత్రమే చేరిరి. ప్రాథమిక పాఠశాలలలో సామాన్యపరిశితులు విశేషముగ మారలేదు. ప్రాథమిక పాఠశాలల ఉపాధ్యాయుని రాబడి సగటుకు దిగము కూలి పని చేసి జీవించుచుండువాని రాబడికంటె తక్కువగా నుండెను. ఇట్టిస్థితిలో ప్రాథమికవిద్యాభివృద్ధి ఉండకల్యముగాదు. విద్యలేని బాలుర నేకకోట్లమంది గలరు. అన్ని పాఠశాలలందలి తర, తులలో శ్రీవిద్యార్థినులు 18544 మంది పోచ్చిరి. మొత్తము సం॥ తర్ఫురాంత్వమున 340586 మంది ఉండిరి.

సమకాలి కాభిప్రాయములు

పత్రికా నిర్వహణము

పత్రికానిర్వహణకార్య మెంత దుర్లభమో పాఠకులకు తెలియదు. అది పత్రికా నిర్వహకులకే యెరుక. పత్రిక యొక్క యాజమ్యముల ననుసరించి వ్యాసములను వ్రాయుట, వ్యాసబుద్ధితో విమర్శించుట విశేషములు లేఖలలోని నిజాని జంబుల గ్రహించుటలను కష్టమేమియు లేదు. కాని దేశభరిష్ఠి తులబట్టి యది దుష్కర మగుచున్నది.

భారతదేశము దిప్పటివరకును ముద్రణాశాస్త్రమును నంకురము వైన ప్రేరణను ప్రతి నిమిషమునందును మీదపడుటలు భయపెట్టుచుండెను. ఇప్పుడా శాస్త్రము నామక పోయినను పూర్వమున కంటె నెక్కుడు భీకరములు దాల్చినది. ఇంతవరకు పత్రికలోని వ్యాసములు రాజ్యదోహము లని తోచినపుడు సామాన్యముగా ముద్రణాలయాధికారులవద్ద ధరావతు దీక్షింపించుచుండెడివారు. అందుగా సంపాదకులను రాజ్యదోహ శాస్త్రములకింద శిక్షింపుచుండెడి వారు. ఇప్పుడు ధరావతులు పోవుటచే ప్రతిదిన ప్రాసవ్యాసమునకును సంపాదకునకు కారాగృహ ప్రాప్తియే. కాని అట్టివానికి వారు వెలనక దేశసేవయే ప్రధానముగ నెంచి పత్రికలు నిర్వహించుచున్నారు. కాని వారి మహాత్మాగమునకు కృషికిని ఫలితమేమో తెలియునా?

వై వివిరించిన కారాగృహప్రాప్తియే గాక ఆతడు దివాళాగారుకు యాతని త్యాగమునకు రెండవ ఫలితము. దీనికి కారణమేమో విచారింపము. భారతదేశము మహాత్మాగ్రాసరికి మూలము ఇరువదివేల మంది చందాదారులు గలరు. తక్కిన దినపత్రికలకు పదిహేనువేలకు మించిన చందాదారులు లేరు.

ఆంధ్రదేశమును వెలువడుచున్న సుమారు ఏబది తెలుగు పత్రికలలో ఆంధ్ర కృష్ణా పత్రికలకు దగ్గరికిన పత్రిక లాక్కడానికీని వెయ్యికి మించిన చందాదారులు లేరు. వర్తక వ్యాపారము తక్కువగుటచే అద్వైతమొంటులు తక్కువ. కొన్ని పత్రికలు వర్తకుల అద్వైతమొంటులు మూలమునను కొన్ని కొద్దులలోని వేలముల ప్రకటనములచేతను పొట్టబోసి కొనుచు తమ శక్తికొలది దేశసేవ చేయుచున్నవి. కాని యన హామోద్యమము వచ్చిన తరువాత బాలాజీరావు నాయుడు గారు చెన్నపురి శాసనసభలో అసహాయోద్యమములో పాల్గొనచున్న పత్రికలకు కొద్ది ప్రకటన లీకుకాదనియు, ముద్రాక్షరకాలలకు ప్రభుత్వమువారి ఆచ్యుపను లీకుకాదని నియు సుపపాదించిన తీర్మాన ఫలితముగా కృష్ణాపత్రికలలో కొద్ది ప్రకటనలు ప్రకటింపరాదని వెలనకే యుత్తరవైది ఇప్పుడు మాపత్రికలో ప్రకటనలు వేయరాదని యుత్తరవైది. ప్రభుత్వముయొక్క చర్యలు దినదినము వింతరూపములు దాల్చుచున్నవి.

ఇప్పుడైనను ప్రజలు మేల్కొంచి దేశముపత్రికలకు విరివిగా చందాదారై సహాయము చేసినకాని దేశీయపత్రికలు నిల్పుట దుర్లభ మగును.

ప్రజలయొక్క ప్రాంతానము సహాయము లేకయే ప్రభమున చెన్నపురి ప్రారంభమైన కళిదాస గడలేదని. దేశమున కెక్కుడు సేవచేసిన దేశమాత, దేశాభిమాని, సువర్ణకేళి పత్రిక కాగిపోయినది. శ్రీ వెంకటేశపత్రిక యేమైదో తెలియదులేదు ప్రజలయందలి యలసభావము పోయి పత్రికలకు విరివిగ సహాయము చేయకున్న వరికొన్ని పత్రిక లామాన్యము బట్టకమానవు (సుదర్శని)

నోటీసు

లేటు మాడపాటి వెంకటేశ్వరరావు గారి కుమారుడు సూర్యనారాయణరావుగారి తొలూకు నందిగామతాలూకా రామిరెడ్డిపల్లి అగ్రహారం లోని నాలుగోవంతు భాగమును 1922 సం||రము జూలయి 10 తేదీని బహిరంగమైన వేలంలో నంది గామ మకాంలో విక్రయించబడు నని యిందు మూలముగా తెలియపర్చడమైనది. క్రయపువరతులు వేలం కాలమును తెలియపర్చడమవును.

చచిరీపట్నం } కె. కృష్ణానందం,
20-6-22 } డివను

వాతావరణ నితి

1922-వ సంవత్సరం జూలై 22-వ గురువారము.

జిల్లా ముఖ్య నగరములు	జూలై 24 గంటలలో	జూలై 24 గంటలలో	జూలై 24 గంటలలో	జూలై 1-వ తేదీనందు	జూలై 1 తేదీ నుండి వాతావరణము
విజ్ఞాపితా పాల్గొట్	88.5	75.2	...	0.62	21.15
బొబ్బిలేరు	86.4	77.7	0.18	16.27	1.21
పీపురు ద్వీపము	...	...	...	...	...
దేవుడు ద్వీపము	87.4	81.1	...	10.20	7.18
పాగారు ద్వీపము	84.2	78.9	0.22	20.58	13.05
గోపాలపురి	92.5	79.0	...	4.00	0.49
గోరాపుల్	81.2	69.4	0.40	2.81	2.84
విశాఖపట్నము	99.0	88.6	...	0.94	2.76
కాకినాడ	95.1	79.1	0.01	1.1	1.27
చచిరీపట్నము	90.8	78.1	...	2.16	1.27
గుంటూరు	91.3	77.8	...	3.10	0.25
కెలూరు	93.8	80.7	...	1.58	0.58
కుడాను	97.3	82.4	...	1.77	0.40
కడలూరు	97.9	81.5	...	0.59	0.18
నాగపట్నము	99.3	79.7	...	1.67	0.80
పాంబర్	92.3	80.5	...	0.08	0.07
ట్రెంకోమలీ	93.4	78.6	...	2.27	...
కళింద	86.7	76.6	...	5.84	1.15
తిరువేంద్రము	88.8	78.2	0.27	6.02	4.18
కొచ్చి	85.6	72.0	2.15	12.72	91.6
కాలిక్టు	84.8	74.1	0.88	9.17	13.00
కుంగూరు	82.5	73.6	0.63	16.84	12.01
మిర్జాపూర్	99.8	62.0	0.60	9.62	0.07
కార్వార్	...	...	...	...	...
రత్నగిరి	88.4	78.9	0.87	16.88	...
బొంబాయి	86.2	77.4	1.48	14.12	1.05
వైదరావార్	65.7	74.0	...	1.84	1.62
రైచూరు	87.8	70.8	0.07	1.81	0.78
అనంతపురం	97.3	77.1	...	1.28	0.17
బళ్లారి	91.5	76.5	...	0.09	1.45
కర్నూలు	89.9	77.4	...	0.61	1.86
కడప	92.4	79.0	...	1.88	0.80
హన్మంట్	78.4	66.9	0.03	0.26	3.14
రెంగుళూరు	80.6	66.6	...	2.67	0.20
కొడైకనూర్	66.4	52.3	...	8.07	0.06
ఉదకమండలము	64.9	58.4	...	2.84	3.27
కొయంబట్టూరు	90.6	70.1	...	0.26	1.14
యెలూరు	95.6	80.0	...	8.98	1.85
నీలము	91.5	73.8	...	4.82	1.98
తిరుచనాపల్లి	100.8	78.8	...	0.60	04.2
మరకాపల్లె	9.78	78.8	...	0.82	0.20
కుదురి	95.4	77.8	...	2.77	1.84
తిరునల్వేలి	...	...	...	0	0.56

పశ్చిమతీరము, మైసూరు, ప్రశ్నమోతీరములందు వచ్చు లాకమాదిరిగ గలవు. మిగిలిన ప్రదేశములలో అధికముగ గలవు. దక్కిన మైసూరులందు అర్ధిక సాధారణముగ నుండెను. కర్ణాటకము నందు తగ్గెను. మిగిలిన ప్రదేశములందు హెచ్చెను. దక్షిణము, మైసూరు, పశ్చిమప్రాంతములందు వేడిమి యందు మార్పులు లేవు. సర్కారులు హైదరాబాదులందు తగ్గెను. మిగిలిన ప్రదేశములందు హెచ్చెను.

పశ్చిమ తీరమున వర్షము గురియును.
ఎస్. ఆర్. యు. సామ్రాట్.
వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

లాహోరులో కింగు అండు జౌహరు గారలు అగారి వార్తాపత్రికమీద ముసగ రు 25000 లు రు 15000 లకు చెడు మానవ్యపు దావాలను చేసిరి. ముద్దాయిలపక్షమున గురువార ప్రభాంధక కమిటీ సభ్యుడును, శుక్రపురమందలి న్యాయవాది యా నగు శివదాసు బుధేసింగుగారు విచారింపబడిరి. బొలీసు వారి మాటలమీద అధికారులు సకాలములో చర్య గైకొని యుండినట్లును నాల్గూనావాత్సలు జరిగియుండదనియు, జౌహరుగారి విచారణ అసంతృప్తికరముగ నున్నట్లు ప్రభాంధక కమిటీవారి అభిప్రాయమనియు సాక్షి చెప్పెను. లాహోరు నీనియు సబ్-డిజిటల్లో తిరిగి 26వ తేదీని విచారణ జరుగును.

అందమాన్ కష్టములు

శ్రీయుత గోపేంద్రలాలురాయిగారి అనుభవములు

(సర్వోపాధ్యక్షులక)

ఇటీవల ఆలిపూరు చెరసాలనుండి విడిచిపెట్టబడిన శ్రీ యుత గోపేంద్రలాలు రాయిగారు ప్రాచ్యుర-ఖాలిపూరు బండిపోటు కేసులో 1915 వ సంవత్సరమునందు ఆ డమాన్ దీవులకు పంపివేయబడిరి. అతడు కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయమునందు బి. ఎస్. సి. పరీక్షయందు తీర్చుడై, ప్రాచ్య పాశ్చాత్య తత్వశాస్త్రమునందు దహామైన పాండిత్యమును సంపాదించెను. అతని కవిత మహాసాత్యస్యము గాంచినది అతని పద్యములను ప్రకటించిన యెడల వంగవిద్యాసమువిశేషముగ హెచ్చిపోగలదు. ఒకభారత వార్తాపత్రికాధికారి ఇటీవల శ్రీయుత గోపేంద్రలాలు రాయిగారితో అందమాన్ దీవులందలి జీవితమును గురించి సంభాషించిరి. ఆ సంభాషణ యొక్క వివరములను మేమిచ్చట ప్రకటింపుచున్నాము:—

ప్రశ్న:—అందమాన్ దీవులందు మీ రేలాగు కాలము గడపు చుండిరి?

జవాబు:— ఇటు చెప్పిన కొలదిదినములలో నే నింకము గురితోకూడ లేరపోదురు పంపబడితిని. మేమగు ద్రవ్యమున్న చెరసాలలో ప్రవేశించి నపుడచ్చట 10 మంది రాజకీయ ఖైదీలుండిరి. మొదట మాకు వారికి కలిసిమాట్లాడుటకు వీలులుగాకుం దెను. మాకందఱు కఠినమైనవిషయములను ముగ్గురు తెంకాయ నారను ఊడదీయుట, ఒకడు నూనెగానగును త్రిప్పట చేయ నలసి వచ్చెను. కొలదిమాసముల పిచ్చట లాహోరు కుట్రకేసు లో దండింప బడినవారు వరుసగ రాజొచ్చిరి. వారివెనుక వంగ శైలియి, బర్మాకుట్రకేసులో శిక్షించ బడినవారు అందమాన్ దీవులచేరిరి. రాజకీయ ఖైదీలసంఖ్య 87వరకు హెచ్చెను. అందరూక్రూ రముగ వాదరంపబడినాని చెప్పుట నిరర్థకము. నాకు మాకునెట్టి భోజనము మానవులకు తగినది కాదు. బలవంతముతో ఆయా హారమును వారు మాగొంతులలోకి త్రోయుచుండిరి. ఒకటే భవనములో నున్నను మేముండురులతో మాట్లాడునూడదని ఆ జ్ఞాపింపబడినెను. వారు మమ్ము వట్టిని హింసలు, మాకు గలిగించిన అవమానము మాగ్రహమును కలిగించెను. చె ఆ సా లాధికారులకును, అచ్చటి ఖైదీలకును కలనాములు జరుగుచున్నట్లు “బెంగాలీ” పత్రిక ప్రతిదినము వెల్లడిచేయసాగెను. అచ్చటి రహస్యములు బయల్పడినెను. ఇచ్చటి కాననభలాకూడ దీనిని గురించి ప్రశ్న లడుగబడినెను. అధికారులు వెట్టుచున్న హింసలకు తాళబాలక ఖయిదీలలో కొందరు కొన్నాళ్లకు మడసిరి. తత్ఫలితముగ వారిబాధలు కొంతవడి తగ్గెను. మాకు పరియటకు కొన్ని గ్రంథము లియ్యబడినెను. వార్తాపత్రికలనుకూడ మాకు చేరుమండెను. పని మార్పుబడినెను. నిర్భయముగ మేమనోద్యమ్య లతో మాట్లాడుచుంటిమి.

ప్రశ్న:—హింస లెట్టిది?

జవాబు:—నా సోదర దేశీయు లకి వివరములను తెలుపుటకు చాల కాలము పట్టెను. ఇతరులకు తెలియనివియు ములన్నిటిని చేర్చినే కొక గ్రంథమును వ్రాయ నెంచుచున్నాను. రామరత్న, భాగసింగు, ఛల్లారసింగు, త్రిలోకచక్రవర్తి మున్నగువా రన్నిరకముల హింసలకు లోనై, వారిలో కొందరు తమ సహజాంభోధ్యమతో మృతినొందిరి.

ప్రశ్న:—కెలసాలలో నుండగా మీకు సహాయ నిరాకరణోద్యమమునుగురించి ఏమైనా తెలియుచుండెనా?

జవాబు:—కెలసాలలో మతసంబంధమైన గ్రంథములను మేము విశేషముగ చదువుచుంటిమి గాన దౌర్జన్యరాహిత్యమను నీసందేశము మాఅంగీకారమును బడసెను. నాసోదర ఖైదీలందరు తమ ఆధ్యాత్మికజ్ఞానాతికయములన దౌర్జన్యరాహిత్యులై యున్నారు.

ప్రశ్న:—మీ రిప్పుడేమి చేయదలచినారు?

జవాబు:— రాట్నముల నన్నిగృహములలో ప్రవేశ పెట్టుట, నిమ్మ బాత్సుధాభిషేకము, హిందూ-మహమ్మదీయ మైత్రిని బలపఱచుట మున్నగు సాంఘిక సేవకు సంబంధించిన కృత్యముల నొనర్చెదను.

20 వ తేదీని సిద్ధాగరమునందు రాజప్రతినిధి రా. బ. సు. రంగాచారియగుగారితో సంభాషించెను.

కావలెను

కృష్ణాజిల్లా, గుడివాడతాలూకా, యలకుర్రు అగ్రహారమునందు గల మధ్యమతరగతి జాతీయ పాఠశాలకు ఆంధ్రాంగ భాషలందు మంచి ప్రవేశము గలిగి జాతీయవిద్యాభిమానముగల ప్రధానోపాధ్యాయుడు గావలయును. దరఖాస్తులను గుణగణములను వేతనమును దెలుపుచు స్వీకరించి చిరునామాకు నెంటనే పంపవలయును.

కా. నాగేశ్వరరావు,
7. తంజుకెట్టిపేటి, మద్రాసు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1922-వ సం॥ జూన్ నెల 22-వ తేది

గురువారము

చెన్న పట్టణపు

ఆరోగ్యము

1920 సంవత్సరపు మద్రాసు కార్పరేషను ఆరోగ్యనివేదికము ఏమాత్రము ప్రోత్సాహకరముగ గనుపింపదు. డాక్టరు శింగారువేలు గారు వ్రాసిన పీఠికయందు, ఆరోగ్యరక్షిణికి కారణముల దెలుపబ్రయత్నించిరి. మామూలుగ ఆరోగ్యము ప్రబలునేని, వేయింటికి 20 మరణము లుండును. యూరపియను పట్టణము లనేకములలో వేయింటికి 15 మంది చనిపోవుచున్నట్లు దెలియుచున్నది. చెన్నపురిలో మాత్రము వేయింటికి 41 మంది చనిపోవుట తటస్థించెను. ఆటంకపరుపదగిన రోగములను మరణములను గూర్చి, తగుశ్రద్ధ వహించక బోవుట ఇందుకు కారణమని శింగారువేలుగారంగీకరించిరి. కార్పరేషనుకు చెందియున్న ఆరోగ్య శాఖవా రీదుస్థితికి కొంత బాధ్యతను వహింపక తీరదని, వీరు దెలుపుచున్నారు. చెన్నపురిలో పరిశుభ్రోదకము దొరకుట దుర్లభమగుచున్నది. డ్రైయనేజి ఏర్పాటులు హీనస్థితియందున్నవి. పెంటను తొలగించుపద్ధతియు, అసహ్యకరముగ నున్నది. ఇంతియగాక ఇండ్లమీద ఇండ్లుగట్టుటయు, వానియందు గాలిగాని వెలుతురుగాని తగినంత జొరకబోవుటయు, అద్దెలకొరకు ఇండ్లలో మితిమీరిన కాపురములను ప్రవేశపెట్టి అనేకవిభాగముల గావించుటయు, మరుగుదొడ్లు చాలినన్ని లేకబోవుటయు, మొదలగు కారణములనేకములు గలసి, వ్యాధులను ప్రబలము జేయుచున్నవి. ప్రాచీనపట్టణనిర్మాణమార్గములు, తొలగిపోయినవి. ఇప్పటి పెద్దపట్టణములందు లేక్కకుమీరినప్రజలు గుమిగుడుటచేతను, ఊపిరి సలుపుటకు వీలులేకుండ పట్టణముల నన్ని ప్రక్కలను విగించుటచేతను, స్వాభావికములగు పంచభూతములవలని సౌఖ్యము అనుభవించుట కవకాశము లేకున్నది. ఇట్టిస్థితిలో, మరణములసంఖ్య విశేషముగ నున్న నాశ్చర్యమేమి? ఆరోగ్యశాఖలను, వెళ్ళేరు స్త్రీములను ఎన్నిటిని బెట్టినను, ఎన్నదగిన యభివృద్ధి గనుపించుట లేదు. పసిపిల్లలు వేయింటికి 279 మంది చనిపోవుటబట్టి, పరిస్థితు లెంత విషమముగ నున్నవో, యూహింపవచ్చును.

అనారోగ్యమునకు అన్నిటికన్నను ముఖ్య కారణ మింకొకటిగలదు. ఆకారణమును డాక్టరు శింగారువేలుగారు గుర్తించిరి. అదియే దారిద్ర్యము. హిందూదేశమున దారిద్ర్యము మిన్నంటినది.

అందుకు కారణముల నిట వివరింపబనిలేదు. ఒక్క పూటకయినను గంజిదొరకక అల్లాడుచున్నవారు పలువురుగలరు. ఆహారసమృద్ధి లేకబోవుటచే, ప్రజల శరీరములు సామాన్యరోగముల సంఘాతమునకు సయితము తాళజాలకున్నవి. ఇక సాంక్రమిక వ్యాధులు చెలరేగిన యెడల, జనులు ఆకులవలె రాలిపోవుచున్నారు. యూరపియను పట్టణములలోని తక్కువ మరణములకును, ఇండియను పట్టణములలోని హెచ్చు మరణములకును గల కారణము నువిదితమే. అందుచే ప్రజల దారిద్ర్యమును నివారించుకొని ఆరోగ్య ప్రవర్ధనము కొరకు వైద్యమెరుగుల నెన్ని బ్రవేశపెట్టినను, ఎంతసామ్యు వెచ్చించినను, తాత్కాలికోపశాంతి గలిగిన గలుగవచ్చును గాని, శాశ్వత ప్రయోజనముండజాలదు. మ్యూనిసిపలు కార్పరేషనుకు, విశేషాదాయము లేకున్నను, సంకల్పమున్నచో నది దారిద్ర్యనివారణ విషయమై కొంత పనిజేయగలుగును. మహాత్ము డుపదేశించినవిధమున, రాటపు పరిశ్రమను ప్రోత్సహపరుచుట కంతగ కష్టములేదు. కాని, రాటమును చేపట్టినయెడల, నవనాగరికమున కెక్కడ భంగమువాటిల్లునో యని భయపడెడిసభ్యుల కిట్టి హితవు రుచింపదనుట, తథ్యము. చెన్నపురిలో 1920 సంవత్సరమునందు, టీకాలు అంతగ జయము గాంచలేదు. 100 కి 78 వంతున మాత్రమే జయముగలిగెను. ఇట్టి ఖీణతకు, కింగు ఇన్స్టిట్యూటునుండి సప్లయచేయబడెడి టీకాల రసమే కారణమని, నివేదికము దెలుపుచున్నది. టీకాలలో సంవత్సరపులోపునపిల్లలకు వైచిన టీకాలే, విశేషముగ గలవు. వీనిలో 100 కి 74 వంతున మాత్రమే విజయము గాంచెను. రెండవమారు టీకాలనువైచుటకు కార్పరేషనువారు తగు శ్రద్ధ వహింపలేదనియు, ఈయశ్రద్ధయే, 1922 సంవత్సరారంభమునందు మహుచికము చెలరేగి చెన్నపురియందు బీభత్సము కలిగించుటకు కారణమయ్యెననియు, ప్రభుత్వమువారు తమ విమర్శమునందు సూచించిరి.

1920సంవత్సరమునందు చెన్నపురిలో 213,96 జననములును, 21418 మరణములును రిజిస్టరు చేయబడెను. మొగవారు 10910 మంది చనిపోయిరి. స్త్రీలలో 10508మంది చనిపోయిరి. మరణములను జనసంఖ్యతో బోల్చిజూచిన, మహమ్మదీయులలో మరణము లధికముగ గనుపట్టును. వారికి పిమ్మట, హిందువులలో చనిపోయినవారెక్కుడుగగలరు. సంవత్సరములోపు వారిలో చనిపోయినవారిసంఖ్య యధికముగ నున్నది. పిమ్మట, అరువదిసంవత్సరములు అందుకు పైబడినవారిసంఖ్య విస్తారముగ నున్నది. వీరికి పిమ్మట, సంవత్సరము మొదలు అయిదుసంవత్సరముల మధ్య వయస్సు గలవారు వచ్చెదరు ఇరువది మొదలు అరువదిసంవత్సరములమధ్య మరణములు తక్కువుగ నున్నవి. 5 మొదలు 20 సంవత్సరములమధ్య తటస్థించినమరణములంతకన్నను తక్కువ. జననముల తేలునందు, మహమ్మదీయులు మొదటిస్థానమును, యూరపియనులు కడపటిస్థానమును ఆక్రమించుచున్నారు. నెప్టెంబరు నెలలో జననము లధికముగ గలిగెనట. పిమ్మట, ఆగస్టు అక్టోబరు మాసములలోని సంఖ్య యధికముగ నున్నది. జననముల సంఖ్యలో మొగవారిసంఖ్య 11063. స్త్రీలసంఖ్య 10,333. 1920 సంవత్సరమునందు, అక్రమజననములు 712 రిజిస్టరయ్యెను. 1919 సంవత్సరమునందు డిట్టిజననములు 667 మాత్రముగలవు. 1920 సంవత్సరమునందు పుట్టుకతోనే చనిపోయిన శిశువుల సంఖ్య 1172. 1919 సంవత్సరమునందు ఈసంఖ్య 837 ఉండెను. 1918 సంవత్సరమునందు 834

మాత్రముండెను. మన్యజ్వరము, కాలాలజ్వరు, ఎంటెరిక్ జ్వరము, కొన్నిమరణములకు కారణమయ్యెను. కలరా, మసూచి, విషజ్వరము, మొదలగు అంటుజాడ్యములు ప్రబలియుండెను. ప్లేగు 11 మందికి తగిలి, 8 మంది చనిపోయిరి. వీరు వెలుపలి నుండి వచ్చినవారే. విరేచనములు, ఊపిరితిత్తుల వ్యాధులు, తుయ, మొదలగుజాడ్యములు కొన్ని మరణములకు కారణమయ్యెను. ఈవ్యాధులలో కొన్నింటియందు, చెన్నపురిస్థితి ఇతర పట్టణములకన్న చాల వెనుక పడియున్నదని ప్రభుత్వమువారు తమ విమర్శనమునందు సూచించియుండిరి. 1920 సంవత్సరమునందు బీదవారలు కాపురముండెడి భాగములలో శరిశుభ్రము జేయుపద్ధతి యందుగాని, పట్టణమును విస్తరింపజేసి ఇరుకులేకుండ జేయుటయందుగాని, కార్పరేషనువారు శ్రద్ధవహింపలేదని ప్రభుత్వమువారి యుద్దేశము. పిమ్మట నయినను, అందు నిమిత్తము శ్రద్ధవహించినటుల దోచదు. ఈవ్యవహారము గడడన పిమ్మట రెండు సంవత్సరములకు ప్రభుత్వమువారి మందలింపు వెలువడుటవలన, మామూలుతంతు జరుగుట దప్ప వేరులాభము గలుగనేరదు.

కన్య ర్వేటిపుపక్షము.

ఇంగ్లండులో, కన్య ర్వేటిపు పక్షమునకుగాని, లిబరలు పక్షమునకుగాని, ప్రత్యేకముగ జూచిన ఎక్కుడు పలుకుబడిలేదు. వీరిలో నేపక్షమువారికిని తామెక్కురమే పాలనాధికారమును సంపాదించగలమను విశ్వాసము లేదు. ఆకారణముచేతనే రెండుపక్షములును కొయలిషను పక్షమునందు మిళితమై ఎన్ని యవాంతరములు తటస్థించినను, తమస్థానములను విడువకున్నవి. కొయలిషను పక్షము భగ్గుమై మరల రెండుపక్షములును వేరుపడవలయునని చిన్నవారిలో నెంత యుత్సాహమున్నను, అనుభవజ్ఞులగు చేబర్లనేను బాల్ఫూరు ప్రభృతులుగాని, లాయడుజార్జి చర్చిల్ ప్రభృతులుగాని, ఇందుల కంగీకరించుటలేదు. తాము విడిపోయిన, ఉభయపక్షములకును అధికారము తొలగిపోవుననియు, లేబరుపక్షమువారు విజయము గాంచెదరనియు వారికి భయముగలదు. ఈభయమునే సర్ జార్జి యంగరను కన్య ర్వేటిపు నాయకుడు, ఇటీవల వ్యక్తపరచెను. కన్య ర్వేటిపు లొక్కరుగలసి ప్రభుత్వమును కొనసాగించుటకు శక్తులుగారనియు, తమస్నేహితులగు లిబరలు పక్షమువారితో పోరాడుటవలన లేబరు పక్షమునకు విజయము గలుగుటదప్ప వేరులాభము లేదనియు, మరియొకపక్షమువారితో జేరిన గాని, తాము నిలువబడుటకు వీలుండదనియు, యంగరుగారు తమ పార్టీ వారికి బోధించిరి. కొయలిషనుపక్షము ఏర్పడినపిమ్మట, లిబరలు పక్షమువారికిని, కన్య ర్వేటిపుపక్షమువారికిని భేద మంతరించుచున్నది. ఉభయములును, స్వాతంత్ర్య ప్రయత్నములకు సమాన విముఖత జూపుచున్నారు. లాయడుజార్జి చర్చిల్ గార్ల యభిప్రాయముల కొకవంకను, బాల్ఫూరుగారి యభిప్రాయమున కింకొకవంకను భేదమేమియో తెలియుటలేదు. ఉభయపక్షములకును, ఎంతకాలమీ కృత్రిమస్నేహము నిలువగలదో, చూడవలయును. ఉభయములును సమానోపద్రవము నెదుర్కొనుటకు కలసియున్నారు. లేబరుపక్షముననిన, వీరిరువురకునుగూడ భయమే. లేబరుపక్షమును ప్రత్యేకముగ నెదుర్కొనుటకు తమచేతగాదని, వారికి దెలియదు. లిబరలు పక్షమువారి సంకుచితప్రవర్తనము గాంచి, ఆస్పృహప్రభృతులు స్వతంత్ర లిబ

రలు పక్షమును ప్రత్యేకముగ నిర్మించిరి. ఈ పక్షమువారు లేబరుపక్షమువారికి కొంతవరకు తోడ్పడుచున్నారు. కాని, ఇతరదేశములందువలె ఇంగ్లండునందలి లేబరుపక్షము, తనబలముల నేకముఖమునకు దీసికొని రాజులకున్నది. తుద కొక పత్రిక నయినను తిన్నగ పోషించుకొనజాలకున్నది. లేబరు పక్షమును నడిపెడి నాయకు లింకను, తమ సిద్ధాంతములను ధైర్యముతో ప్రతిపాదించుటకు వెనుకానుచున్నారు. స్వాతంత్ర్యసూత్రములను ధైర్యముగ బోధించుటకు ముందుకు వచ్చుటలేదు. లిబరలు పక్షమునుండి లేబరుపక్షమునకు బోయిన కలనల్ వెడ్జిపుడ్డుగారిని ప్రాతవాసన లింకను విడువలేదు. హెడ్డరుసను, మాక్స్ నాల్డు, క్లిన్సు, బార్ నున్ ప్రభృతుల దృష్టి వైమంకకు బ్రసరించునే గాని, యవకుల యభిప్రాయములను గ్రహించి వారిని కూడ గట్టుకొనివచ్చుటకు యుపయోగపడుటలేదు. ఎరుహార్జీ గారు మరణించిన పిమ్మట, బలమగునాయకుడు లేబరుపక్షమునందు జనింపలేదు. అందుచే, లేబరుపక్షమునం దెన్నియో సంతర్భాగములు గలవు. ఒక రొకత్రోవ దొక్కిన, మరియొక రొకత్రోవ దొక్కుదురు. పరిస్థితు లను కూలముగ నున్నను, లేబరుపక్ష ముందుచే ముందుకు రాజాలకున్నది. సంఘభావముతో ముందుకు బోజాలకున్నది. కాని, ఎన్నటికయినను, లేబరు పక్షము ప్రాబల్యము వహింపకతీర దని, లిబరలు కన్నర్వేటిపు పక్షములవారికి భయము గలదు. ఇట్టి విపత్తులభింపకుండుటకు, వారు తమ చేతులను గలుపుచున్నారు. ఎంతకాల మీ సంయోగము సాధ్యపడునో, ఎంతకాలము పక్షప్రభుత్వమునకు ఇంగ్లండు దేశము మరలకుండునో, కాలమే తెలుపగలదు.

ఫిజీ యూరపియనులు

ఫిజీకిని, బ్రిటీషు గ్వయానాకును హైందవ రాయబారు లిటీవల వెడలియుండిరి. వీరిలో బ్రిటీషు గ్వయానాకు వెడలినవారు మాతృభూమికి ఇటీవల నే యరుదెంచియుండిరి. అక్కడి సస్థితులనుగూర్చి వీరు ఇకమిద రిపోర్టును తయారుచేసి ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి సమర్పించెదరు. ఫిజీయనును, బ్రిటీషు గ్వయానాయందును, భారతీయులు కూలీకి వచ్చుటకు, అనుకూలపరిస్థితులు గలవని చెలుపుటకు, వెనుకకొందరు యూరపియను రాయబారు లీ దేశమునకువచ్చియుండిరి. ఇతర రాజ్యములందువలె, తమ రాజ్యములలో భారతీయులను సేవముగ జూడరని, వారు సూచించియుండిరి. కాని, అది నమ్మనగిన సంగతిగ గనుపింపక బోవుటచేతనే, హిందూదేశము నుండి రాయబారులు కొందరు వెడలుట తటస్థించెను. అక్కడి సందర్భములబట్టి, భారతీయుల స్థితి, చాల హీనముగ నున్నదని వెల్లడియయ్యెను. యూరపియనులు, హైందవులను కూలీలుగ గైకొనుట కెట్టి యభ్యంతరము జూపరు కాని, వారక్కడ కాపురముండుటయు, పౌరస్త్వపు హక్కులను సంపాదించుటయు, యూరపియనులకు గిట్టుదు. యూరపియనులు నివసించెడి రాజ్యము లన్నిటి నుండియు ఒక్కచుక్క వివరమున్నది. ఆకథయే ఇప్పుడు ఫిజీదీవులనుండి గూడ వినిపించుచున్నది. ఫిజీదీవులందలి యూరపియనులు గలసి యొకసభజేసి, ఫిజీదీవులలో ఆసియావాసులు నివాస మేర్పరుచుకొనుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రోత్సాహ మొసంగగూడదనియు, భారతీయులను యూరపియనులతో పాటు సమానమగు హక్కులను ప్రసాదించగూడదనియు, తీర్మానముల గావించినటులు, విదేశవార్తలందు గనుపించును. ఇప్పటికయినను, ఫిజీయూరపియనులు తమ యభిప్రాయములను స్పష్టముగ వెల్లడిజేసినందులకు సంతసింపవలయును. భార

తీయులు వలసరాజ్యములలో నిడివర కనుభవించుచున్న హైన్యము చాలును. మరల క్రొత్తవారిని ఆ ప్రాంతములకు బంపి, హిందూదేశము తన ఆత్మగౌరవము బోగొట్టుకొన నవసరములేదు. హిందూదేశము స్వరాజ్యముబడసి, భారతీయు లెక్కడును బోయినను స్వతంత్రదేశవాసులుగ పరిగణింపబడెడి స్థితి చేకూరువరకు, భారతీయు లెల్లరును స్వదేశము నందే నిలచి, మాతృవిమోచనముకై యావచ్చుక్రిని భారబోయుట అత్యంతావశ్యకము. స్వరాజ్యసిద్ధితో, అధినివేశ రాజ్య భారతీయసమస్యయు సంతృప్తికరముగపరిష్కార మగుననుటకు సందియములేదు.

బెంగాలు విద్యావిధానము

రిపోర్టులను ఆలస్యముగ ప్రకటించుటలో, బెంగాలు చెన్నరాష్ట్రమునకు దీసిపోవుట లేదు. 1920-21 సంవత్సరపు బెంగాలు విద్యానివేదిక ఇప్పుడు వెలువడినటులు, అసానియే టెనుప్రెస్సువార్తలు చెలుపుచున్నవి. విద్యార్థులసంఖ్య తగ్గిపోవుటకు, ఆర్థికదౌర్బిణ్యము, సహాయనిరాకరణాద్యసమునుకారణములుగ సూచింపబడినవి విద్యాప్రతిష్ఠాపనల బహిష్కారమునకు సంబంధించిన యుద్దేశము పిమ్మట దగ్గినను, పలువురు విద్యార్థులు శాశ్వతముగ బడులను చాలించికొని రని, రిపోర్టు చెలుపుచున్నది. విద్యార్థులు తగ్గువలన, ప్రైవేటు ప్రతిష్ఠాపనలకు జీతములవలన వచ్చెడి రాబడి చాలవరకు తగ్గిపోయెను. ప్రభుత్వమువారు కొన్నింటికి ధన సహాయము జేసిరి. నిరాకరణాదోషము వలన, విద్యాప్రతిష్ఠాపనల రాబడి తగ్గినను, సాహిత్యవిద్యతోబాటు వృత్తి విద్య గూడ యవసర మనుసంగతిని, ప్రజలు గుర్తించి రని, నివేదిక సూచించినది. ఇందునుబట్టి నిరాకరణాదోషమువలన, లాభము గలిగినది, బెంగాలు ప్రభుత్వమువారు గూడ అంగీకరింపవలసివచ్చెను. ప్రభుత్వమువారును, విశ్వవిద్యాలయమువారును గూడ, నూతనవిద్యావిధానము గూర్చి యోచించుచున్నారు. కాని, వారి విషయమై జేయుచున్న ప్రయత్నములు ప్రజల యాదరణ బడయలేదని, రిపోర్టునందు గలదు. వంగదేశము, విద్యాప్రతిష్ఠాపనల బహిష్కారమునందు ఇతరరాష్ట్రములకన్న ముందడుగువైచి, మార్గదర్శకమయ్యె ననుటకు సందియములేదు. జాతీయవిద్యను వ్యాపింపజేయుటకు, దేశ మిప్పుడు ప్రత్యేక ప్రయత్నముల గావించవలయును. నిర్మాణకార్యక్రమమునం దిదియొక ముఖ్యశక్తి. ఈ యంశమును ఎంత చక్కగ నిర్వహించిన, భావ్యభివృద్ధి కంత ప్రోద్బలకరము.

మోటారు ప్రమాదము

పండిత మదనమోహన మాలవ్యా గారు మోటారుబండి ప్రమాదమునకు లోనయినదియు, దెబ్బలు మాత్రము బలముగ దగలలేదనియు, తంలివార్తయొకటి చెలుపుచున్నది. మాలవ్యాగారెక్కొన బండి వేగముగ బోవుచుండగ, ప్రక్కకు బోనలసి ప్రమాదమునకు లోనయ్యెను. కొంచెము దప్పిన, బండినెక్కినవారందరకును తీవ్రాపాయము సంభవించియుండెడిది. మాలవ్యాగారి కీ యపాయము తప్పిపోయినందులకు, దేశ మెంతయు సంతసింపకమానదు. మాలవ్యాగారు మాత్రము తమకు తగిన గాయములను లెక్కవెట్టక, నెడలదలచిన చోటికి వెడలిరి. కాని వారు ఉపన్యసింపకుండు, అధికారులు క్రిమినలు ప్రాసీజరు 144 కెక్కును క్రొంద నిషేధించిరి. దేశభక్తులకు అధికార నిరోధము లొకవంకను, ప్రమాదవశమున తటస్థించెడి యాపద లింకొకవంకను తటస్థించినను, వారు వీనిని లెక్కజేయుట లేదు. స్వరాజ్యసిద్ధియే వారి ఆశ

యము. గమ్యస్థానము జేరువరకు వారు తమపట్టుదలను విడువజాలరు. పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు, వృద్ధదశలో, దేశమునకు చేసెడి సేవ యవకు లెల్లరకు మార్గదర్శకముగ నుండగలదు. మాలవ్యా, నైహళావంటినాయకుల గలిగిన సంయుక్తరాష్ట్రములు, ధన్యములనుటకు సందియములేదు. వీరు తమ రాష్ట్రములకే గాక, హిందూదేశమున కంతకును, తరణోపాయము గనుబటచుచున్నారనుట సత్యము.

ఆంధ్ర రాష్ట్రీయసంఘము

ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ సంఘసభ విజయవాడలో, 28 వ తేది బుధవారమునాడు జరుగునని ఇదివరకు ప్రకటించి యుంటిమి. సభ్యులందరి ఆదేశములు తిన్నగ తెలియక బోవుటచేతను, బాబులు అందరకును చేరుటకు తగిన వ్యవధిలేక బోవుటచేతను, సభలో చర్చింప వలసిన విషయములు చాల ముఖ్యము లగుటచేతను, సభ్యు లెల్లరును ఈ పత్రికలో జేసిన ప్రకటనమునే ఆహ్వానముగ నంగీకరించి సభకు తప్పక హాజరు గావలయునని, కార్యదర్శులు కోరుచున్నారు.

స్థానికవార్తలు

పానుగల్లురాజా:— గౌరవనీయు లగు పి. రామరాయ శింగారు యికమిద పానుగల్లురాజా అని పిలువబడుదురు.

కరపత్ర స్వాధీనము:— “ది కమ్యూనిస్టు ఛెడరలు లీగ్ ఆఫ్ యిండియా-ఎ ఛాలెంజ్” అను ఆంగ్లకరపత్రమునున్నదని తథ్యమును ప్రభుత్వమువారు స్వాధీనము జేసికొనిరి.

హరికథాకాలక్షేపము:— 1922-వ సం॥ జూన్ నెల 24-వ తేది శనివారం సాయంత్రం 5 గంటలకు గాలవబుడి చరిత్రము 20 వ తేది ఆదివారం సాయంత్రము 4 గంటలకు నందవార్ చరిత్రము, అను కాలక్షేపములు తొండమండలము స్కూలు హాలులో బ్రహ్మశ్రీ సూలమంగలం సాందరరాజ భగవతుల వారివలన జరిపించబడును.

ఒకరాజకీయ ఖైదీ మరణము-వదంతి:— కాంగ్రెసు ప్రచారకుడగు రాధాకాంత పాధిగారు ఇటీవల కడపలో చెరసాలలో మరణించెనని గంజాంనుండల మంతటను వదంతలు ప్రబలుచున్నట్లు ప్రజాపురంబలెభకుడు పంపినవార్త జూన్ 19 వ తేది స్వరాజ్య పత్రికలో ప్రకటింపబడెను. ఈవార్తయం దే లాటిసత్యములేదు. అతడిప్పుడు చెరసాలయందలి వైద్యశాలలో నావధిసేవ చేయుచున్నాడని ప్రచురణసంఘాధికారికి దెలియచున్నది. అతడిప్పుడు కొలది దినములలో వదిలి పెట్టబడును. —(ప్రచురణ సంఘాధికారి.)

మద్రాసు కార్పొరేషన్ కమిషనరు:— ఖాక్ బహదూరు మహమ్మదు బజుల్లాసాహేబు బహదూరుగారు మూడుమాసముల నెలవు దీసికొనబోవుచున్నారు. ఆతనిస్థానమును మరియొకరిని నియమించుటను గురించి ప్రభుత్వమువారితో యోచించుట కతడిప్పుడు ఉదకనుండలమునకు వెళ్లెను. నగరపాలక సంఘ సభ్యులలో నొకరి పనికి తాత్కాలికముగ నియమింపబడవచ్చును. బహుశః ఖాక్ బహదూరు మహమ్మదు ఉస్మాన్ సాహేబు బహదూరు గారిపనికి ఈమాడుమామములకు నియమించబడుదురు. ఇటీవల కలకత్తాలో నొకసభ్యుడు పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడుగ బదులుండుటకు నియమించబడెను.

ఒక్క ముద్రాపకుడు తుమాపణగోరుట

ఈ సంగతినందు ముద్రాపకుడు ముద్రాపకుడు, ప్రభు రక్షణకు యం. ఎ. సాహుల్ హమీదుగారిమీద ప్రధానరాజధాని దండనాధికారి కోర్టులో పోలీసు డిప్యూటీ సూపరింటెండెంటు ఖాక్ సాహేబు సయ్యదు కాశింగారికే నేను బెట్టిరి. వేబ్బు యువరాజుగారి రాక సందర్భమున పాటర్ను గోడులో నొక మహమ్మదీయుడు తుపాకితో కాల్పుడెను. దీనినిగురించి పోలీసులకు పించువులు, మహమ్మదీయులతో వై:ము కలుగుటలు నిందితుడు తమిళ, ఉర్దూవ్యాసములను ప్రకటించి జనులకు పంచివెట్టెనని కెమిస్ట్రీ 1531 ఎ కెక్కును క్రొంద ఆతని మీద నేరము మోపబడెను. నిందితుడు తుమాపణజేడెను. ప్రభుత్వమువారు ఇందుకు అంగీకరించినిందితుని విడిచి పెట్టిరి. (హిందూ

విదేశ వార్తలు

అయిర్లండు ఎన్నికలు

ప్రజాస్వామ్యవాదుల పరాజయము

సంధి యొడంబడిక పక్షవిజయము

లండను, జూన్ 20:—అయిర్లండు యొక్క ఎన్నికల ఫలితమును తీవ్రముగ జరుగుచున్నది ఎన్నికల దశిక సంఖ్యలు సంధి యొడంబడిక పక్షమువారికి విజయము లైరి. ఈ దినము రాత్రివరకు ప్రజాస్వామ్యవాదుల పక్షములనుండి ఇంతవరకు సంధి యొడంబడిక పక్షమువారు 51, ప్రజాస్వామ్యవాదులు 31, కార్మిక పక్షమువారు 14, ఇండిపెండెంటులు 18, ఫార్మర్స్, 3, బాయింట్లు పాటెలు నామినీలు 1 ఈ ఎన్నికలందు విజయము లైరి. ఇంకను కొన్ని ప్రదేశములందు ఫలితముల వెలుపలనున్నది.

డబ్లిను నందు జరిగిన యొన్నికలలో ప్రజాస్వామ్యవాదులలో సీట్ ఒకటి గాను మాత్రము విజయ మందిరి. వీరిదివరకు పార్టీనుండి సీట్ షేరు రానుబాది నుండెను. విజయములైన మిగిలిన 11 గురు అభ్యర్థులలోను 7 గురు కొయలివనిట్లు, 3 ఇండిపెండెంటులు, ఒక కార్మికుడు, వీరందఱును సంధియొడంబడిక కనుకూలురే. ఎన్నికలందు విజయము లైనవారిలో కెల్లి గారికి గుర్తువచ్చుట వచ్చెను.

డెయిలు ఈ రాను అభ్యర్థులను గ్రీఫిత్తుగారికి కాంట్రీ కాన్వేనెండు యొన్నికలలో నందరికన్న చాల అధికముగ సమర్థులు లీయబడినా. కాన్వే, కల్యాణిలలో ఒక కాన్వేను ఒక కొయలివనిట్లు, ఒక ఫార్మర్ల పక్షము అభ్యర్థి విజయ మందెను. ప్రజాస్వామ్యపక్షమునకు జెందిన వారిరువురును పరాజయము లైరి. గార్వేయందు నల్లరు సంధి యొడంబడిక కనుకూలురగు కొయలివను పక్షములవారును, ఇరువురు కొయలివను ప్రజాస్వామ్యవాదులును ఒక కార్మికుడును విజయము లైరి.

డబ్లిను ఎన్నికలందు యొన్నికలలో, సంధియొడంబడిక కనుకూలురగు లార్డు మేయరు ఒకెయిలు, ఆల్బర్ట్ లైరెను గార్లకు సమర్థులు లవితిముగ నీయబడినా. ఇతరులకు ఇరువురు స్త్రీలు మాత్రమే యొన్నికలందు విజయ మందిరి. కార్మికుల యొన్నికలందు ఇరువురు సంధియొడంబడిక పక్షము అభ్యర్థులకు అందరికన్న సమర్థులు వచ్చెను. కార్మికులనుకన్న గూడ నిది ప్రజాస్వామ్యవాదుల నిలయమని ప్రకటి. లాంగు ఫర్లందు యొడంబడిక పక్షములవారు డగ్ల మెక్ కినుగారికి అందరికన్న నధికముగ సమర్థులు నిచ్చిరి.

ప్రపార్ల నలు ప్రాతినిధ్యము

అయిర్లండు యొన్నికలందు ప్రపార్ల నలు ప్రాతినిధ్య విధాన మంగీకరింపబడినది. అందుచే గ్రీఫిత్తుగారి కధికముగ వచ్చిన వోట్లకు, ఆయన కొలు మిల్ రాయి అను మరి ఇరువురు అభ్యర్థులకు బ్రాన్సుఫరు చేయుటచే వారిరువురుగూడ విజయము లైరి. వీరురువురును సంధి యొడంబడిక కనుకూలురు.

గారెన్ డబ్లిన్ గార్లొకవో ప్రసంగించుచు అయిర్లండు నందు ప్రపార్ల నలు రిప్రజెంటేషను విధానము స్థిరపడి పోయెనని నడిపిరి.

డబ్లినునందు జరిగిన యొన్నికలలో 10921 వోట్లు యొడంబడికకు ప్రతిపాదముగను 72285 వోట్లు అనుకూలముగను నొసగబడినా. ఎన్నికల ఫలితములవలన ఇండిపెండెంటు, లీబరు పక్షముల అభ్యర్థులు చాల నష్టమున పూరితులైరి. ఒక జిల్లాయం దొక కార్మిక పక్షము అభ్యర్థికి రెండు కోటాలకంటె అధికముగ వోట్లువచ్చెను. ప్రపార్ల నలు ప్రాతినిధ్యము ననుసరించి ఇందువలన ఇరువురు కార్మిక పక్షము ప్రతినిధులు విజయ మందెదరు.

పార్ల మెంటునందు చర్చ.

అయిర్లండు పరిశితులను గురించి గురువారమునాడు ప్రభుత్వమువారి తీరుపున చర్చిలు గారు కామన్సులలో ప్రసంగించుచు దురని ఇదివరకు ప్రకటింపబడినా. ప్రస్తుత పరిశితులందు అవిషయమునుగురించి ప్రసంగించుట ప్రజాక్షేమమునకు యుక్తముగాదు గాన ఇంకొక తరుణమున ప్రసంగించెదమని చర్చిలు గారు వెలిపిరి.

మాక్రొము దౌర్జన్యములు.

మాక్రొమునందివరకు, ప్రజాస్వామ్యవాదులచే దాచబడిరని యెంచబడినట్టియు, నాత్యగ్రామింపబడిరని తరువాత యెంచబడినట్టియు ముగ్గురు అంగ్ల సైనికోద్యోగుల నాత్యలను గురించియు ఆపోకితీయుటకు తాత్కాలిక ప్రభుత్వమువారు చాల

ప్రయత్నించిరి. కాని లాభము లేకపోయెనని చర్చిలు గారు కామన్సులకును నుడిపిరి ఈ నాత్యలకు కాణముగువారిని గనిపెట్టి శిక్షించుకరకు ప్రభుత్వమువారు సంత్సిప్తిపడవని చర్చిలు గారు వెలిపిరి. ఈ నాత్యకారులను కనుగొని శిక్షించువరకు తాత్కాలిక ప్రభుత్వమునకు కళంక ముట్టె యుండును.

ఆంగ్ల పరాసు సంబంధములు—లండను సమావేశము

లండను, జూన్ 20:—పాయింకేరు లాయరు జార్జి గార్ల సమావేశము మూడుగంటలసేపు పట్టెను. ఇదివరకు 9ల భేదాభిప్రాయములు తొలగి కొంతవరకు సమాధానము కుదిరెనని వెలియుచున్నది.

ఆంగ్ల పరాసు యొడంబడికను గురించి పాయింకేరు గారు ప్రసంగింపలేదు. సమాప్తప్రాచ్యము మొదలగు సమస్యలు పరిష్కరింపబడక పూర్వము ఇట్టి యొడంబడికను గావించు కొనుటకలన లాభము లేదని పాయింకేరు గారు తలచిరి. నష్టపరిహార సంఘమువారిచే నియమింపబడు సంఘమువారు జర్మనీయార్థి పరిశితులను గురించి విచారించెదరు. అవిషయము వట్టుంచి, అనలోలియాయందలి తురుష్కుల దురంతములను విచారించుటకు నియమింపబడు సంఘమును త్వరలో నియమించి అవిషయమును విచారించువలెననియు నాసంఘమువారి నివేదిక వచ్చినతరువాత ప్రాచ్యసమస్య తిరిగి విచారించవలసి యుండుననియు నిగువురు ప్రధానామాత్యులును అంగీకరించిరి. ఎట్టివరతులును నియమములను లేకుండ, నిరుత్తుల ప్రభుత్వములను ఒక ప్రదేశము నకు తీసికొనవచ్చి రాయబారముల జరిపింపవలెనని పరాసువారి యాశయము.

ప్రధానకార్యులు తిరిగి జూలై మాసమున సమావేశము గావచ్చును. పాయింకేరు గారు ఈ సాయంతము పారినవరకు ప్రయాణమై వెడలిరి. లాయరు జార్జి మొదలగు ప్రముఖులు వారిని సాగనంపిరి. ఆంగ్ల పరాసు స్నేహమున కనుకూలుముగ ప్రతికలు వ్యాఖ్యానము లొనర్చుచుండెను.

హేగు సమావేశము

హేగు, జూన్ 20:—రష్యను క్యవహారములను చర్చించుటకు హేగునందు సమావేశమైన ప్రభుసంఘమువారు తమ కార్యక్రమమును ముగించిరి. పరస్పర స్నేహభావములకు భంగము లేకుండనే కార్యక్రమము ముగిసెను. పరాసువారుగూడ రష్యనులతోకలసి సంపదించుచు రెండవసంఘమున పాల్గొనుట కంగీకరించిరి. ఈ సంఘమువారి పరిష్కారమును ఆయా ప్రభుత్వము లంగీకరించి తీరువలెను నియమము లేకపోవుటయే ఇందులకు కారణము.

ఈ యందయమున బ్రిటిషు సామ్రాజ్య ప్రతినిధు లందఱును సమావేశమైరి. అధినివేశముల ప్రతినిధులు తమ వ్యవహారములను బ్రిటిషు ప్రతినిధుల చేతులలో విడచి క్యవహారములకు రెండు మూడు దినములలో బయలుదేరి వెళ్లెవరు.

డబ్లిన్ విదేశాంగ మంత్రియగు డాక్టరు వాన్ కర్నె బెక్కుగారు, రష్యనులతో చర్చించుసంఘ నిర్మాణమును గురించి ఈ దినమున వ్యవసరులు వెలిపిరి. ఈ సంఘమున 25 రాష్ట్రముల ప్రతినిధులుందురు. ఆంగ్ల అధినివేశములు బ్రిటిషు ప్రభుత్వము క్రిందనే పరిగణింపబడును. ప్రతి రాష్ట్రమునకును ఇద్దరు ప్రతి నిధులుందురు. బ్రిటను పక్షమున 45 ఫిలిప్స్ లాయిడు గ్రీము, కమాండరు హిల్టనుయంగుగార్లను, ఇటలీ తరపున బార్న్ అవజెనా డాక్టరు డియాన్నిగార్లను బెల్జియము పక్షమున బార్న్ కార్మియరు, గోలోషియగార్లను, జపాను పక్షమున సాయి, కెకిగాగార్లను పాల్గొనెదరు. పరాసు ప్రతినిధుల పేర్లెంకను వెలుపలలేదు.

కాన్ఫ్రెసరీ కర్వటనము

బ్రిస్టల్, జూన్ 20:—కాన్ఫ్రెసరీ నౌకరు దర్శించి ప్రశ్నింపగా నట్లు వెలిపిరి:—నాకు అట్లేలియాయందీ ముడిన అద్భుతము అహ్వనమునకుచాలను తానాపూరితుడనైతిని. నా ప్రయత్నములు జయపడమగుననియు నేను ఆప్లేలియాలాని నాసోదరదేశీయుల స్థితి నభివృద్ధి పరుపగలననియు నమ్మకముగలను క్రీస్తుని లాండునందు 4, 5 వందలభూమియలు గలరు. వీరిదివరకు పంచదార బనాపరిశ్రమలలో పనిచేయుచుండిరి. కానికొంతకాలము క్రింద, క్రేవ్ కార్మికులనుదప్ప ఇతరులను నియోగింప రాదని ఈ ప్రభుత్వము వారు రెండుచట్టముల నొనర్పిరి. భారతీయులను వారిపూర్వ పరిశ్రమలలోనికి ప్రవేశింపమనకపోవుట అన్యాయము. నేను గోరువదియముల కంగీకరించుటలు అభికారులెట్టి చిన్నముల నొనర్చకపోయినను నా ప్రయత్నములు సఫలములగునని నమ్ముచున్నాను.

భారతీయులకు సమానహక్కు లీయరాదు

ఫిజీ శ్వేతజాతుల ప్రయత్నములు

లండను, జూన్ 20:—నూవానుండి బ్రెయ్యువత్రికా ప్రతినిధి ఇట్లు వాయుమండెను:—ఫిజీలోని శ్వేతజాతుల ప్రతినిధుల సమావేశము దేశమునందెత్త తోతానామతో జరిగెను. ఫిజీ యభివృద్ధికి శ్వేతజాతీయు లభివృద్ధియగుటయే ముఖ్యమనియు, ప్రభుత్వమువారికి రికమిద ఫిజీలోనికి ఆసియా దేశీయులను రానియరాదనియు నీ సమావేశమువారు తీర్మానించిరి.

యూరపియనులు నివసించు వలన ప్రదేశములందు భారతీయులకు సమానహక్కు లీయరాదని ఏక తీర్మానించి ఇందుకు ప్రయత్నించుటకు గాను ఒక సంఘము నియమింపబడినా.

భారత వైద్యోద్యోగులు

లండను, జూన్ 20:—కామన్సులకు మగ్గిగా రిక ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు విటర్లను ప్రభు విట్లు వెలిపెను. సివిలు ఉద్యోగములందు మెడికలు సర్వీసునకు జెందిన యుద్యోగులు తమను సైనికాఫలలోనికి దీసుకొనుటకు వీలులేని యెవల ప్రపార్ల నలు పంచమిదాద విరమించుకొనుటకు నాక్కగలదు.

భారత ఆర్థికస్థితి

45. చారల్సు యేటుగారికి ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు భారత రాష్ట్రీయకే ప్రభుత్వముల వ్యయమును గురించి విటర్లను ప్రభు విట్లు వెలిపెను. మార్చి మాసమున భారత ప్రభుత్వమువారు రాష్ట్రీయ కేంద్ర ప్రభుత్వముల వ్యయమును గురించి లెక్కల నంపిరి. కాని అవి సరిగా లేకపోవుటచే సరియగు లెక్కల సంపదనని తిరిగి తింతి నంపిరి.

భారత రైల్వేయుజము

లండనునందు భారత రైల్వే యుజము అసంతృప్తికరముగ నుండెను.

బ్రిటిషు విమానదళము

లండను, జూన్ 20:—ఆంగ్ల విమానదళము చాలాబక్కువగ నున్నదనియు దానినిభివృద్ధి చేయుట యవసరమనియు కామన్సు సభయందు మేజరు జనరలు సీలీగారు ప్రశ్నింపగా నీని వయమున ప్రభుత్వమువారు గమనించుచుండిరనియు, అయినను దేశరక్షణభారము విమానదళమునైన మాత్రమే యాధారపడి లేదనియు చాంబర్లెను గారు వెలిపిరి.

కన్య ర్వేటీపు పక్షము

లండను, జూన్ 18:—45 బార్లి యంగరుగారు కన్య ర్వేటీపు క్లబ్బులందు దుపస్యనించుచు కన్య ర్వేటీపు పక్షమువారి కుక్కరుమాత్రమే, ప్రస్తుతము ప్రభుత్వభారనిర్వహణ మొనర్చు బాలరిని నుడివెను. కన్య ర్వేటీపు పక్షమునకు ప్రస్తుతము మిత్రులు గానున్న లిబరలులతో పోట్లాడుచుండినయెడల కార్మిక పక్షము వారిరుద్ధ యొన్నికలందు విజయమందుమనియు ఈయన నుడివెను. కన్య ర్వేటీపుపక్ష ప్రాబల్యము తిరిగి స్థాపించుట యవసరమే కాని యేపక్షమువారిలో నైన నొకరితో స్నేహమున ర్చుకొనిన గాని కన్య ర్వేటీపు పక్షమువారు అధికారమునకు రాజాలరు.

యువరాజున కావ్యనము

లండను, జూన్ 20:—యువరాజు రిసోను నౌకపై ప్లిమాతునకు జేరిరు. నుందరముగ నలంకరింపబడిన ఆ నౌక డిప్లొయర్లు ఎదురుజని ఆహ్వానించితినికొనిన వైనను. 21 ఫిరంగులు గౌరవాగ్గముగ ప్రేల్పబడినా. విమానములు ఆకాశమున సంచారమున వైనను. సోదరుడగు యువరాజు నాహ్వానించుటకు ద్యూకు ఆఫ్ యారుక్ గారు రిసోనునౌకపై వెలిరి. హార్బరుచుట్టును చాలగుంపులచేరి యుత్సాహమున గన్పించెను. రిసోనునౌకపై యువరాజు గారు విందు గావించిరి. యువరాజుగారి రియదయమున నౌక నుండి దిగెదరు. యువరాజునకు నౌకాభివాద అభినందనము నందిరి.

డాక్టరు. వి. వెర్నెను అనునతడు మలబారు దక్షిణకన్నడము మండలములలో 80 ఏడెకరవైగా పనిచేసి, ఇప్పుడు పింఛను గైకొనుటకు సెలవుతీసికొనెను. ఆంగ్లకోచిక్ పురపాలకమండలములో మలబారు కలెక్టరు ఎల్లినుగా రొకదర్బారును జరిపి, వెర్నెనుగారికి దివానుబహదూరు అను బిరుదము నొసంగిరి.

మైకేలు ఓడ్వయరు

కష్టమునకు తగిన ఫలితము

పంజాబు ప్రాంతమున కాలమునాటి తనయులును వెలిబుచ్చినవారిలో ముఖ్యుడైనందున ఓడ్వయరు గాంధీమహాత్ముని యొక్క టిక్కెట్ల మరుగునాడు. చూడుడి, ఘోష్టనెట్టి రథాధ్యక్షుల దాతలకు మహాత్ముని విమర్శించుచు కేమివాసనో! గాంధీగారు "తపస్సునందు గయితము కృత్రిమోపాయముల మరకొన్నిటిని యశ్యపించు చుండె" నట!! ఓడ్వయరు ప్రయత్నమునకు పోటీగవచ్చి గౌరవము ఒక డిగ్రీ మహాత్మునియైన పత్రికాధిపతికే దక్కెను అతని సంపాదకత్వమున ప్రకటింపబడెడి "ప్రాచీన భారత" మనుపత్రిక ప్రాతము నడువదుల సహకారముగ బరికించి యానందించెడిని తలంచెదము మహాత్ముడు భయంకర స్థూర్యాపుడగు తగ్గులను బోలియుండు" నట ఈతనికి "భారతీకార్యాలయమును పేరబరచుచున్న లండనులోని యారాజపు గుహలోటి సంబంధము గల" దనియు ఆ పత్రికనుకు తెలుపుచున్నది. ఈ యశ్యపమునకు బహుశతి యెంతో కాలమును గాలెదు. చూడుడు. ఆ పత్రిక కర్తకస్తాపకడు సగౌరవముగ మనలో నెట్టొక్కక్కటిగ రహస్యములను తెలుపుచున్నాడో! అతనిపత్రికను "భారతరాజప్రతినిధి గవ్వురుజరల్ మిగుల శ్రద్ధతో బరిచయచున్నాడు. బొంబయి. మదరాసు. మున్నగు రాష్ట్రముల గవర్నరులు అధికారిత్వా పలువిధముల ప్రోత్సహించుచున్నారు." పత్రిక కావించెడి ఆ పూర్వము గు సేవను "గౌ. సర్ విలియం విన్సెంటు కే. ఎస్. వి. ఇర రాష్ట్రముల స్వదేశాంగ సభ్యులు" సోతము కృజ్ఞతతో నందుకొనుచున్నారనియు మఱుమ తెలిసికొను చుంటిమి. మా సమకాలిక పత్రిక "బీహారు పోరాట్టు" మరయొకడుకును నూచగవించినది. ప్రేమకను "అంగీరింప బడిన వార్తా పత్రికల"లో నొకటిగ జేర్చి ప్రతిపాతకాల, కళాకాల, భాండాగారములకు తెప్పించవలెనని నూచించుచు, అచికాలములోనే తననూచన యంగీకరింపబడుననియు విశ్వసించుచున్నది. కూలివాడు తనకష్టము ఈ విధముగ అట్టెక్క మున్నుడులకు సంఠింప వలయును. సర్వెంటుపత్రిక.

అస్సాం రాష్ట్రము

హాకిం అస్సాం, సరోజినీదేవిగారలు బయలుదేరి వెళ్లుట

జోర్హతు, జూన్ 17:—అస్సాం రాష్ట్రము నందలి గౌహాటి నగరములో కాంగ్రెసు ఉద్యమ ప్రచారకులు దొరక నందున కాంగ్రెసు కార్యాలయము జోర్హతుపురమునకు మార్చబడును. హాకిం అజ్యోభాజ్, సరోజినీదేవిగారి లిచ్చటికి బయలుదేరి వచ్చుచున్నానని వచంతి ప్రబలుచున్నది. వారెన్ను డిచ్చటికి చేరునన్నారో ఇంక తెలియలేదు. అట్టి మహనీయుల రాక కాంగ్రెసు ఉద్యమాభివృద్ధికి తిప్పక తోడ్పడగలదు. అధికారుల నిర్బంధముల పోలీసుల దౌర్జన్యముల తీవ్రముగ నున్నవి. మాటవ్యాపండితు డీ పరిస్థితులను పరిశీలించి, ప్రకటించెను. (సర్వెంటు)

హైకోర్టు-చీఫ్ కోర్టులు

స్వాతంత్ర్యమునకు సంఖ్య

కలకత్తా, జూన్ 21:—హైకోర్టుల దుండవలసిన స్వాతంత్ర్యమునకు సంఖ్యను గూర్చి బ్రిటిషు ఇండియా సంఘము వారు తమయభిప్రాయమును తెలియజేసిరి. 1/3 వంతు స్వాతంత్ర్యమునకు స్వాతంత్ర్యవాదులను నియమించవలె ననియు నూటికి 50 మంది స్వాతంత్ర్యముల భారతీయులు బుండవలె నను సవరణను నూచించిరి.

సోమవారము ఆగ్నేయమునండి కలకత్తాలో గొప్ప కష్టము కురియుచున్నది. 2 1/2 రోజులు కుంభిపాతముగ కురిసెను. ఇంకను చినుకులు వరుచున్నయవి. ఆకసము మేఘాకృతంబై యున్నది. ఇంకను కర్షణ ఎక్కువగ కురియు నను కొనుచున్నారు. నిన్నటిదినము కొన్ని ప్రదేశములందు వీధులు ముంచెత్తబడినవి. వరదలై వీరు వీధులమెట సాగుటచేట్రాముబండ్లు నడుచుటకు వీలులేక గంటలకొని ఆగిపోయినవి.

రాజప్రతినిధిగారి తురుష్క-కరణాగతులనిధికి బెలూచిష్టాపు ముస్లిము సంఘమువారు రు 5000 ల నిచ్చిరి.

శ్రీ యు త లాలా లజపతి రాయగారు

బ్రిటూనిక్ పత్రికా విలేఖకుడు ధర్మసాలా నుండి ఇట్లు వ్రాసుచున్నాడు:

"లాలా లజపతిరాయ గారికి చెఱసాలయందు వార్తా పత్రికలు ఈయబడుచున్నవనియు తరుచు ఆయన మిత్రులు వచ్చిచూచి పోవుటకు ఆనుచుతి గల"దనియు యాంధ్రప్రదేశ్ గాడ్డయక్ పత్రికనుండి మిషపత్రికలో 2 తేదీని ప్రకటించిన సంకతి కాచి ఇక్కడ ప్రజలు ఆశ్చర్యపోయిరి. లజపతిరాయగారికి ఏ వార్తాపత్రికలు ఇచ్చుటలేదు. మిత్రులు గూడ ఆయనను జూచుటకు అనుకూలించడములేదు. ఆయన దగ్గర బంధువులు మాత్రము వచ్చి జూచి పోవుటకు అనుచుతి నొసగిరి. ఈ యనుమతిగూడ చెరసాల నిబంధనలలో జిక్కుబడిన నియమికాలము గడచిన పిదప ఇవ్వబడుచున్నది. దీనిబట్టిజూడ ఇంగ్లాండు ప్రజలకు అసత్యపు సమాచారమును తెలియజేయుచున్నారేమో తోచగలము.—(అచ్యుతబాబు పత్రిక.)

జేల్లుయరరాజు గౌరవార్థము మార్చి 19 తేదీని జరిగిన మోక్షోత్సవమునకు గోక్షేహిందూసుదరు పాతకాల బాలురను పోషి. నుక అవినందులకు 7 గురు ముద్దులుగ జేర్చబడిరి. ఇందులో మిగిలిన ఇద్దరుముద్దులును విచారింపి ఒకముద్దులు ఆ సుయమున గ్రామాధికరములో నుండెని రుజువగుటచే విడుదల జేయబడెను.

రెండవముద్దు కరీం అనుకాతనికి 100 గూళ్ళములు జరిమానా విధింపబడెను. జరిమానా నీయకున్న 21 రోజులు కఠిన శిక్షను అనుభవించవలయును. ముద్దులు చెఱసాలకు పోవుటకే నిశ్చయించుకొనెను.

గ్రంథకర్తలకు, పబ్లిషర్లకు హెచ్చరిక.

ఇదివరలో పెట్టుబుక్కు కమిటీవార గీకరించిన పుస్తకముల రివెజ్యుమెడిషనుగాని, చేసినమాన్యులుగాని పెట్టుబుక్కు కమిటీవారును, ద్రోక్షురగారును అంగీకరించినటులు ద్రోక్షురగారి ఉత్తరపు లేనిదే ఆపువును పెట్టుబుక్కులలో జేర్చబడవని ఘోష్టనెటు జార్జి గెజెటులో ప్రకటించబడినది.

క్రొత్తబుక్కింగు ఆఫీసు, బుందరు

బుందరుపురమున ప్రజల పోకర్తార్థమై కట్టణమగ్యమున బుక్కింగుఆఫీసు నెలకొల్పవలసిన యాశ్చర్యకరము రైలుచే కంచెనివారు గుర్తించినటులను సాధ్యమైందెత్తివోలో ఆఫీసు తెరవనున్నారని లోగడ దెలిపితిమి. డి. టి. యస్. గారు జూలై 1 న తేదీనుండి బజారులో పెట్టుటకు ఆజ్ఞ నిచ్చిరట. (దీనబంధు)

8 వ కమ్యూనికేషన్ సభ.

పొన్నూరు, జూన్ 21:—పత్రికా ప్రతినిధులు కొందరు తమకు స్థానములను ప్రత్యేకింపవలయుననిగోరిరి. పత్రికా ప్రతినిధులకందరకును స్థలములను ఏర్పాటుజేసినారము. ప్రతినిధులనుమ 5 రూప్యములు. భోజనసకతులు ప్రతినిధులకు సమకూర్చుడును ప్రేక్షకులు సభకు ఉచితముగ రావచ్చును. వీరికిమాత్రము భోజనము పెట్టబడదు. ఇతరతెగల ప్రేక్షకులను అహ్వానించినారము. వారలకు అన్ని సమసాయములు జేయబడును. వాలంటీర్లు 33 తేదికి టంగుటూరులో ఉండవలయును వారికన్ని సమసాయములు జరుపబడును. 25 తేది సాయంకాలము కమ్యూనికేషన్లలో జరుగును పి. వి. కుబ్జారావు బార్. ఎల్. లా. ఎం. ఎల్. సి గారధ్యక్షతను వహించెదరు. విద్యార్థులు అంకరును సభకు వచ్చి సభను జయప్రథముగ జేయవలెను.

మరా:—బీటగుండు ఒంగోలుమధ్య టంగుటూరున్నది. ఇది రైల్వే స్టేషను (మ క రా స్ మె యి లు) మదరాస్ త్రా ప్యాకెంజరు టంగుటూరులో నిలవదు. ఒంగోలులో దిగవచ్చును. మదరాస్ మెయిలులోదిగి బెజవాడ ప్యాకెంజరుబండి నెక్కవలయును. కాలమున కీబండి జేరును. గుంటూరు కృష్ణా గోదావరి జల్లాలనుండి వచ్చేవారందరును ఉదయము బెజవాడ ప్యాకెంజరు బండిలో దిగెదరు ఈబండి ఉదయము 9-45 గంటలకు టంగుటూరు జేరును పొరబాటున ఉదయము 10-35 గంటలకు వచ్చునని మా కార్యక్రమములో ప్రకటించితిమి.

ఆదాయపు పన్ను

వర్తకుల కుపయోగము

ఒక వింత

లాహోరు, జూన్ 21:—ప్రజలకు ముఖ్యమైనట్టియు వర్తకులకు సుబంధించింది యగు తోక ఆదాయపు పన్ను దానాను రెండే డ్డనుండి పంజాబులో రెనియ్య సివిల్ కోర్టువారు విచారింపుచుండిరి. బెలూచిష్టానులో మిరియి కట్టాక్తుగ నుండిన కీ॥ శే॥ ఎక్. బి. సుందరవాసు గారికి విధించిన ఆదాయపు పన్నుకు ఈ విషయము సుబంధించింది. 'సుందరవాసు గారు పూర్వము పంజాబు లోను జూరతు జిల్లాకు చేరినదిగా కాయురము బెలూచిష్టానులో చాలకాలము ప్రొకస్టయి కంట్రాక్టురుగ నుండెను. సిస్టానులో యుద్ధసయమున విశేషముగ లాభమును గడించిరి. రాకల్పిండిడినికను కమిషనరు కోర్టులో నుందరవాసుగారి తరపున అపీలు చేయబడినది. పంజాబు కాలగ గడించిన సామ్యుగింక పన్నుకు విధించుటకు వీలు లేవనివాదము జరిగెను. సరిహద్దు ప్రాంతములను విడిచి పంజాబు అసామ్యు ఎపుడు వచ్చిచేరెనో అతడును పన్నుకు లోనైనదని చెప్పి కమిషనరు అపీలుకు గొట్టివేసెను. మరల పున్ర్యిగారణ జేయవలయు నియు ఈవిషయములో 'లాసాయిబుస్' లను ఆలోచించవలసి యున్నదనియు వైవాన్సియల్ కమిషనరు ఎదుట నుందరవాసుగారి తోపుక మరల అపీలు దాఖలు చేయబడెను. ఈవిషయమై హైకోర్టువారి యభిప్రాయమును కనుగొనవలె ననిరి. వైవాన్సియల్ కమిషనరు హైకోర్టువారికి దానాను విచారణకు బంపిరి. స్వాతంత్ర్యమునందరును విచారణసల్పి ఇట్లు తీర్పును జెప్పిరి. ప్రధానస్వాతంత్ర్యముగారి యభిప్రాయము నుందరవాసుగారు బెలూచిష్టానులో ఎపుడో సామ్యును గడించిరి. దానిని పంజాబునకు దీసుకువచ్చివును మరల రెండవసారి పంజాబులో సామ్యును గడించలేదు కాన ఆయనకు పంజాబులోనే ఆదాయము లభించెనని పన్ను చేయరాదు.

పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు పై యభియోగము

కలకత్తా, జూన్ 21:—మార్చి 7 తేదీని పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు ప్రొవెనానాథుమిట్టి గారు కోత్ వంద్రధారు గారి కొట్టెని చంద్రధారు గారు యభియోగమును దెచ్చి. రాజధాని రాజవ మేజిస్ట్రేటుగారు విచారణజేయ ప్రాంభించిరి. ఫిర్యాది జూడమాడెనయు వాద్యుని ఇతరుల ఇట్లో ప్రవేశించెనియు నిర్బంధించి కారాగృహమున ఒక మధ్యాహ్నము ఉంచబడెను. ముద్దు ఫిర్యాదీకి కబురంపి ఇంటికి వచ్చివును కొట్టి గాయములు కలుగ జేసినని నేరము ముద్దుమిహన మోపబడెను. దివ్యాటికమిషనరు గారికి తన గాయములను జూడి ఆయనకుగూడ పిర్యాదు జేసెను. విచారణ ముందుకు వాయిదా వేయబడెను.

కలకత్తా ఇల్లడి పరివాదు తమ కోర్కెలను అనుకూలముగ ఆలోచించెదమని యజమానులు తెలియజేయుటచే పనిలో ప్రవేశించిరి.

మే 8 తేదీని పోలీసు హెడ్ క్వార్టేరియను కుపాకిలో గార్చి చంప యత్నించి నందులకు కలకత్తా హైకోర్టులో మెకహింగూ గారికి ఆరేండ్లు కఠిన శిక్షను విధించిరి. ముద్దుల తాను నేగూడ నని ఒప్పుకొనెను.

ఆయిలు ఎంజినులు

రెండు 3 1/2 హెచ్. పి. హార్న్స్ ఆయిలు ఎంజినులు (వాడినవి) అమ్మకమున కున్నవి. ఎంజినులు బాగా పనిజేయుచు ముందరిస్థితియందున్నవి. 16 అడుగుల పొట్టింగు, రెండు పుల్లలు, పెద్ద నూనెకోట్టి, 2 1/2 అంగుళములు పంపు సహా విక్రయింపబడును. కావలసినవారు వెంటనే చూచుకొని ధరను నిర్ణయించుకొన వచ్చును.

ఆంధ్ర పత్రిక 7, తంబుకెట్టిపేకి, మద్రాసు.

మోహినీతైలము

శ్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది. 5 తులముల నూనె సీసా 1-కి రూ 0-12-0 అమ్మకంజనం డిపో, బొంబాయి. మరాసు.

గాంధీమహాత్ముని గూర్చి మరియొక ప్రార్థనోపన్యాసము

“ఉత్తమ జీవిత తత్వ వేత్త”

డాక్టరు వాల్టరు వాల్టెగారు

వైయస్ వే హాలు, లండను

(స్వరాజ్యం)

కారాగృహము నిష్క్రమించుకొని యిటీవల జి. బి. హాగారు నుడివిన వాక్యములకులన మనకు నమ్మకము కలిగినది. పౌత్రముల నొనరించిన వారిని కారాగృహము సంస్కరింప జాలనివో భరతఖండ కారాగృహమునం దాడుకత్తరములు నివసించునట్లు శిక్ష విధింపబడిన గాంధీమహాత్ముని ఆనరాగవిరహిత భావమును తొలగించుటకు కారాగృహవాసము కేవలమునిష్ఫలమేకాదా? భరతఖండమునందలి కారాగృహవాససౌకర్యము లెట్టివో? నేనెంతగాని యిటీవల రైలుబండిలో బలకన్యరణమునకు పాలుపడిన 60 మంది మామలాల వృత్తాంతమును తలంచుకొనినవో కారాగృహము లాలోగృహములవలె గడుపాము కరములు కావని భవము నిర్ణయింపవచ్చును. భరతఖండమునందలి దాసేతు శిక్షావ్యవస్థలను శ్రీ దాల్మిద్ధులదిగ గడిచిన జాతీయవాద నాయకులను గొప్పపట్టుబట్టుట వారివలెను నవరూపములగు దేశభక్తులను ముక్తపక్షి లారని చిరుతలను (యిటీవల శిక్షింపబడిన గాంధీ మహాత్ముని కడసారపు కుమారుని వంటివారిని) గూడ కారాగృహములకు పంపుచుండుటచే నిపు డాదేశమున కారాగృహము లన్నియు జనసంకులములుగా నుండవలెను. మనకనులయెడుటచే నూతనభారతాభ్యాస మిటుల వ్రాయబడు చున్నది.

“ఎచట మనస్సు డుండునో ఆచట విప్లవముగూడ నుండు”నని తన ముద్రాపిద్ధముగ డివిజిటీ పాఠశాలలోపన్యాసము నందు ఎచున్న నుడివెను. తప్పు సృష్టి (భరతరి) చేయు వారికిని, దొంగలకును, భార్యలను కొట్టువారికిని ఎట్టిశిక్ష వేయుదురో అట్టిశిక్షనే ప్రభుత్వము వారిచే పొందిన యీ గాంధీ ఎట్టివాడో భవము తెలియదగును. అతనిగూర్చి నాకెందరో పాశ్చాత్యులును భారతీయులును గూడ వ్రాసి, వానిలో సత్యములు, అసత్యములు, సత్యాసత్యములు మున్నగున వన్నియును కలగలుపుగా నున్నవి. వానిని సరిపోల్చి వాటిని ప్రకారము చాలవరకు సత్యమని తోచిన వృత్తాంతమును సంపాదన మొనరించి వానిని మీ కెరిగించుచున్నాను.

ఇప్పుడు సత్యపులుగు నున్న ముద్రాపిద్ధులగువారిలో ముగ్గురి పేర్లను మనము ప్రత్యేకింపదలచినవో ప్రకృతికాస్త్రవేత్త యగు ప్రాఫెసరు బోను (కలకత్తా) గారిని వాఙ్మయమున రవీంద్రనాథ టాగోరుగారిని కర్మవీరుడగు గాంధీమహాత్మునిపేర్లొకటనియుండును. వీరు ముగ్గురును భారతీయులే. ప్రాచీన పరి కల్పనములు శిథిలములగుచున్నపుడు నూతనపరికల్పనముల నెలకొల్పుటకు మహామేధావుల తిద్దీర్ఘ కాల సంఘలం దపుడపు డకలింపచుండును. గాంధీమహాత్ము డట్టివాడని నేను నమ్ముచున్నాను. అట్టివాడవలెనుండుటచేతనే విప్లవము గూడ పొడచూపును. “మహానియాలను సృష్టింపుము తక్కినవన్నియు నులభముగ చేకూర్చుల మను” సిద్ధాంతమును గూర్చి విలువను గూడ ఎచున్నవో నేకీభవించెను. ఇప్పుడు భరతఖండమునందలుల నే (మహాత్ముడు పూని కొనినంత నే) సర్వమును కడు శిష్టుముగ ను మహాదుచున్నది విప్లవమును ప్రబలజేయుటకు ప్రభుత్వమువారి నిర్బంధవిధానమే అవశ్యము. భరతఖండమునందలి మహాద్రుతినిగలు (ప్రభుత్వము వారు) దానినిగూడ శ్రేష్ఠముగ నమనూర్చుచున్నారు. పరిపాలకుల లగువారికి మార్గాంతరము లేపించుటయు సత్యమే కావచ్చును. అటులైన దేశీయుల కంగీకారము లేనపుడు వారా దేశపరిపాలనము నేల విడువరాదను ప్రశ్న కలుగును.

భారతీయుల ఆశయమును విదిత మొనరించుట.

ఉదారభావధగు నాసంస్కర్తను కారాగృహమున బంధించుటవలన ప్రాచ్యదేశీయ మగు శ్రేష్ఠతమకక్తిని నిరోధింపగలుగుదుమని ప్రభుత్వము వారాశించుచున్నారు. ఆమహాచ్ఛక్తియొక్క భౌతికస్వరూపము నాయకునియందున్నదిగాన దానిని వారు బంధించగలుగుదురుగాని దేశీయులందరి యందును మూర్తియంతయుగానున్న యాశక్తినిమాత్రము వారు బంధింపజాలరు. గాంధీమహాత్ముడు భగవద వతారమని భారతీయులు

తలంచుచున్నా రనిన భారతీయుల ఆశయము గాంధీ స్వరూపమున ప్రపంచమునకు గోచరించుచున్నదని మనము గ్రహింపదగును. గాంధీ మహాత్ముని కంటే సధిక స్వార్థత్వగియు, అధిక విషయసంపన్నుడను, మానవజాతి కొరకు పవిత్రతమ మగు త్యాగము నొనర్చినవాడను మరియొక డెవ్వడును ప్రపంచ చరిత్రయందెచ్చటను గూడ నాకు గోచరించుటలేదు. సత్యభనులగు యోగు లందరుగూడ తమయందు *ల మహిమను కొంచమైన గుర్తింపజాల కుందురు. గాంధీ మహాత్ముడు గూడ నటులే తాననుభవించిన తలపోయు చుండును. మానవాతిక్త మగు డరిశుద్ధిని పవిత్రతను గలవాడయ్యును తనయందు నుగుణసంద సమగ్రముగ లేదని వగచుచుండును. భరతఖండము స్వాతంత్ర్యమును జడయుగలదను ఘనాశయే తన్ను జీవింప జేయుచున్నదని నడుపుచుండును. అతని జీవాత్మ పరమాత్మయందు లీనమైయున్నదిగాన మానవుడనిన సత్యనిజమూత్రమును భీతిలేదు. భరతఖండవాసు లెందరో యికముందు దేశహితార్థము జీవితముల నర్పింపవలసి యుండుటచే త్యాగ దౌర్జన్యరాహిత్యాశయములనే స్థిరముగ నమ్మి యుండక ఖడ్గ సిద్ధాంత మునాదరింతురేమో అని మాత్రమే మహాత్ముడు భీతిలు చుండును. అట్లు జరిగినవో భారతీయుడగు వాతని జీవితఫలిత మంతటితోనే తీరిపోవును. గానసత్య ధృతుడు మహారణ్యములకేగి తనయొక్కయు దేశీయులయొక్కయు దుశ్చరితమునకు ప్రాయశ్చిత్తముగ నచట తపోపవాస ప్రార్థనాదుల నొనరించుచుండును. ఇట్టి దివ్యాత్ముని గల మహాత్మునితో ప్రపంచమునందలి సామ్రాజ్యములు, మహారాష్ట్రములు, ప్రధానవర్గములును ప్రతిఘటించుట నిష్క్రమోజకము.

అభివృద్ధిచే నిరోధించుట

సాధువుగవుడును వీరవరేణ్యుడు నగు గాంధీమహాత్ముడు మూర్తిమంతమగు అభివృద్ధియని మనమంగీరించునెడల సతని కారాగృహమున బంధించుటచే బ్రిటిషు యుద్వ్యంశులు అభివృద్ధిని సంస్కరణములను గూడ నిరోధించి రనుట నిశ్చయము. ఇటీవల నీచ్యు (క్రొత్తివిషయము కాదు. కష్టముల ననుభవించుచుండియు మహాశత్రులైయున్న కొట్లకొలది భారతీయుల దురవస్థను క్రింపజుగుదు నను నాశయమునే తాను పోషింపబడుచున్నానని మహాత్ముడు నుడివెను. ఇప్పుడు భరతఖండమునందు ప్రబలిం యీ సంస్కరణమొక మహాత్మునివలననే కలిగెనని యూహించ బోవడు. మనమును తొలగించు మహాతరంగము వలె నాయుద్యమ ము వికాలదేశమునందు తీవ్రముగ ప్యాపించి నూతన దేశభక్తులను నూతనాశయములను వెలికి దెచ్చుచున్నది. మధ్యవికయము నడంచుట, అస్పృశ్యుల ననబడుచు వీచముగ చూడబడుచున్న సంఘమువారి నుద్ధరించురూపమున వర్ణవివక్షతను తొలగించుట, రాట్టమును సాధనముగా గొని దాడిద్యమును తొలగించుట, హిందువులకు మహామృదీయులకు గల విరోధమును నిర్మూలించుట, వీటి నన్నిటిని కేవలము దౌర్జన్య విరహితములును నిష్కళంకములు నగు పవిత్రాయాధములచేతనే సాధించుట మున్నగురూపములచే నాయుద్యమము వ్యాపించుచున్నది. ఆయుద్యమమునకు దౌర్జన్యరాహిత్యమే ప్రాణపక్షము. ఈసంస్కరణము భరతఖండమునందు సఫలమగు నేని జర్మనీలో మూర్తిను లూధరు చేసినసంస్కరణములన కలిగిన మేలుకంటెనుగూడ సధికమగు మేలు మానవసంఘమునకు చేకూరగలదు. ఏలనన దీని తత్వము నిరపమానము నూత్నతమము. ఫలిత మతివికాలము, అత్యంత భూతిహితకరము. అయ్యది ఉన్నతమగు మానవవికాసము వలన జనించినది. తీవ్ర సమర ప్రకోపన మహాశక్తుల నన్నిటి నతిక్రమించి గాంధీమహాత్ముని దిశ్యమూర్తి విస్ఫుష్టముగ నూతన సందేశముం గొనివచ్చిన దేవదూతవలె గోచరించుచు భరతఖండమునకు కడుప్రాచీన మగు శాంతిసద్భావ సిద్ధాంతమును నూతన పరిశీతుల కనుగుణముగ భరతఖండము

నకు (ప్రపంచమునకు) వర్తింపజేయుచున్నది. ఆత్మానుభవము నకును నైతికస్వాతంత్ర్యమునకును వ్యక్తులకువలె వాతులకు గూడ అంత్యతమావధివరకును ప్రతిఘటన పుత్యాగ మొక్కటియే ఆధ్యాత్మిక విశ్వాస సహితమగు నుత్తమసాధనము. భారతీయుల స్వాతంత్ర్యము: కు మాత్రమే కాక- మానవస్వాతంత్ర్యముకొరకే, స్వాతంత్ర్య ముక్కొరకును, ఆత్మప్రకాశము, స్వయంనిర్ణయము, వాక్స్వాతంత్ర్యము, సంఘ స్వాతంత్ర్యము, బహిరంగస్వాతంత్ర్యము విచారణ, ప్రభుత్వవిధానమును వ్యాయముగ సాగించుట, నైతికాశయ నిరూపణము మున్నగు ప్రియతమోత్తమ స్వాతంత్ర్యము లన్నిటికొరకును గాంధీమహాత్ముడు సామ్రాజ్యవైదిక సంఘర్షణ మహాశక్తుల నన్నిటిని- ఆపార శక్తుల నన్నిటిని ఇంతకు పూర్వమే సంస్కర్తవలనను ఎన్నడును కలుగని అపూర్వ జనానుమోదముతో ప్రతిఘటించుచున్నాడు. భయవిరహితుడల సీసాధువరేణ్యుడు ఖడ్గభేదకవిరహితుడును కేవల సత్య వాగ్మత్రహాయుడనై అసీని ప్రాన్నిను పెంచుటనుగూడ ఈ ర్వాకులనిచేయుజాలునంతటిమాతృదేశసమర్పి వ్యక్తిహిమాసంజనితప్రతిమానప్రకాశ క్తిసముపేతుడై ప్రతిఘటించుచున్నాడు. ప్రధాన స్వభావమునందు గాక గంభీరతయందు ప్రస్తుత పరిస్థితి నిరపమానముగ నున్నది. దీనిముందుట గోలియతును జేపడు ప్రతిఘటించినవృత్తాంతము నీవోపమమే యగును. ఇది కేవలము భరతఖండవిషయమేగాక ప్రపంచవిషయమేయని నేను తలంచుచున్నాను. ప్రపంచస్వాతంత్ర్యమును నైకులపిడనమునుండియే గాక అంతకంటె ముఖ్యతమ మగు స్వీయ దౌష్ట్యచరణము నుండిగూడ నుద్ధరింపగల యావిజయము భరతఖండమున చేకూరవలసినట్లున్నది.

మహాత్ముని విచారణ

మహాత్మునివిచారణ వాదము శిక్ష మున్నగు విషయములను గూర్చిన పూర్తి వృత్తాంతమును తెలిసికొనుటకు నేనొక విదేశీ పత్రిక నుచదివినగానిగతి కలుగలేదు. తనకు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువై ననురాగము లేదనియును న్యాయాధిపతి తనకు ప్రతికూలముగ తీర్పు చెప్పక తీరదనియును, న్యాయవాదియగు మహాత్ము డత్యంత విషయముతో విన్నవించెను. న్యాయాధిపతిగూడ మహాత్మునిపట్ల నత్యంత విషయమును చూపెనని చెప్పక తప్పదు. తన క్యంత సంతాపకరమైనను అది తన విధియగుటచే దానిని నెఱవేర్చక తప్పదను భావముతో న్యాయాధిపతి తనకృత్యమును నెఱవేర్చెను ఇట్టి దృశ్యమును స్మరించుటకు 2000 ఏండ్లు వెనుకకుపోక తీరదు. అప్పుడుగూడ రోమనువైలేలు తనవిధిని అనుమతితోను సంభాషముతోను నెఱవేర్చెను. అవకాశమున్న తానాజీక్యమును పూర్తిగా వదిలుకొనియుండును. ఒక్క నేరమునకే ఆయుధుని వైను యీ భారతీయునివైనుగూడ కేసుచేయబడెను. “అప్పుడు వారు ఏనును వైలేలుయెద్దకు తీసుకొనిపోయిరి. వీడు జాతికి దుర్బోధనలు చేయుచుండగా మేముచూచితిమి. సీజరుకు కప్పము చెల్లించవద్దు వీడు బోధించుచుండెను. అని వారతనివై నేరములు చెప్పిరి. అతడు ప్రజలలో నుద్రేకమును కలిగించినవారికి పురింక ఆగ్రహము కలిగినది.” (అని లైబెల్లోనున్నది.) ఈ యాపమానము గాంధీని సమర్థింపవలెనను. ఏనును నరసింహులైన వలెను. దీనిని ఖండింపజాలు న్యాయకాస్త్రవేత్తలు క్రైస్తవ ప్రపంచమునం దెవరైననున్న ఖండింతురుగాక యని నేను పన్నదము చరుచుచున్నాను.

ఉత్తమ జీవిత తత్వ వేత్త

ఆ నాజీనును యీ భారతీయుడునుగూడ ఆధ్యాత్మికోపదేశకులేయొనను వారిద్దరునుగూడ అచిరముగ రాజకీయ దుష్ట వాతావరణమున చొరబడిరి. నేను వెక్కువారులు మీకెరిగించినరీతి నొకమతము పుత్రతమమైనకొలంది పర్యవసానమందు దౌర్జన్యపరుల కది పరమ వివాశకమే యగును. ప్రజాపీడకులు దానిని బాగుగా నెఱుగుదురు గాన మత సంస్కర్తను యిసుపబోనునందు బంధించుటయో ఉరికంటెమువై క్కెంచుటయో జరుగునంతవరకును వారు విశ్రేమింపజాలరు. రాజకీయములు సామాన్య రాజ్యాంగవేత్తకు విశేషభేదమువలె నుండును గాని. ఏను గాంధీమహాత్ములవంటి ఆధ్యాత్మికవేత్తలకు అమూల్యము గను ఆధ్యాత్మికోజ్ఞానమునకును నైతిక పునర్వికాసమునకును కుటుంబసౌజన్య సౌశిల్యాభివృద్ధికిని గల అభ్యంతరములనుతొలగింపదగిన సాధనముగను కనబడును. వారు దేశీయుల బహిరంగ రాజకీయవిధానమును పశుత్వ మొనరించుటకు ప్రయత్నింతురు. రాజకీయములందు తమ్ము ప్రతిఘటించు రాజ్యాంగవేత్తల నందరి నతిక్రమించి మిన్నలై ఉత్తమజీవిత తత్వవేత్తలై ప్రకాశించెదరు. జనరలుబూతును జనరలుపాతతో మనమెట్లు పోల్చజాల

మా ఆటల గాంధీమహాత్ముని సామాన్య యుద్ధవిరులును దేశ భక్తులు సగు ఆలినరక్త కాంక్షలు స్ఫూర్తికను మున్నగువారితో పోల్చబలము. ఆతనిసందేశము దివ్యవాక్కుగాని సమయానుగుణ్యమును పడదీకాదు. ఆతడవలంబించిన దౌర్జన్యరాహిత్య సాధనమే ఆత్మశుభ్రత సాధనములలో సగ్రంభము. భారతీయులు ఉన్నతోన్నత ఫలితమును బడయుటకు తగిన త్యాగ మార్గములను సామాన్యజనసంఘమునందు మానవజీవితమును పూర్తిగా వృద్ధిపొందింప నరకాశము కలదని ఆతడు గుర్తించెను. పాశ్చాత్య నాగరికత ఎంతవరకు మానవజీవితని నిరోధించునో అంత వరకే ఆతడా నాగరికతను నిరసించును.

మహాత్ముడు ప్రకృతిచే విష్ణుప్రపియును కాదు గాన గాంధీమహాత్ముడు కేవలము వివాశనమే విశోదముగాగల మూఢోన్మాదియును ప్రకృతిచేతనే విష్ణు ప్రయుధును అను ననుమానమును మనము తొలగించితిమి. విష్ణుకవినా శి గాఢమగు మూఢులగు నున్నాదులకును మహాత్ములకు గల నిష్కలమత్య యుండనేరదు. భరతఖండవాసులకు తలపించిన నైతిక దురస్థిను తిలకించుటచేతనే పాశ్చాత్య నాగరికతాభిమానిగా నుండిన మహాత్ముడద్దానికి ప్రబలకై గాత్రోధ విరహితుడు పశుడుగ మారిపోయెను. భారతీయుల దురవస్థయే ఆతనియందు దీమార్పును కలిగించినది. పరాధీనతకు పాల్పడిన జాతి వారు విజేతయును విదేతయుని అనుగ్రహమును బడయుటకు కాపట్యమునకు పాల్పడుట సహజము. భారతీయులందీ పరాధీనతాపాననత్వలక్షణమును కాపట్యమును కలుగ జేయుచున్నందులకే మహాత్ముడత్యంత చింతాకులడయ్యెను. మహాత్ముడసాధ్య ప్రతిస్పర్ధియని ఆతని దీర్ఘబల దృఢకాయమును బట్టి ప్రతిపక్షులు తలంచుటలేదు. తపో భారత్యకముగు నాతని మూర్తి 100 పానులు మాత్రమే బరువుండును. నూతన సంప్రాప్త యన్య నయగు పడతుక కంటెనుగూడ నాతడు లఘుకాయుడు. ఇట్టి వాడు యోధాగ్రణుల కెట్లు నాయకత్వమును వహింప గలిగె నను శంక పొడమక మానదు. కొట్టకొలందులగు భారతీయుల క దృఢోత్సాహమును కలిగించి వారిచే దైవసమానుడని అడర్చి పరులకు కాతని మేధాత్వేగూడ కారణముకాదు. కేవల మేధా సంపదనే విచారించుమేని రష్యాదేశపు విష్ణు వాయుకులకు గాంధీ మహాత్ము డీడుగాడు గాని నైతిక మహాశక్తి సంపద యందు రష్యా వాయుకులు గాంధీ మహాత్ముని పాదసన్నిధిని నిలుచుటకైన సర్దులుగాదు. ఆతని అనుచరులు పీఠ సులభోత్సాహముతో కాన్య పరితంతులగునట్లు చేయజాలిన వాతని దీర్ఘగంధీర వాగ్ధరివిశేషముగూడ గాదు. ఆతని ప్రసంగము కాంతముగను, మితముగను, సహేతుకముగ నుండును ఆతడు విరంతరమును త్యాగమునకు పురికొల్పునే గాని విజయమునకు గాదు. ఆతడంతరాత్మను మానవునియందలి దైవస్వరూపము నకు నత్తేజమును కలిగించునట్లుమాత్రమే ప్రసంగించుచుండును. ఆతడు కష్టానుభవమునకు పురికొల్పునుగాని శత్రుసంహారమునకు గాదు. నిజముగా ప్రపంచమునందీత డేపూర్వవిప్లవకారుడు! దీని రహస్యమేమి? అతనియందేదేశము లందలి సమగ్రపరిభ్రాతము, ఆతని ప్రవర్తనమునందలి నిష్కాపట్యము, ఆపారమగు నాతని భూతదయ, దైవత్వమునకు భారతీయ నిర్ణేతలక్షణముగ ననంత స్వార్థపరిత్యాగము, సర్వప్రాణులపై నపారప్రేమ, నీవతమ ప్రాణులనుగూడ నాలింగన మొనరింప కొంకని జీవకారణము మున్నగు సుగుణముల కాత డాట పట్టుకుంటుందే యారహస్య మంతయును కలదు. న్యాయవాద వృత్తియందగ్రస్థానమును బడసి అధికైత్యవ్య వంతుడైన గాంధీ మహాత్ముడు పంచమాది నిష్కల జాతులతో సమానమగు నీవతమ స్థానమును వరించెను. సకల భోగముల నవలీల త్యజించెను. సంపదల నెల్లదిగ నాడెను. మానవ హితార్థము సమగ్రత్యాగము నొనరించెను. ఇట్టి వారి నే భారతీయులు దైవ సములని నిర్ణయించెదరు. మరి పాశ్చాత్యులన్ననో స్వర్ణ గోరత్యులునకును రాజదండమునకును యోధ భద్రమునకును వినతు లయ్యెదరు.

భారతీయులు స్వయం నిర్ణయమును కోరుచున్నారు ప్రపంచమునందలి జనసంఖ్యలో నైవక వంతువారగు భారతీయులకుగల ఏయిబ్బందులకల నట్టి ఆపూర్వ పరిస్థితులు సరతఖండమున నేపడెనో వానినిగూర్చి నేనీసందృభమున కొంత ఎవరింప గోరెదను. అంగ్లేయులు ఖడ్గ సహాయమున భరతఖండ మును జయించుటయు యిప్పటికిని ఖడ్గ సహాయముననే ఆదేశ మునందలి స్వస్వసంపదల మారగొనుచుండుటయును దీనికి పధానకారణములు. నవీన ప్రజాశక్తికి విదేశీయాక్రమణము బుద్ధమని తలపడుచున్నది. యధార్థము ప్రజాసంఘముచే సార్యజనముగ వివరింపబడిన స్వయం నిర్ణయ స్వాతంత్ర్యమును వశక్తి ప్రకటించుచున్నది. ఒకదేశమునందలి ప్రజల అంగీకారము లేనపుడు విదేశీయు లెవరును నూడ ఆశక్తమును పరిపాలించుటగలవారు కారను విషయమును మరచి విజేత పాలిత దేశ వాసులకు పరిపాలిక స్వరాజ్యమును వాదనముచేయుచుండునో గాని దాని నొసంగకయే కాలయాపనము చేయుచుండును. ఇట్టి కల టర్కీతో యుద్ధము నింకను సాగించుచుండుటవలన భాగ తీయుల కాగ్రహము ప్రబలమైనది. బ్రిటిషు దేశపు ప్రధాన మంత్రి జేసిన వాదనములకు భిన్నముగా నెవరైనను జరుగుటవలన నాయాగ్రహము ప్రబల తరమైనది. కెనియాకాలనీ, తూర్పు ఆఫ్రికాలలోని పాశ్చాత్య వీర్యాశువులై భారతీయులకు స్వము కలిగించు చుండుటవలన నాయాగ్రహము ప్రబల తరమైనది. విశ్వవిద్యాలయ పరీక్ష లందు భారతీయూని ప్రాగ్దేశికల విద్యార్థులు పాశ్చాత్యవిద్యార్థులలో శ్రేష్ఠులగువారినిగూడ మించుచున్నారను విషయ మును భారతీయుల ఘనతనధికై మరచి పాశ్చాత్య దేశ ముల వారు ప్రపంచమునందంతటను శ్రేష్ఠవర్ణుల అధిక్యమునే మతసిద్ధాంతముగ నిర్ణయించుచున్నారనుట సత్యము. సామాన్య పాఠకములు జగద్వినితములు. పాపప్రాయశ్చిత్తము జగ దీశ్వరునకు మొరపెట్టుదుమి. బ్రిటిషు సామాన్యముగూడ తక్కిన సామాన్యముల కంటె నధిక పాత కముల చేయక పోయినను ఇందులకు విలక్షణము కాదు. సామాన్య పరిపాలనా విధానమును గూర్చి రైటరు చేసిన చిన్న ప్రకటన మొకటి వినుడు. "జాలకొని జాతివారిపై జరిగిన విమానములదాడి చాల భాగగా సఫలమైనది. 16 విమానములు వారిపై బొంబులను వేసెను. మరఫిరంగి గుండ్రును పడెను. జాలకొనిజాతివారిలో చాలమంది చనిపోయిరి. వారిపశువులధికముగ మడిసెను. (ఈవార్తాసంఘమునా రాజాతి వారి శ్రీ) ల బిడ్డల మరణముల గూర్చి ఏమి యును నెలుపకున్నను విమానములనుండి పడుచున్న బొంబులు శ్రీ లని బిడ్డలని వివక్షణమాపజాలవని మనము బాగుగా నెరుగదుము) విమానములు చాలవరకు నిరపాయముగా స్వస్థమును చేరెను" అని రైటరు తలచివార్తనిచ్చెను. ఇందులకుతోడు పారిశ్రామికవినితాపహరణముమార్పులేని పరిస్థితులలో నిరంతరము జరుగుచుండును. మరి సాంఘిక విభేదము, రాజకీయ స్వరాహిత్యము, కలకలము, దుర్భర దారిద్ర్యము, తరుకంటె సర్వవిధముల ఐధిక విజ్ఞానవంతులను నాగరికత కల వారునకు దేశీయులును ఉద్యోగులను వారి శ్రీలును(ఎల్లవారునుగాదు) చాలమంది అహంభావముతో నిరసించి అగౌరవించుట, మున్నగు దుర్భర పరిస్థితు లెన్నియో కలవు. మొదట దూరదృష్టిలేక తాను స్వీకరించిన బిరుదును రవీంద్రనాథ టాగూరుగారు బ్రిటిషు దేశపు రాజునకు మరల పారవేయుట కేమి కారణమో మనమే యూహింప వచ్చును. ఇప్పుడు పత్రికా స్వాతంత్ర్యము, వాణ్య స్వాతంత్ర్యము, సమాజే స్వాతంత్ర్యమును గూడ డచివేయుచున్నాము. ప్రజానాయకుల నందరిని కారాగృహములకు కంటిరి. జనసామాన్యము దౌర్జన్యమునకు గడంగుట్లు పురికొల్పుట కధిక సౌకర్యముగల పరిస్థితు లింతకంటె నేమియునుండవు. ప్రభుత్వము వారు తమ పశుబలమువలన సులభముగ దాని నడంచెదరు. ఆరీతిగా గాంధీపై విశ్వాసమును నిర్మూలించెదరు. ఇంకను అధికముగ ప్రజాస్వాతంత్ర్యమును భంగపరుచుటకు వారి కవకాశము కలుగును. ఇప్పుడు హిందూదేశమునందున్న మన ప్రతినిధులు (పభుత్వము) యిట్టినివపధితికే అనలంబించు చున్నారా?

మార్గే ప్రభువు అధికారమును వంగరాష్ట్ర విభజనమును జరిగినప్పటినుండియును బ్రిటిషు ఉదార (లిబరలు) పక్షమువారి వైక గూడ భారతీయులకు విశ్వాసము తొలగిపోయినది. ఇప్పటికిగూడ నుదారకక్షవారి పత్రికలు శ్రేష్ఠవర్ణుల భార మనియు భారతీయుల బాధ్యతలను బ్రిటిషువారు వహించుట యనియు నిర్ధకపురాతన | వాయుచుండుటచే భారతీయులకు విశ్వాసము పూర్తిగా తొలగినది. "శ్రేష్ఠవర్ణులభారమును తలపెట్టుము. నీవు పద్మము నల్లు దువేసి, నీజాతివారి దుష్కృత్యముల ప్రశంసించువు వానిని నీవ తమములుగ జేయ ప్రయత్నింపుము. మిక్కిలి ప్రతివాక్యమును పవిత్రపదములతో నీవలంకరింతువేని అసంగ్యమియులగు వంశకు లచే నిండిన ప్రపంచమునందలి దిట్టివాదాహము లాభకరమని గ్రహించు" మని ఎర్రెస్టు క్రాఫ్ట్ వ్రాసెను. సామాన్యాంతర్యముగు స్వస్థపాలనమునే భారతీయు లిదివరకు కోరిరి. భారతీయ స్వాతంత్ర్యపరమాధి దానినిగూడ నతిక్రమించి యుండునా యని బ్రిటిషు వారే ప్రశ్నింపసాగిరి. వైవిధ్యవివరింపబడిన యిబ్బందులను తొలగించుటకు భార తీయులును వారి నాయకుడును ప్రారంభించిన సాధనములను

గూర్చి నేను వివరించెదను. నేను కలుగింతు, లోట్టి, ఏను, టాలస్తాయి, క్యాకరులు, డోబురులు, మరి పెక్కుమందియు నవలంబించిన సాధనమే యిప్పుడు భారతీయుల ప్రధాన సాధనము. అనగా సాత్వికనిరోధము. దానినే దోబోయో వెతుక ఆప్టిల్లంఘనయని నుడివెను. ఉద్యోగులు దేశీయులను వందలాదిగా తుపాకులతోకాల్చి చంపుచున్నవనూడ దేశీయులు ప్రతి క్రియ నాచరించగూడదని నాయకుడు దేశీయుల మనదేశించెను. కాన్యమును ప్రేమవలన జయించుచున్న వారి మహోన్నతాశయము. ఇది అశక్తివలన కలిగిన లొంగుబాటునియు క్రిమి సహజమగు నీచదాన్యమనియు తలంపకుడు. ఇది పశుబలమునై మానవశక్తిమాపు మహోన్నతభావము. సామాన్యముయొక్క నైసికబలమునై గాంధీమహాత్ముడు ప్రయోగించిన నైతికబల మిదియే. దీనిఫలితము నిగారణ కాకపోలేదు. ప్రాచ్యదేశ సత్వశక్తిని దౌర్జన్యరాహిత్యమును మెల్లడించుచున్నది. త్యాగమునకే గాని దౌర్జన్యమునకు గడంగవలదని సంపూర్ణ విశ్వాసముతో కాంతముగ స్పష్టముగ గాంధీమహాత్ముడు బోధించును. పవిత్ర యుద్ధము నైతిక విరుద్ధమును అసాధ్యమునగుడ నాతడు బోధించును. అది భారతీయులకే కాక ఎల్ల వారికిని అసాధ్యమే. భారతీయులు దుష్టులగుటచే గాదు వారు బలయుతులగుటచేతనే దౌర్జన్యరాహిత్యము నవలంబింపవలెనని ఆతడు బోధించును. ఏలనన భారతీయులు కష్టముల ననుభవించుటకును సహించుటకును వాని నతిక్రమించుటకును గూడ సమర్థులుగా నున్నార. శత్రువులను ప్రేమించ వలెను. విరోధులను వశధింపకుండ వారిఖడ్గములకు మీ కంతయుల నప్పింపవలెను. అగ్రహము లేకుండ కాగ్రహమున కరుగవలెను. ఏలనన సర్వేశ్వరుడు భక్తపక్ష పాతి. మీకు దైవమునందు నమృతముకలదుగాన మీరెల్లు నకు మరొకవలెను. ప్రతిఘటింపకుండుట ప్రధానవిషయము. మీరు దౌర్జన్యమునకు గడంగినవో సర్వమును మృదుగును. ఏలనన దానితో భరతమాత కాత్మ వివాశనమే కలుగును అని మహాత్ముడు బోధించును. అమృతసరులో సంఘురురణము కలిగించినందులకును దేశీయుల నత్యగౌరవమునకు పాలుచేసినందులకును డయరు నేనానిని శిక్షింపవలెనని మహాత్ముడు కోరుటలేదు. మన శత్రువులను మనము ప్రేమించవలెనని ఆతడు బోధించును. తన అనుచరులలో నెవ్వరైన వైర్యవిశ్వాసములను గోల్పోయి దౌర్జన్యమునకు గడంగినపుడు అందులకు తన ఆయోగ్యతయే కారణమని మహాత్ముడు తన్నునిందించుకొని అందులకు ప్రాయశ్చిత్తముగా తపోహవాసప్రార్థనల నొనరించును. అనుచరుడు దోష మొనరించిన నాయకుడు పవనీంచును. ప్రపంచమునందలి విశేష మిది వరకెన్నిదైన వినియుంటిమా? దైవసామాన్యము గన్నిహితము కాలేదా? అయ్యదియొక్క భరతఖండమునందైన జరుగలేదా? మహాసమర్థుడు టాలస్తాయిని గూడ గాంధీమహాత్ముడు మించి పోయెను. టాలస్తాయి యాధర్మముల వివరించు గ్రంథములను వ్రాయుట తానొక్కడను వాని నాచరించుటమాత్రమే చేయగలిగెను. గాని గాంధీమహాత్ముడాధర్మములను 30 కొట్లనుండి ప్రజలచే నమృతంపజేయ గడంగెను. ఈరీతిగా ఆధ్యాత్మికసాధనమున ఘనతమ జాతీయవిప్లవమును కలిగించి మానవచరిత్రయందు మిక్కిలి ప్రకాశమానమగు రాజకీయ నిదర్శనమును కలుగజేయ దొడరెను. కొంత దౌర్జన్యము కలుగకపోలేదని యొప్పుకొందము. ఇంకను కలుగవచ్చును. కాని అందుల కెవ్వరు బాధ్యులు? ఒక తుంటరి తలపగులగొట్టిన కాంతిని బోధించునత డందులకు బాధ్యుడగునా? ప్రపంచమునందలి దుర్మార్గులందరును తమదుష్కృత్యములకు ప్రాయశ్చిత్తిమొనరింప నంగీకరించువరకును ప్రపంచమునందలి దుష్కృత్యములను నివారించు ప్రయత్నమును మనము కట్టిపెట్ట వలసినదేనా? పరాజిత దేశములందలి ధనమును అధికారమును పశపరుచుకొనిన విదేశీయులు ఆదేశము లందలి పాలితుల న్యాయము న్యాయమని బిగ్గర ఘోషించి నంతనే వారిని వధించెదరు. తేక కారాగృహములకు పంపెదరు. అంతయుతమున నందులకు పాలితులే బాధ్యులని మన మన జెల్లునా? ఆపాలితులలో కొందరు ప్రాణము విసిగి మరొకములకు గూడ గడంగెదరు. గాని పరధనమున కానించి వారిని నష్టపరచి అందులకు ప్రతిఫలము నొసంగ నిరాకరించి దానిని మరల నిచ్చివేయక వారిహక్కులపై అంగీకరింపనిపాలకులు గాక మరెవ్వరందులకు బాధ్యులగుదురు? ఆశక్తమును ప్రతిఘటింపక నిరంతమును సాగనియ్యదగునా? ప్రజలలో తీవ్రస్వభావుడగు నేపీటకో ప్రజలహక్కుల కొరకు పాలకులపై కత్తి మాసిపింపుడైనంతమాత్రమునప్రజల న్యాయముకోరకు నీయేర్కొ

ప్రముఖులనుండి మిన్నకుండవలసివచ్చినా ఇది వింతభగ్యము, ఇట్లు జరిగిన ప్రపంచమున గురునానందవర్యుని అభివృద్ధియు సంతరించుకొన్నది.

ప్రజలపై చురుకైన ఆధికముగ కార్యము చూపి వారి హక్కుల నిరంకుశ తీవ్రతనుటకు పాటలను తరుచుగ పాఠింపఁజూపామనమునకు దురాగ్రహము కలిగించు చర్యల నొనరించుచుండటం గూడము. విప్లవండువారికి స్వపరిపాలనమున నిచ్చుటకు గాఢపట్టును మౌలి నిరాకరించుటవలననే ఆదేశము నీను ఫీసు యాద్యము ప్రారంభమైనదిని మనము బాగుగా నెరిగియున్నాము. అటులే భరణిభండమునగూడ స్వాతంత్ర్యమును జోరువారివలనగాక నిష్పాదములను హెచ్చింపగోరు వారివలననే నీనుఫీసు (అసహాయ) యాద్యము హేచ్చమవుచున్నట్లున్నది.

కార్యవ్యవస్థాపకమునకు ప్రత్యక్షభారము అసహాయ విధానము. మందచతురుల పత్రికా సంపాదకులు దానినే బహిష్కరణము - అంగీకరణ బహిష్కరణముని నుడివెడలు. అసహాయాధ్యయము నాతిమొక్క విస్తృత ప్రకటనము. విదేశీ యాద్య విదేశీయ తోడ్పడరాదని దేశీయులు నిర్ణయించుట. కెయిజు యాద్యమున జయించి పత్రికాసంపాదకులు రాజమందిరమున నివసించుచున్న అతనిచుట్టును వెల్లువొప్పు భవనమున చట్టముల నొనరించుచున్న తలకొనిన నీవేమి చేయుటవని యాద్య సమయమున నన్ను పలువుర డిగిరి. ఇప్పుడు భారతీయులు చేయుచున్నదానినే నేను చేసేదని ఆపుకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చి యుంటిని. స్వదేశ పరిపాలనమున విదేశ విదేశీయ తోడ్పడరాదని నిర్ణయించినది స్వభారము మానవుల కసహజమా? బోస్టులూ బ్రిటిషువారు తేయాకు పానీయము నిచ్చు విషయము చేసినపుడు అమెరికా దేశీయులు బ్రిటిషు తేయాకు పానీయమును బోస్టు సముద్రపురేవులో పారబోయుట యట్టిదే. ఇది ప్రపంచములో జరిగిందని సహజమే. భువనము నుగ ఆత్మగౌరవము గలవారికిది మిక్కిలి సహజము. విదేశీ యొసంగిన విరుదములను గౌరవములను చిహ్నములను నిరాకరించుట గుమస్తా, పోలీసు కని ప్లేటు, పైరుకుడు, మేజిస్ట్రేటు, జడ్జి, కౌన్సిలరు, మున్నగు నేయుద్వ్యయము అట్టివిదేశ ప్రభుత్వములైన చేయకుండుట-విదేశీయులనుండి వచ్చు సామానులకొరకే నిరీక్షించుచుండక స్వదేశ పరిశ్రమలను వృద్ధికొందించుట-విట్టచిరకత్త పన్నులనుగూడనీయు కుండుటయు- స్వాతంత్ర్య ప్రియులగు ప్రజలవశ్య మనుసరింప దగిన సాధనములే యగును. అది ఎట్లయినను గాంధీహామీయులను భారతీయులు యిట్లు కేళియించిరి. వారి చిహ్నము రాట్టము. దానిని వారు తమ పతాకముపై చిత్రించిరి. ఇతర దేశములవారు సింహము, ఎలుగుబట్టు, ఘాతుక పక్షిలు (ఈగిలు), మున్నగు అవనిజంతువులను తమ పతాకములపై చిత్రించుకొనియుండ భారతీయులు నిర్దుష్టముగా రాట్టమును చిత్రించుకొనుట కడు సహజము. అది సాదరభావమునకును భూకడయకును కార్య సిద్ధికిని నూచకము. భరణిభండమున కొట్ల కొలది గృహములలో రాట్టములపై నాలువకుడుచుచున్నారు. ఈ రాట్టముల భస్మని జాను రక్తినిగూరి చెవులకు మృదులగానముకల నుండెడిది. ఈ ఫాక్టరీల పద్ధతినిమాని ఏదోయొక విధముగ గృహపరిశ్రమల నవలంబించవలసిన రక్తినిగూరు చెప్పెడివారు. పాశ్చాత్య వాగ్వికరణల కలిగి మానవ నిర్మాణకర్తని రూపుమాపు ఫాక్టరీ పద్ధతి, యంత్రసాధన బాహుళ్యము, భూవనతి బాహుళ్యము జనసామాన్యము, మున్నగు భారత వాగ్వికరణ మోగినరము అను. విలక్షణములగు. కాపడలునుండి భరణిభండమును కాపాడుటకును దానిని తప్పించు కొనుటకొరకును ప్రారంభించబడిన గొప్ప ప్రయత్నమే అసహాయాధ్యయము. భరణిభండమున కనుకూలముగ నట్టియు భారతీయుల స్వభావమునకును అచటి పరిస్థితులకును అనుకూలముగనుట్టియు పద్ధతులపై భారత వాగ్వికరణ వృద్ధికొందించు విషయమున ఎట్టి అభ్యంతరమును కలిగింపగూడదు. ఆ పద్ధతిని నిర్ణయించ దగినవారు భారతీయులే అని ప్రకటించుటయే అసహాయాధ్యయభిప్రాయము. తమ మేధా సంపదను జీవితములను సఫల మొనరింప వారు దృఢ సంకల్ప మొనరించిరి. తమ గృహములపై సంకల్ప తత్వములపైనే ఆధికముగ తమ అధికారము చెల్లవలెనని వారు పట్టుబట్టిరి. "ఈ దేశమును దీనియందలి ప్రతిభావనలను యాదేశమునందు నివసించు ప్రజలచే యొందును. ప్రస్తుత ప్రభుత్వముపై వారి కెన్నడు విమనుగుత్తునో అప్పుడు వారు సంవిధాన హక్కును బట్టి దాని సవరించుటకును విప్లవహక్కునుబట్టిదాని తొలగించుట కునుగడంగదరు" అని అమెరికాదేశ స్వాతంత్ర్య సంపాదకుడగు అబ్రాహం లింకలనుగారు చెప్పినట్టిదే ఆధ్యాత్మిక సాధన శ్రయోగములను ప్రబలచేసి భారతీయులు గూడ మరల చెప్పగలగుదురు.

ఇది ఆర్థిక, కార్మిక, నియోజక సంబంధమున నుద్యమముగాదు. ఒక ప్రత్యేక కక్షకు సంబంధించిన యాద్యయముగాదు. ఇది ఆత్మ స్వాతంత్ర్యాధ్యయము. (పరిభాషితు వ్యక్తి ఆర్థిక, ఆభిలభారత దేశాత్మ (ప్రపంచమునందలి జనసంఖ్యలో నైదవవంతు ప్రజలకు నిలయుచు జేకము)ల విమోచనమునకు ప్రారంభించబడిన యాద్యయము. గాంధీహామీయుని కారాగృహమున బంధించుట భరణిభండాత్మక బంధించుటయే. ఇది రాజకీయావశ్యకతలపై సంస్కృత ఆధ్యాత్మిక సిద్ధాంతముల ప్రాబల్య మధికముగనట్టి రాజకీయాద్యయము - దీనియందు ఆధ్యాత్మిక శాస్త్రములు ప్రబలముగా నుండుటచే ప్రపంచమునందలి విప్లవముల కిది కేవలము. నూతనము. ఇది ప్రపంచమందలి మేటి రాజ్యాంగముల పశులమునకు ఆత్మకర్త చేయుట గొప్ప ప్రతిభుటనము. ప్రజా వ్యవహారములకు ఆధ్యాత్మిక శక్తిని కోటివిధముల గాంధీహామీయుడు వర్తింపజేయు చుండుటచే నూతనమునకు వెలుగుడుట నిశ్చయము. దీనియందు దత్తకయోగి ఏమియునులేదు. కానున్న శక్తియును పరమాధిపతియగు మతమును నూచించిదాని నాచరించిన మువ్వల మహనీయుల పేర్లను నూచకములగును. ఆత్మమతము, ప్రేమజీవకారణ్యము అపరాధము, కాంతుకు నిలయుచు మతము. గౌతముడు, ఏను, గంధి, అనునవియే ఆమువ్వల పవిత్రనామములు.

ఏమి సంకయము? మనోహరములగు ప్రాచీన మతముల కన్నిటికిని భరణిభండమే పుట్టిల్లు గాన నేడు మరల నూతన మానవ వికాసమునకు, మానవావళి నూతన ప్రకటనమునకును, దైవశక్తుల ప్రకాశమునకును, పక్ష్యకాల మానవులకులలో వింతలేదు. ఇప్పుడిది గాంధీహామీయుని సిద్ధాంతరూపమును చాల్చుచున్నది. కాలమే నిర్ణయించును. నిష్పాక్షికముగ గమనించుచు చుండుడు. ఏమి జరుగునో ఎన్నడెఱుగును.

గ్రాంధు తియేటరు నాటకశాలలో
డంబాచారి విలాసము
అను నాటకము
కుంభకోణం శ్రీమతి పి. బాలామణి, రుక్మణి
మున్నగువారిచే ఆత్మవ్యక్తముగా
ఈ నెల 24, 25 తేదీలలో కనివారము, ఆదివారము
ప్రదర్శింపబడును. ఈ నాటకము ప్రథమమున ప్రదర్శించినది,
శ్రీమతి పి. బాలామణియే
K. Nathamuni & Sons,
Dealers in Dramatic Goods.

నోటీసు
ఇందుములముగా తెలియజేయడ మేమనగా:- నాకు గుంటూరు కలెక్టరా గ్రామములలో స్థిరచరాస్థివుండినది. సదరు ఆస్తిని నేను స్వాస్థితముగా సంపాదించియున్నాను. ఆస్తులను కొంటూ అమ్ముతూవుంటూయున్నాను. ఇదివరకు సుమారు 26 అయిదులను ఆస్తిని ఇదియలకు విక్రయించియున్నాను. ఇంకా కొన్ని అయిదులములను విక్రయించవలయుననిన్ని కొన్ని కొనకల యుననిన్ని వుద్దేశ్యముతో యున్నాను. నా కుమారుడు దానిలో ఏమి హక్కులేదు. నేనచేయు విక్రయములలో కొంతమంది నా కుమారుడు దక్కుకు చేయవలసినదని కోరియున్నాను. వారికి హక్కులేని విషయములలో ఏరు చేరుటకు అపునరము లేదు. వారలుగూడా తమకు సదరు ఆస్తిలో హక్కులేదని ఒప్పుకుంటూవున్నందున యావిషయము అందరకు తెలియకలదులకు వాయడమయినది.

గుంటూరు } పసుపులేటి మనవాళ్లయ్య
15-6-22.

వైన మా నాయనగారు (వాసిన సంగతి నిజమేను. ఆస్తి అంతయు వారే స్వాస్థితముగా సంపాదించివారు. మాకు దాని యందు హక్కులేదు.

- 1. పసుపులేటి సుదర్శనము
- 2. పసుపులేటి ఎలిరాజులు

సర్వవృత్తిక విషసంజీవిని (రిజిస్టరు)

తెలుగుజాతి తక్షణమే ఈ ఔషధమును వాడిన విషమును తీసివేయుటయేగాక బాధ ను తూర్తిగా పోగొట్టును. వెల పాకెట్టు రు. 0.8-0.0 పోస్టేజి 0.6-0.0, 4 పాకెట్టు కొను వారికి పోస్టేజి ఇవ్వాలి. 1 డబ్బా ప్యాకెట్టు 5.0-0.0. పోస్టేజి ఇవ్వాలి.

చిరునామ:- రాజలక్ష్మీ కంపెనీ,
నెం. 44 నంబలయ్యర వీధి, మద్రాసు.

మౌలానా అబ్దుల్ కలాం
అజదుగారు

చెఱసాల ఆదరణను గూర్చి కలకత్తానుండి యుద్ధి అహ్మదు గారిట్లు వ్రాయుచున్నాడు: మవులానా అబ్దుల్ కలాం అజదుగారు శిక్షితులైనప్పటినుండి ఈయననుగూర్చి ప్రతికలకు సమాచార మేమియు పంపబడలేదు. అబ్దుల్ కలాం ఆజాదుగారు తన చెఱసాల జీవితమునుగూర్చి ఏమియు ప్రతికలలో కాన్పించగూడదని గోరుటయే దీనికి కారణము. కాని దేశము నాలుగు మూలలనుండి ప్రస్తుతముందు ఆజాదుగారి ఆరోగ్య పరిస్థితులు మున్నగు దానిని తెలియజేయవలెనని అపేక్షించుటచే ఈవిషయమును ప్రజలకు తెలియుటకు గాను ప్రతికలకు బంపుచున్నాడను:-

మవులానా బంధించబడిన రెండు నెలలవరకు నేరము విచారింపబడెను. ఈ విచారణ కాలములో ఆయనమిత్రులును బంధువులును కొందఱు చెఱసాల దగ్గరకు వచ్చి చూచి పోవుచుండెడివారు. 1922 సంవత్సరము ఫిబ్రవరి 9 తేదీని శిక్షితులైరి. వెసిడెన్స్ చెఱసాలనుండి ఆలీపూరు సెంట్రల్ జైలులకు మార్చబడినదానిగ బంధుగులగాని మిత్రులుగాని వచ్చి తననుచూచి మూడ్తాడరాదని గోరెను. అందుచే ఆయన అప్పటినుండి ఏకాకివలె జీవితమును గడుపుచున్నాడు. ఎవరైన జూడవలయునని కోరెనచో ఆయన సదా నిరాకరించుచుండెను. తనతోవచ్చి మూడ్తాడుటకు విధించబడిన చెఱసాల నిబంధనలు సంతృప్తికరముగ తేనందునగాని అట్టివరతులలోనై జూచుటకుగాని ఈవిషయమునుగూర్చి చెఱసాలాధికారులతో తెలియజేయుటకు గాని ఇష్టములేక ఆయన ఇట్లు ఒకవేళ జేసియుండవచ్చును. ఆ కారణముచే ఎవరినోగూడ జూచుట కాయన నిరాకరించెను.

కదువులో ఏదో బాధగనుండుటచే కొన్ని సంవత్సరములనుండి ఆయన ఆరోగ్యము బాగులేదని అందరకును తెలిసి విషయమే. ఆ హారములో కించితోలా ప మున్ను దీని కలన అజీర్తిగల్గుచుండెను. భోజనమును సకాలములో దీనుకొనకపోయిన అరగంట అలస్యమైనను కార్జము చెడిపోవును. ఇప్పుడు ఆయన చెఱసాలయందు ఆరోగ్యవంతులుగూడ సహించని తిండిని భుజించుచున్నాడు. వైన జెప్పిన ప్రకారము ఈ తిండివలన ఆయనకు చాల చిక్కుగల్గి బాధపడుచున్నాడు. తన ఆరోగ్యస్థితి బాగులేదని జెప్పి వ్యాధిగ్రస్తుడుగ వైద్యవిశిష్ట జేయు ఫలమునకు బోవుట కిష్టపడెను. మరుసఁ ఉపవాసములను జేసి ఆరోగ్యమును కాపాడుకొనుటకు ప్రయత్నించెను. ఏదో ఒకవిధముగ ఆయన ఆరోగ్యము అపామకరముగనే యున్నయది. జేయించిన రొట్టిని 'విగిరు'తో తిను అలవాటుకుటచే ఒకటి రెండు సీసాల 'వినిగరు' కావలెనని కోరెను. రంజాన్ మాసమును అంతను ఈవిధముగ జరిపెను. ఎత్తైన అజీర్తి విరోచనములు కాధించినచో ఉపవాసముతో నివారించుకొనుటకు ప్రయత్నించుచుండెను.

చెఱసాలయందు రొట్టిలోకలుపుసిండి మంచిదిగాదు. రొట్టి గూడ ఉడకనే ఉడకదు. ఆయన ఆహారముకంటె ఈ వేసవి కాలము ఆయనకు ఎక్కువ అపాయకరము. సాయంత్రము ఆయన కది తాళము వేసినపుడు ఆయనకు మంచిగాలి రాదు. వేసవికాలములో ఆయనను వ్యూహము బాధించుటచే ఈమూడెండ్లనుండి వేసవికాలములో ఏమిని జేయుట మానెను. ఇప్పుడు ఆయనకల్లున్నది తెలియుట లేదు. రాత్రిబయలు తనగదిలోనే కాలమును గడుపుచున్నా రని తెలియుచున్నది. ఆయనతో ఆ ప్రాంతముండున్న బంధీలు గూడ ప్రార్థన సమయమునకు వెలుపలికి వచ్చి నపుడు మాత్రమే ఆయన జూడ గల్గుదుడు.

2, 4 రోజుల నుండి ఆయన అజీర్తి విరోచనములతో బాధపడుచున్నారని వింటిని. జైలులకు నాకు తెలిఫోనులో పిలిచి జెప్పుటచే నామిత్రుని జూడబోతిని. ఆయన చాల అపారోగ్యస్థితియందుండెను. ఆయన స్వంత వైద్యుని పిలిపించవలయునని జైలులకు నాతో జెప్పుటచే డాక్టరు ముఖర్జీ గారి నచటికి గొంపొలిసి. ముఖర్జీగారు ఆయననుజూచి ఆహారమును మార్చి ఇంటిభోజనము నీయవలయుననియు మంచి నిదానముగల వైద్యవిశిష్టయైన నవసరమనియు తెలియజేసెను. ఈవిషయమును గూర్చి యధికారుల ఉత్తరువును సంపాదించెదనని జైలులకు జెప్పెను. ఇంతవరకేమియు జరుగలేదు.-అమృతబజారుపత్రిక.

గాంధీ నిర్బంధదినము

రాజమహేంద్రవరము

(స్వకీయవిలేజి)

రాజమహేంద్రవరము గాంధీ నిర్బంధదినము 18 తేదీని జరుపుదముగా జరుపుచున్నది. జాతీయవిద్యాలయమునుండి శ్రీ యంత గజగల్గి రావచంద్రరావుగారి వాసుకమ్మకింద ఊరే గింపు జరిగెను. సాయంత్రము 5.30 గంటకు శ్రీ చింతామణి వాటక కాలలో శ్రీ రామచంద్రరావుగారి యధ్యక్షతకొండ నొక పురమహాజన సభ జరిగెను. రామచంద్రరావుగారు ప్రస్తుత పరిస్థితులగుర్చి కొంతకాలము ముచ్చటించిరి. మహాత్మా గాంధీ గారిని గుర్చి అమెరికాలో హోమ్స్ గారి దిచ్చిన మహాత్మాస్వామి నందలి సారాంశముల నన్నిటికెప్పి మహాత్మాకు లోకోత్తమడని వ్యక్తిత్వపరచిరి. లోక్ సభకు గుర్చియు, పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారి విశుద్ధలగుర్చియు, పండిత మాలవ్యా గారు చేయుచున్న దేశసేవగుర్చియు సంగ్రహముగ చెప్పిరి పిమ్మట వారు తాలూకా కార్యగమసంఘ జహాఖర్చుల నిజస్థితుల దెల్పి ప్రజల యనుమానములదొపిరి. డాక్టరు ముబ్బయ్యగారు తాలూకా కార్యగమసంఘ కార్యదర్శియు, డాక్టరు గురు మూర్తిగారు ఆధ్యక్షులైనను, సహాయ కార్యదర్శియగు శ్రీ శేతువల్ల వెంకటేశ్వర గారు జహాఖర్చులు వ్రాయుచుండినది, సుహృద్ వెయ్యిరూపాయల వఱకు లోటు కను పించుచున్నదనియు, యీ మొత్తమును వెంకటేశ్వరగారు, ఆ యన సహకారులకలసి అపహరించికోరికే వారియజ్ఞతలన నిట్టిలోటు జరిగెనో తాము చెప్పవలసియు నుడిచిరి. డాక్టరు ముబ్బయ్యగారి దేశభక్తి, స్వార్థత్యాగము, పరిశుద్ధవర్తనము, వారిధర్మబుద్ధి, చాత్విశ్వాసు వర్ణనాతీతమనియు, డాక్టరు గురుమూర్తిగారు త్యాగశీలురే యనియు, అట్టివారియొడ నెట్టి యనుమానముల నందుకొనుట నీచమైనదనియు వ్యక్తీకరించిరి. ఈ లోటును భర్తీచేయుట తాలూకా కార్యగమసంఘమువారికి విధి యని వారు నొక్కిచెప్పిరి. వెంకటేశ్వరగారుయొద్ద స్టేటుమెంటు తీసికొని కొలదిదినములలో లెక్కలు ప్రకటింపబడునని శిలనిచ్చిరి. పిమ్మట కార్యగమసంఘ సలహానైన శ్రీ మద్దూర అన్న పూర్ణయ్యగారు ప్రస్తుత పరిస్థితులగుర్చి యుపన్యసించి మహాత్మాని నిర్బంధాంతరము జరించిన ప్రశాంతస్థితి ప్రభుత్వవర్గల ఫలితమేమని ప్రభుత్వమువారు తలచుట నెట్టి భయమనియు మహాత్మాని ఉపదేశములు ప్రజల మనములయందు గాఢముగా వాటుకొని యుండుటయే బానికీ నిజకాణమనియు చెప్పిరి. మహాత్మాని నిర్బంధించిన పిమ్మట ఖద్దరు ఉద్యమము ఆఖండముగ వ్యాపించు చున్నదనియు, ఉద్యమము నశించినదని తలచుట చేతనమనియు వ్యక్తీకరించిరి. ఇండియా ప్రభుత్వ కార్యదర్శియగు వింటురటన్ గారి యుపన్యాస సారాంశముల జెప్పి, తమ సాంప్రదాయను గుణ్యముగ జహాఖర్చి వృద్ధికి పాటు పడుచుండుటయే వింటురటన్ గారి యుద్దేశమనియు చెప్పిరి.

పిమ్మట ఖద్దరునే యందఱను ధరింపవలయు ననియు, ఆంధ్రదేశ కర్షకులు కత్తిఖద్దరు అమ్ముచుండుట ఆంగ్లముల గొప్ప శంకచనియు, కర్షకులు అట్టిలోటును సహించుకోవలయుననియు హెచ్చరించిరి. అంతట గం. భా. సమావేశమైన బ్రహ్మజోష్యుల నరసమ్మగారు ప్రసంగించిరి. రత్నయ్యకు పద్యములు పాటలు, మున్నగువానితో కర్ణానందముగ ఉపన్యసించి, ఖద్దరు విలువను బోధించి శ్రీరామ్మయ్యను, పురుషులను రాట లక్ష్మిని చేపట్టి స్వరాజ్యమును సుపాదించ వలయునని హెచ్చరించిరి. ఈమె డాక్టరు ముబ్బయ్యగారి కిల్లి. ఈమెకు 65 సం. ల వయస్సు కలదు. కుమారుడగు డాక్టరు ముబ్బయ్యగారిని కాగాగారమున కంపి, తాను వైద్యమును వీడక శక్తిగలది దేశసేవ చేయుచున్న యీమె యొక్క మాతృభక్తి వర్ణించుట కేరీతరము? కర్షక కిష్కామణులగు శ్రీ యంత వాళం పట్టాభిరామ రావుగారు ఖద్దరు వస్త్రధారణము వలన కలుగు లాభముల నన్నిటినిగుర్చి విపులముగా నుపన్యసించిరి. శ్రీ యంత కనపర్తి శ్రీరాములుగారు ఖద్దరునుగుర్చి యుపన్యసించిరి. ఈ సమావేశమున బర్మాపక్షమున ఆఖిలభారత కార్యగమ సంఘ సభ్యులగు శ్రీయదనేజుగారు మెయిలుకోరిగి సభకువచ్చిరి. ఆయన ఆంగ్లమున ఉపన్యసించుచు ప్రస్తుత స్థితినిగుర్చి చెప్పిరి. నిరుత్సాహము జెందవలెదనియు యధర్మపు నిపాయితలె యెడతెని ధైర్యము పోరుటయేగాని నిరుత్సాహము జెందరాదనియు, హెచ్చరించిరి. ప్రస్తుతము బర్మాలో స్వరాజ్యోద్యమము ఎంతవఱకులతో కొనసాగింపబడుచున్నదో శ్రీరామ్మయ్యచేతహితైక తీవ్రము నందెట్టి యుక్తిగవ్యమైన సానము వాకమించియున్నారో సంగ్రహముగ చెప్పిరి. బర్మాగారి ఆంగ్లము దుస్థితినికూడ తెలియబరచి వారిస్థితిని చక్కబరచుటకు కొందఱుఆంగ్లవాడుకులు అచ్చటికి రావలెననియు జెప్పిరి. ఇంతటితో సభ ముగిసెను.

జాబులు

విశాఖపట్టణము జిల్లాజాతీయోపసంఘము

18 తేదీని నాల్గవ గాంధీదినమును కృష్ణజన్మస్థలమునుండి ఉదయించిన శ్రీసేవామితివారును వాలంటీరులును కూడి నడువ భజనయోగటి స్వరాజ్యగీతారవముతో పురవీధుల నొండొండు గడచుచు, సాయంసమయమున నైరుత్సరఘంటలవేళకు సముద్రపుటోడ్డిన యాగిన సహజేమైన జనసంఖ్యకు ఖద్దరు వ్యాపనాప్రాముఖ్యతనుగుర్చి శ్రీయంత గిరిగారును కృష్ణజన్మ స్థలానుభవమునుగుర్చి శ్రీయంత సీతరాజు, రామా రావు, అబ్దుల్ రహీమ గార్లును విపులముగా నుపన్యసించి పవిత్రముగ గడచిపోయెను. అనకాపల్లియందును వాలంటీరులు కార్యగమ సభ్యులను చేర్చుచు- ఖద్దరింటింటికిని తీసుకొనిపోయి తగుద్యమ మభివృద్ధి చేయుచున్నార.

కార్యదర్శి

తిరువూరు - దారిద్ర్యవిడి హస్త్య

మా గ్రామమునుంచి బెజవాడవరకు పట్టణములకు వెళ్ళు వాగందరు యోగసాలెం వధిరస్తేషకలకు పోవుచుండును. రాత్రిపు ప్రతిరోజువంటి బండి అయినను పోవుచుండును. ప్రతిరోజువేల రూపాయలు సరకుల కీర్తిదు నిమిత్తం తీసుకొని వెళ్ళుదురు. భయవన్నమాట నెరుగము. ఇప్పటికి అయినమెళ్ళుదురమందున్న రోజువడే కాపళ్ళులు బ్రహ్మశ్రీ జక్కెప్పలినరశింహ మూర్తిగారు గొల్లకాలసాని యలచంద గోసు వెంకామయ్య సెల 8 తారీఖున యీ గ్రామం వచ్చి తిరియింటికి రాత్రి 10 గ మూడున పోవుచుండ గా మధ్యమాన్యమున యిద్దరు దొంగలు గోమయి పెట్టుకొని వెనుకై పునుంచి లాటింగ్రలతో శిలలయీదను కీర్తిమయీదను చావమోదిరి. గోసు వెంకామ స్వతీనప్పి పడిపోయెను. తక్కిన ఇద్దరికి కొద్దిగా దెబ్బలు తగిలెను. వార్తవద్ద నున్న పుమాను నూటపాతిక రూపాయలు విలువగల బంగారు ముగ్గులు వెండి మొక్కతాళ్ళు నగలుజట్టలు తీసుకొనిపోయిరి. దెబ్బలు తగిలినవారు అసుపత్రికి వచ్చిరి. వైద్యుల తప్ప నోము వెంకామయ్య మూడేలరోజు మోసిరి. తక్కినవారు ఔషధ సేవను పొందుచున్నార. దోమకొనిన ఆస్తిగాని దొంగలు గాని దొరకలేదు. కలనై యూగించని దారిద్ర్యవిడి హస్త్య గ్రామమునందు ప్రతిరోజు కర్షకులు మున్నగు యినుప పట్టాలు వుప్పు కట్టలు ములు బరుగుచుండుట బయట చిత్ర

స్వదేశివస్తువులకు ప్రోత్సాహ మొనంగుడు

జాతీయవిద్యాలయ ఇండస్ట్రియల్సు లిమిటెడ్, బంగోలు

మేలైన బోలునంగలకత్తి (వోల్ గ్రౌండు రేజు), చేతితో తయారుచేయబడినది. మిక్కిలి అందముగా నుండును. నునుపుగాను, పదునుగాను, కొమ్మునైన ఇత్తడిచే అమర్చబడిన పిడిచేయబడియున్నది. మొదటిరకం ధర 1 కి రు. 8-0-0; రెండవరకం ధర 1 కి రు. 2-8-0. పేసా: చులు, చేతితోనే తయారుచేయబడినవి. అందముగా నుండును. బాగుగా కొమ్మునైన ఇత్తడిచే అమర్చబడిన నునుపుపిడి చేయబడియున్నది. (1) 8 అంగుళములది ఒక కత్తి గలది 0-12-0 (2) 4 " " " 1-0-0 (3) 5 " " " 1-8-0 (4) 8 " " " రెండుకత్తులుగలది 1-8-0 ఇనుపకమ్ములచే తయారుచేయబడిన మడుపు ఈజి చేర్లు కూడ ఉన్నవి. మిక్కిలి దృఢముగా నున్నవి. మొదటిరకం అకుపచ్చ కాన్ వాసు చేయబడియున్నది. ప్రయాణములందును, మకాములందును మిక్కిలి ఉపయోగకరము. ధర 1 కి రు. 11 లు. క్యాంపు మంచములు మిక్కిలి దృఢముగాను, అందముగా నున్నవి మొదటిరకం అకుపచ్చ కాన్ వాస్ చేయబడి యున్నది. ఒకసంచికూడగలదు. ప్రయాణములందును, మకాములందును చాల ఉపయోగముగా నుండును. రిత్తణ: పే ఆర్డరు లను పంపుడు. ధర 1-కి రు. 22-0-0 మేనేజరు జాతీయవిద్యాలయ ఇండస్ట్రియల్సు, లిమిటెడ్, (పోస్టు) బంగోలు.

కలరంగికోయిరు

ఈ నిర్వ్యాపకము ఒక మహాస్మృతికల్ప యామ లభించినది. గుణము పూచీ. అనేకులవల్ల పరిశీలంపబడి అమితములైన యోగ్యతాపత్రములను సంపాదించిన ఈ సిద్ధాంతమును వీడ సాదలకు సదుపాయముగా నుండునటుల స్వల్పధరకు విక్రయించుచున్నాము. వెల సీ 1 కి (10 మంది రోగులకు సరిపోవును) రు. 1 మాత్రమే సీ 12 కి రు. 10-8-0 లు, సీ 24 కి 19-8-0 లు. (తపాలా ఖర్చులు ప్రత్యేకము) పోస్ట్-ప్రాప్రయటకు, ఆర్డరు యేకావధ నిలయము, కాకినాడ.

వేదంకంపెని, మద్రాసు.

మహాత్త గాంధీ గ్రంథములు గా. హరిసర్వోత్తమరాయ కృతులు. మూర్ఖ రాజు:- (టాల్సుటాయికథ సీతీకీనవ్యము తావలము) 0-4-0 నితిధర్మము:- (మహాత్మాని జీవితరహస్య మిందుగలదు) 0-4-0 ప్రభుత్వము:- (తేట తెలుగులో రాచరికపు వర్ణన) 0-8-0 శ్రీ రామచంద్ర:- (పోతన రామాయణ మునకు హృద్యమగు వ్యాఖ్య) 0-8-0 అబలాసచ్చంద్ర:- (సుప్రసిద్ధము అచ్చమాంబ ప్రణీతము 11 భాగము) 1-4-0 Neglected Emperor Poet 0-8-0 వేదంకంపెని, మదరాసు.

ముఖ్య గవనింపు (2942)

యోగ్యతాపత్రములు నేను పేగుల సంబంధమైన వ్యాధిచే 7 సంవత్సరములనుండి గాఢపడుచుంటిని. బెనారస్ సీటి దుగ్గా మెడికల్ హాల్ డాక్టర్ జి. అనెడి స్పెషల్ ఔషధమును నేపించిన తరువాత స్వస్థమయ్యెను. ఉజ్జయిని 28-9-18 } ఎల్. సి. కపూర్, రిటైర్డ్ డాక్టర్.

గృహ నిర్మాణము 109

కృష్ణా, గుంటూరు, హైదరాబాదు, గోదావరి, విశాఖపట్టణము, గంజాము జిల్లాల వారికి, హెచ్చరిక.

మా స్వంతి పడవలమీద గంగానునుంచి. తేట కలప తెప్పించుటచే చవుకగా ప్రశస్తమైన, తేటమానులు కమ్ములు, దూలములు, రవునకుండ్లు చిల్లరగానున్న వర్తకులకు తోట భరలకున్న విక్రయించు చున్నాము. చెన్నపట్టణం రేట్లకంటే మా రేట్లు తక్కువ, రయిలు చార్జీలు కూడా తక్కువగ నుండును, కావలినీ వారు, ఇట్లు వ్రాయవలెను.

ఆ. సుబ్బారాయుడు, కంపినివారికి

తేట కలపనర్తకులు, కాకినాడ.

"తెలుగు సంక్షిప్త లేఖనము"

మీరు ఇట్లుకదలకనే తెలుగు మార్పుకొందు నేర్చుకొని భాషాసేవచేయవచ్చును. దినమున కొక గంట పని. "ప్రోస్పెక్టు" నిమిత్త మకాబిల్గ పంపించండి!"

(13) ఇంఫర్మేషన్ బ్యూరో, కాకినాడ.

గోడ కంపెనీవారి ప్రేమిమద్ర సామాను పెట్టెలో, ప్రాసోట్టు మొదలగు వాటి మీద ప్రేమిమద్ర వేసిన రిజిస్టరు ఆఫ్ నులో మాదిరి స్పూటముగా కనుపడును. రు. 1-2-0. గోడ కంపెనీ, గుంటూరు.

కుష్టు రోగ నివారణి

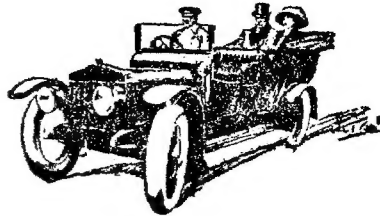
యోగ్యతాపత్రములు (873)

కుష్టురోగములు నివారణ కావను అనుమానముతో వ్యాసి యేల కృత్రిమముకొనెదరు? నేను 18 సం॥ర ముల నుంచియు వాన్నీ హితులు కొందరు 5, 6 సం॥ర ముల నుంచియు, కుష్టుము పుర్వజ్ఞానములేని వచ్చుట, పొడలు (Coloured spots) మొదలగువాటిచే బాధపడుచుంటిమి. వీరి "కుష్టురోగనివారణి" నేవించి రోగవిముక్తులమై చాలనుఖముగా యున్నాము.

N. వెంకటరెడ్డి, భూస్వామి, కంటేరు కృష్ణాజిల్లా అష్టాదశ కుష్టురోగములను, కుదుర్పుటలో దీనినిమించిన దివ్యావధము లేదు. గుణములేదని ఋజువుచేయువారికి రు 116 ఆ బహుమానము "మా కుష్టురోగనివారణి" ఘనతెలివి మాయ కుష్టురోగాంతకములు బయలుదేరుచున్నవి. జాగ్రత్త. ఒక నెల దినములకంటే అధికముగా సరిపడుమందు డబ్బా రు 6-0-0 ది రెడ్డి లండ్ కో, గోపాలపురం.

(8888-878) కొత్తపేటపొట్టు (గోదావరి జిల్లా)

గ్యాలీస్ మోటారు పాఠశాల

ఈపాఠశాలలో విద్యార్థులు 100 రూపాయలు కట్టిన, 2 మాసములలో మోటారు డ్రైవర్లుగా తయారై సర్టిఫికేట్లు గవర్నమెంటు లైసెన్సు పొందగలరు. బస దొరకును. భోజనమునకు నెల 1-కి రు 16 లు చొప్పున చెల్లించవలెను. (11)

GALLEY'S MOTOR INSTITUTE.

Post Box No. 1004, Kilpauk Madras.

భయపడవద్దు

తేలుకుట్టిన తక్షణమే ఈ ఔషధము వాడిన విషమును తీసివేయును. బుడ్డి 1-కి నెల రు 0-8-0. 1 బుడ్డి మొదలు 8 బుడ్డవరకు పోస్తే 0-8-0 రు 4-8-0 మణియార్దరు తేసిన వారికి 1 డబ్బాబుడ్డు పోస్తే లేకుండా పంపబడును. పక్షివాతము, పిచ్చు, కుష్టుము తు య ము, మూలము, అతి

మూత్రము, గర్భవ్యాధులు మొదలగువాటి కన్నిటికి నమ్మకమైన ఔషధములు గలవు.

క్యాటలాగునకు వ్రాసినచో ఇవాముగా పంపెదము.

మీకు గల బాధలను వ్రాసి నుంచి ఔషధమును పొందుదు. (119)

Telegrams- Rajvaid Sri Bamandasji Kaviraj
Rajvaid 152, Harrishn Road,
Calcutta. CALCUTTA.

ప్రతాప కస్తూరిమాత్రలు

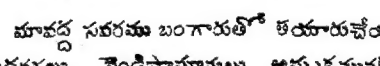
ఇవి మిక్కిలి ఘాటుగలిగి సువాసనగా నుండును. తాంబూలములో గాని విడిగాగాని 1-2 మాత్రలు పుచ్చుకొనిక అనందముగా నుండుటయే గాక, అల్లర్లు, వాయువు, జలుబు, జ్వరము, సన్నిపాతము, దగ్గు, ఉబ్బసము, కలరా, ఘేగు, విషజ్వరములు, నీటిదోషములు, పండ్లనోళ్ళు, మొదలగు అనేకవిధములగు వ్యాధుల కిది ప్రజ్ఞాయుధమువలె పనిచేయును. వేలకొలది సీసాలు విక్రయ మగుచున్నవి. (8851)-8

200 మాత్రలసీసా 1-కి రు 0-4-0; డబ్బా సీసాలు రు. 2-8-0

వి. పి. చార్జి ఎన్నిటికైనా రు 0-6-0.

పి.సి.వి. అందు కో, ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిచేపి. నెల్లూరుజిల్లా

సవరంబంగారుకు నుంచివెండికి గ్యారంటీ

మావద్ద సవరము బంగారుతో తయారుచేయబడిన సకలవిధసగలు, వేండిసామానులు అమ్మకమునకు సిద్ధముగా నున్నవి. ఆర్డరు యిచ్చినవారి యిష్టప్రకారము వారు కోరుకాలమునకు తయారుచేసి యియ్యబడును. నగలు శృంగీకరముగా తేనివో వాపసు తీసికొని నైక మియ్యబడును. (6)

వర్క్యూషపు 198 } షరాపు శ్రీనివాసులు
టంక కాలవీధి మద్రాసు, } నాయుడు, మునిరత్నం
తెలిపాసు నెం. 380 } నాయుడు అందునన్ను

నగలవర్తకులు 87 చెనబజారు మద్రాసు.

వనాపధిసరస్వరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తముయొక్క పరిశుద్ధతను తోగొట్టుకుండు శత్రునిక గాంచినది ధర 1-10-0
ఇండియా సిలోకనందు ఎచ్చటికైనను రహితాఖర్చు ప్రతిరముగా పంపబడును. (2978)

విలాసము పి. డి. సావంత్
నెం 144 ఘనపవాడి, బొంబాయి

"Everybody's favourite Toilet Kamimia oil & Otto Dilbahar Sold Every where."

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద

19, హరిన్ రోడ్డు, మా

ఉత్కృష్టమైన ఆయుర్వేద ఔ

డాక్టరు పి. లక్ష్మీవ

గారి చేస్థా

ఒక అణ్ణాంపును పంపినవారికి

ఆంగ్ల, తెనుగు, అ